

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Štěpán Sojka

**Odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu dle
článku V odstavce 2 písm. b) Úmluvy o uznání a
výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Vít Horáček, Ph.D.

Katedra Obchodního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 21. 02. 2017

Prohlašuji, že předloženou diplomovou práci jsem vypracoval samostatně a že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Štěpán Sojka

V Praze dne 21. 02. 2017

Srdečně tímto děkuji JUDr. Vítu Horáčkovi za odborné a podnětné vedení diplomové práce, za průběžné komentáře a za nesmírně vstřícný přístup při konzultacích a zadávání tohoto individuálního tématu diplomové práce. Dále děkuji Profesorovi Dr. Alexandru Bělohlávkovi za odborné konzultace, za laskavé poskytnutí přístupu do své knihovny, internetových právnických databází a za zasílání dalších pramenů použitých v této diplomové práci.

V neposlední řadě děkuji své rodině za vytrvalou podporu při studiích a bezmeznou trpělivost.

Obsah

Seznam zkratek.....	5
Úvod	6
1. Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958	8
1.1. Historie.....	9
1.2. Význam.....	11
1.3. Budoucnost.....	14
2. Čl. V odst. 2 písm. b) NYC	21
2.1. Legislativní historie.....	22
2.2. Vybrané výkladové otázky.....	25
2.2.1. Konečný výčet důvodů pro odepření uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu.....	26
2.2.2. Předpokládaná povinnost států uznat a vykonat cizí rozhodčí nález	27
2.2.3. Diskrece soudů při odepření uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu	29
2.2.3.1. Právomoc uznat a vykonat rozhodčí nález zrušený soudem v zemi jeho původu	32
2.2.4. Pojem veřejného pořádku	34
2.2.4.1. Definice veřejného pořádku.....	37
2.2.4.2. Procesní vs. hmotněprávní veřejný pořádek	39
2.2.4.2.1. Procesní veřejný pořádek.....	40
2.2.4.2.2. Hmotněprávní veřejný pořádek	56
2.2.4.3. Národní vs. mezinárodní veřejný pořádek.....	69
2.2.4.3.1. Národní veřejný pořádek.....	70
2.2.4.3.2. Mezinárodní veřejný pořádek	71
2.2.4.3.3. Nadnárodní veřejný pořádek.....	75
3. Česká zkušenost	78
3.1. Kritický rozbor judikatury	78
3.1.1. Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR dne 27. srpna 1987, Cpjf 27/86	78
3.1.2. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 3. 2001, sp. Zn. 21 Cdo 1511/2000 ...	79
3.1.3. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 20 Cdo 3989/2007.	80
3.1.4. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 10. května 2010, sp. zn. IV. ÚS 189/10.....	84
3.1.5. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 28. 6. 2010, sp. zn. IV. ÚS 332/10.....	86
3.2. Zhodnocení přístupu českých soudů	87
Závěr	90
Použité zdroje.....	92

<i>Knižní prameny.....</i>	92
<i>Další publikace, zejména vědecké články.....</i>	93
<i>Soudní rozhodnutí a Rozhodčí nálezy.....</i>	94

Seznam zkratk

NYC	Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, uzavřená na konferenci Organizace Spojených Národů o mezinárodní obchodní arbitráži dne 10. 6. 1958 v New Yorku
Ženevský protokol	Ženevský protokol o doložkách o rozsudím z roku 1923
Ženevská úmluva	Ženevská úmluva o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků z roku 1927
Vídeňská úmluva	Vídeňská úmluva o smluvním právu z roku 1969
Haagská úmluva	Haagská úmluva o volbě soudu z roku 2005
Luganská úmluva	Rozhodnutí Rady 2007/712/ES ze dne 15. října 2007 o podpisu Úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech jménem Společenství
Zákon o rozhodčím řízení	Zákon č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů
Nařízení Brusel I bis	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech
ICC	Mezinárodní obchodní komora v Paříži
OSN	Organizace spojených národů
UNCITRAL	Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo
USA	Spojené státy americké
ČR	Česká republika
EU	Evropská unie
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
ICCA	Mezinárodní rada pro obchodní rozhodčí řízení
ICSID	Mezinárodní centrum pro řešení investičních sporů

Úvod

Přijetí NYC na konci šedesátých let dvacátého století a její následná ratifikace většinou států světa přinesla revoluci v přeshraničním řešení sporů z mezinárodních obchodních aktivit. NYC zavedla jedinečný systém uznání a výkonu rozhodčích nálezů, který nemá obdoby u žádné z dalších metod řešení sporů, čímž povýšila mezinárodní rozhodčí řízení na velmi často preferovanou a účinnou metodu řešení sporů, která překonává hranice národních států. Signatářské státy NYC se ratifikací zavázaly k povinnosti uznávat a vykonávat cizí rozhodčí nálezy, nepřijaly však tuto povinnosti z mnoha důvodů bezvýhradně. V článku V NYC jsou explicitně uvedeny důvody, pro které může soud uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu odepřít. Nejzajímavějším a nejproblematictější z těchto důvodů je pak takzvaná *výhrada veřejného pořádku* vyjádřená v ustanovení článku V odst. 2 písm. b) NYC, jehož důkladná analýza, ať již z pohledu výkladu, tak z pohledu aplikace soudy signatářských států, je předmětem této diplomové práce.

V první části diplomové práce nejprve stručně shrnu, jaká byla situace před přijetím NYC, jak NYC vznikala, jak probíhaly jednání na konferenci v New Yorku, kde byla přijata a jaké novinky oproti dosavadnímu systému uznávání cizích rozhodčích nálezů NYC přinesla (1.1). Dále stručně popíši význam NYC a její dopady na mezinárodní obchodní styky (1.2) a v poslední kapitole první části se pak zaměřím na budoucnost NYC a na její další vývoj (1.3).

V druhé části diplomové práce se již budu věnovat výhradně článku V odst. 2 písm. b) NYC. V první kapitole nabídnu čtenáři stručný přehled legislativní historie tohoto článku – inspirační zdroje jeho znění a průběh vyjednávání o konečném textu tohoto ustanovení (2.1). Ve druhé kapitole se následně budu zabývat vybranými výkladovými otázkami zkoumaného ustanovení a související aplikační praxí, přičemž budou rozebrány významné rozsudky signatářských států, které výhradu veřejného pořádku ve smyslu zkoumaného ustanovení NYC aplikují (2.2). V této kapitole se pak budu zabývat následujícími výkladovými a aplikačními otázkami: konečný výčet důvodů pro odepření uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu (2.2.1), předpokládaná povinnost států uznat a vykonat cizí rozhodčí nálezy (2.2.2), diskrece soudů při odepření uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu (2.2.3) a konečně samotnému pojmu veřejný pořádek (2.2.4).

Ve třetí části diplomové práce pak podrobně kriticky analyzuji relevantní veřejně dostupná rozhodnutí nejvyšších soudních instancí ČR (3.1) a celkově zhodnotím přístup českých soudů ve světle všech skutečností a závěrů uvedených v předchozích částech (3.2).

Při zpracování této diplomové práce jsem vycházel zejména z primárních pramenů, a kde to bylo možné, tam jsem doplnil do poznámky pod čarou odkaz na plnou verzi zdroje dostupného zdarma online, či aspoň jeho abstraktu (zejména u některých rozsudků) pro případnou snadnou orientaci ve zdrojích při další práci s nimi pro účely potencionálních budoucích čtenářů. Pro vyhledávání zdrojů jsem používal výhradně následující elektronické databáze: <kluwerarbitration.com>, <heinonline.org>, <un.org>, <westlaw.com>, <iccdrl.com>, <newyorkconvention.org>, <newyorkconvention1958.org>, <nsoud.cz>, <usoud.cz> a automatizovaný systém právních informací ASPI. Veškeré překlady primárních zdrojů jsou autentické - nejedná se tedy o oficiální soudní či úřední překlady.

1. Newyorská úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958

Úmluva o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, uzavřená na konferenci Organizace spojených národů o mezinárodní obchodní arbitráži dne 10. 6. 1958 v New Yorku a do československého právního řádu zavedená Vyhláškou číslo 74/1959 Sb. ze dne 6. listopadu 1959, se stala jednou z nejúspěšnějších mezinárodních úmluv. K dnešnímu dni k ní přistoupilo 156 států¹, a toto číslo se každým rokem zvyšuje².

Výsledkem působení NYC je jedinečný, téměř celosvětový systém uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, jenž se stal pádným argumentem pro využívání rozhodčího řízení jako platformy pro rozhodování sporů v mezinárodním obchodním styku. Někteří komentátoři NYC popisují jako „stěžejní základ, na kterém stojí celý mechanismus mezinárodního rozhodčího řízení“³ či uvádí, že NYC „by se mohla úspěšně ucházet o titul nejužitečnější výsledek mezinárodní právo tvorby v celé historii obchodního práva“⁴.

NYC je nepostradatelným nástrojem při uznání a výkonu mezinárodních rozhodčích nálezů. V následujících kapitolách této části práce stručně shrnu její legislativní historii (1.1) a podrobněji popíši a zhodnotím její význam (1.2) a budoucnost (1.3).

¹ Údaje k 21. 02. 2017 z oficiální webové stránky <https://goo.gl/vZa9bs>.

² V současné době [21. 02. 2017] je v procesu přistoupení k NYC, jako 157. smluvní stát, Angola. V roce 2015 přistoupily Andorra, Comoros a Palestina, v roce 2014 pak Bhútán, Burundi, Demokratická republika Kongo, Guyana a Britské Panenské ostrovy. Dostupné z: <https://goo.gl/h7Qstr>.

³ Wetter, J. Gillis. 1990. "The present status of the International Court of Arbitration of the ICC: an appraisal". American Review of International Arbitration 11: 91-107.

⁴ Mustill, J Michael. 'Arbitration: History and Background' (1989) 6 Journal of International Arbitration, Issue 2, pp. 43–56.

1.1. Historie

NYC je nástupcem Ženevského protokolu o doložkách o rozsudím z roku 1923 (dále jen „Ženevský protokol“) a Ženevské úmluvy o vykonatelnosti cizích rozhodčích výroků z roku 1927 (dále jen „Ženevská úmluva“), na které sama NYC odkazuje⁵.

Ženevský protokol měl dva cíle. Hlavním cílem bylo zajistit, aby byly rozhodčí doložky mezinárodně uznávané a představovaly překážku zahájení soudního jednání⁶. Druhým (spíše druhotným⁷) cílem bylo zajistit výkon rozhodčího nálezu v zemi jeho vydání⁸. Do československého právního řádu byl Ženevský protokol vtělen Vyhláškou č. 191/1931 Sb.

Ženevská úmluva navázala na Ženevský protokol a podrobněji upravovala uznání a výkon rozhodčích nálezů vydaných na území smluvních států. Systém uznání a výkonu rozhodčího nálezu dle Ženevské úmluvy byl ale vcelku složitý a zdlouhavý. Úmluva stanovila v čl. 1 a 2 celkem osm⁹ podmínek pro výkon rozhodčího nálezu v zahraničí a v článku 3 pak stanovila další možné překážky tohoto výkonu. V důsledku ustanovení čl. 1 a 4 navíc musela strana žádající výkon rozhodčího nálezu v jiné zemi, než ve které byl rozhodčí nález vydán, doložit, že rozhodčí nález je v zemi původu vykonatelný. Tento často odsuzovaný¹⁰ paradox je známý jako tzv. „double exequator“. Ženevská úmluva byla začleněna do československého právního řádu Vyhláškou č. 192/1931 Sb.

Iniciativa nahradit tyto dva dokumenty vzešla ze strany Mezinárodní obchodní komory v Paříži (ICC), která sestavila komisi, která následně v roce 1953 publikovala „Report a předběžný návrh úmluvy odsouhlasený komisí pro mezinárodní obchodní rozhodčí řízení na

⁵ Článek VII odst. 2 NYC.

⁶ Článek (1) Ženevského protokolu.

⁷ BLACKABY, Nigel a Constantine PARTASIDES. *Redfern and Hunter on international arbitration*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2009. ISBN 978-0-19-955719-6, s. 71

⁸ Článek (3) Ženevského protokolu.

⁹ Tyto podmínky se týkaly zejména rozporu s veřejným pořádkem země výkonu rozhodčího nálezu, rozhodčí doložky a práva země, ve které byl rozhodčí nález vydán.

¹⁰ Eliminování „double exequator“ bylo jedním z hlavních cílů přijetí NYC. Srovnej BORN, Gary. *International commercial arbitration: commentary and materials*. 2nd ed. The Hague, The Netherlands: Kluwer Law International, c2001. ISBN 9041115595, s. 737.

jejím jednání 13. března 1952“¹¹. V tomto reportu Komise ICC vyjádřila přesvědčení, že Ženevská úmluva již nespĺňuje požadavky moderního mezinárodního obchodu. Kritika se zaměřovala zejména na skutečnost, že v souladu s Ženevskou úmluvou bylo možné uznat a vykonat pouze ty rozhodčí nálezy, které byly zcela v souladu s procesními pravidly toho státu, ve kterém se rozhodčí řízení konalo.¹² V důsledku bylo tak prakticky možné vykonat pouze tzv. domácí/místní/národní¹³ rozhodčí nálezy. Hlavním pilířem začínajícího legislativního procesu NYC se stala snaha zakotvit koncept mezinárodního rozhodčího nálezů, který by byl „zcela nezávislý na národním právním systému“ a „vykonávaný ve všech smluvních státech stejným způsobem“¹⁴.

V reakci na report Komise ICC v roce 1953 Ekonomická a sociální rada OSN ustanovila Rezolucí č. 520 (VII) vlastní ad hoc komisi (dále jen „Komise OSN“), která se měla zabývat závěry reportu Komise ICC a vypracovat návrh nové úmluvy upravující uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů. Tato komise se v průběhu března 1955 patnáctkrát sešla a sestavila první návrh budoucí NYC¹⁵ (který ještě stále obsahoval např. double exequator). Tento návrh doporučila odeslat vládám všech států a nevládním organizacím zabývajícím se mezinárodní obchodní arbitráží k vyjádření a připomínkám.

Během následujícího roku obdržela Komise OSN odpověď od 22 států a 6 nevládních organizací¹⁶, ze kterých vykryštalizovaly zejména neshody států ohledně působnosti NYC,

¹¹ Report and Preliminary Draft Convention adopted by the Committee on International Commercial Arbitration at its meeting of 13 March 1953, dostupné z: <https://goo.gl/2PE4os>.

¹² Ibid, s. 2.

¹³ Současná česká terminologie není ustálená. Vyhláška č. 74/1959 Sb. ze dne 6. listopadu 1959 o Úmluvě o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů rozlišuje místní/národní a cizí rozhodčí nález. Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, v § 38 pak rozlišuje domácí a cizí rozhodčí nález. Zákon č. 91/2012 Sb., zákon o mezinárodním právu soukromém, pak v části sedmé rozlišuje rozhodčí nález český a cizí.

¹⁴ Report and Preliminary Draft Convention supra 11, s. 2.

¹⁵ Report of the Committee on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, dostupné z: <https://goo.gl/FtnuEE>.

¹⁶ Jak vyplývá z reportu Ekonomické a sociální rady OSN E/2822 a jeho šesti dodatků označených jako E/2822/add. 1-6. To vše dostupné z: <https://goo.gl/IM8Ioa>.

procesu výkonu rozhodčího nálezu, soudní kontroly uznání a výkonu rozhodčích nálezů a vztahu mezi NYC a ostatními prameny mezinárodního práva upravujícími stejnou materii¹⁷. K vyřešení těchto názorových sporů svolala v roce 1958 Ekonomická a sociální rada OSN konferenci do sídla OSN v New Yorku, USA¹⁸. Výsledkem této konference bylo podepsání finálního znění NYC dne 10. června 1958. Do československého právního řádu byla NYC následně zavedena Vyhláškou číslo 74/1959 Sb. ze dne 6. listopadu 1959.

Od přijetí NYC již uběhlo více než 50 let, během kterých docházelo ke stabilnímu nárůstu počtu smluvních stran. NYC se za tuto dobu přes všechny výkladové a aplikační nesrovnalosti stala nepostradatelným instrumentem mezinárodního obchodního styku. Její význam krátce zhodnotím v následující kapitole.

1.2. Význam

V oblasti mezinárodního obchodního styku je stabilně přijímáno, že rozhodčí řízení nabízí výhodnější alternativu k řešení sporů národními soudy. Redfern a Hunter uvádí, že „*mezinárodní rozhodčí řízení se stalo hlavní metodou řešení sporů v téměř každém úseku mezinárodního obchodu a investování*“¹⁹. Pro strany sídlící v různých státech světa je rozhodčí řízení často jedinou možností, jak se dohodnout na vzájemně přijatelném fóru pro řešení budoucích, či současných sporů. Možnost zvolit si místo rozhodčího řízení, neveřejné jednání, aplikovatelná procesní pravidla, nezávislého a odborně způsobilého rozhodce, časový rámec či jazyk, ve kterém má být řízení vedeno, jsou v mezinárodním obchodu neocenitelné výhody. Veškeré tyto výhody by ale neměly žádnou váhu, kdyby závazný a finální rozhodčí nález nebyl

¹⁷ Report Ekonomické a sociální rady OSN E/CONF. 26/22 z 6. března 1958, s. 2, dostupné z: <https://goo.gl/ZMuulf>.

¹⁸ Konference se aktivně zúčastnilo 45 států. 3 státy a 13 vládních i nevládních organizací se zúčastnilo jako pozorovatelé. Zúčastnila se i delegace Československa, jejíž člen, Ing. Jaroslav Pšcolka (velvyslanec rady stálé československé mise v OSN), byl zvolen druhým viceprezidentem konference. Srovnej E/CONF.26/8/Rev.1 – Final Act , s. 3, dostupné z: <https://goo.gl/6pxL8k>.

¹⁹ BLACKABY, Nigel a Constantine PARTASIDES. *Redfern and Hunter on international arbitration*, supra 7, s. 1.

následně státy uznávaný a vymahatelný. Přesně tuto povinnost států - uznávat a vykonávat cizí rozhodčí nález - upravuje NYC, která je dnes bezesporu nejvýznamnější úmluvou v oblasti mezinárodních sporů. Velmi důstojně dle mého názoru význam NYC zhodnotil na setkání Komise OSN pro mezinárodní obchodní právo (UNCITRAL), při příležitosti čtyřicátého výročí NYC, tehdejší generální tajemník OSN Kofi Annan, který pravil: „*NYC je přelomový dokument, který se vyznačuje mnoha přednostmi. Prosazuje respekt k závaznému ujednání stran, ať jsou již tato ujednání uzavřena mezi soukromými osobami či vládami. Pomáhá posílit důvěru ve vládu práva a zajistit spravedlivé zacházení tam, kde vznikne spor ohledně smluvních práv a povinností. Jak jistě víte, mezinárodní obchod vzkvétá na půdě vlády práva. Bez ní strany nejsou ochotné vstupovat do přeshraničních obchodních transakcí a mezinárodních investic. Pro všechny tyto důvody je NYC jednou z nejúspěšnějších úmluv obchodního práva, jejíž stranami jsou všechny hlavní obchodní mocnosti světa. Sloužila jako předloha mnoha dalších navazujících právních textů upravujících mezinárodní obchodní rozhodčí řízení a navíc již v padesátých letech dvacátého století dokázala světu, že OSN může být konstruktivní vedoucí silou v záležitostech ovlivňujících vztahy mezi státy a obchodními entitami na světové scéně.*“²⁰ NYC je tak úspěšná úmluva, že díky ní lze s jistotou říci, že rozhodčí nález je z hlediska jeho uznání a výkonu v zahraničí mnohem praktičtější, než soudní rozhodnutí.

V oblasti uznání a výkonu soudního rozhodnutí je totiž situace dramaticky odlišná. Nejúspěšnější jsou v tomto ohledu státy Evropské unie, které zejména²¹ na základě nařízení o

²⁰ *Enforcing arbitration awards under the New York Convention: experience and prospects.* New York: United Nations, 1999. ISBN 9211336090, s. 2.

²¹ Dále na základě těchto instrumentů a podmínek v nich obsažených: Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003, o soudní příslušnosti, uznání a výkonu rozsudků ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti (Nařízení Brusel II bis), Nařízení EP a Rady (EU) č. 650/2012, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení (nařízení o dědictví), Nařízení Rady (ES) č. 4/2009, o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu soudních rozhodnutí a o spolupráci ve věcech vyživovacích povinností (Nařízení o výživném), Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000, o úpadkovém řízení (Nařízení o insolvenční), Nařízení EP a Rady (ES) č. 805/2004, kterým se zavádí evropský exekuční titul pro nesporné nároky (Nařízení o evropském exekučním titulu) a Nařízení EP a Rady (ES)

příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech²² (dále jen „Nařízení Brusel I bis.“) automaticky bez dalšího, na základě vzájemné důvěry²³, uznávají a vykonávají soudní rozhodnutí ostatních členských států EU v občanských a obchodních věcech. S vybranými evropskými státy²⁴ dále státy EU uzavřely Luganskou úmluvu o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech²⁵, na základě které jsou vzájemně uznávány a vykonávány příslušná soudní rozhodnutí stran této úmluvy. Celkem jsou tedy v tomto evropském systému vzájemně uznávány a vykonávány soudní rozhodnutí 32 států, což je bezesporu velmi významné číslo, ale stále se jedná o téměř pětkrát méně států, než v systému vytvořeném NYC. Co se týče úmluv překračujících hranice Evropy, tak je na místě zmínit tzv. Haagskou úmluvu o volbě soudu, která byla přijata v roce 2005 na 20. zasedání Haagské konference mezinárodního práva soukromého (dále jen „Haagská úmluva“), a která se má stát obdobou NYC v oblasti soudních rozhodnutí. Hlavní zásadou Haagské úmluvy je respektování volby soudu účastníky sporu²⁶, uznání a výkon rozhodnutí vydaného vybraným soudem a zákaz přezkumu merita rozhodnutí soudem dalšího smluvního státu²⁷. Ke dnešnímu dni je ale Haagská úmluva ratifikována pouze Evropskou unií, Singapurem a Mexikem.

č. 1896/2006, kterým se zavádí řízení o evropském platebním rozkazu (Nařízení o evropském platebním rozkazu).

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

²³ Odst. (26) preambule Nařízení Brusel I bis.

²⁴ Švýcarsko, Dánsko, Norsko a Island.

²⁵ 2007/712/ES: Rozhodnutí Rady ze dne 15. října 2007 o podpisu Úmluvy o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech jménem Společenství.

²⁶ Na základě čl. 6 Haagské úmluvy soud, který nebyl účastníky zvolen jako sudiště, přeruší a odmítne projednání sporu.

²⁷ Na základě čl. 8 Haagské úmluvy soudy smluvních států uznají a vykonají rozsudek vydaný vybraným soudem *bez přezkumu merita* tohoto rozhodnutí.

Lze uzavřít, že NYC je jedinečná úmluva, která výrazně pomohla k rozvoji světových obchodních aktivit. V posledních letech se ale začínají ozývat hlasy volající po její reformě. Těmto podnětům a celkově budoucnosti NYC se budu věnovat v následující kapitole.

1.3. Budoucnost

Během doby aktivní aplikace NYC se ukázalo, že některé články působí výkladové problémy a jsou soudu aplikovány rozdílně. Ke sjednocení aplikační praxe začala v roce 1976 Mezinárodní rada pro obchodní rozhodčí řízení (ICCA) vydávat sbírku rozhodnutí aplikujících NYC, nazvanou ICCA Yearbook Commercial Arbitration, která do dnešního roku publikovala více než 2100 rozhodnutí²⁸, a která se stala zásadním nástrojem pro harmonizaci výkladu ustanovení NYC a jejich následnou jednotnou aplikaci. Editor této sbírky, prof. van der Berg, pak v roce 1981 publikoval známý komentář²⁹ shrnující aplikaci NYC. Jeden z nejvýznamnějších „otců“ NYC, prof. Pieter Sanders³⁰, zastává názor, že „*NYC ustála zkoušku času. Po více než padesáti letech se stále můžeme těšit na vývoj interpretace textu NYC reagující na moderní technologii a praxi*“³¹. Přesto ale nezřídka dochází k diametrálně odlišné aplikaci ustanovení článků NYC, která ve výsledku působí negativně na proces sjednocování aplikační praxe.

V roce 1995 UNCITRAL inicioval průzkum³² monitorující implementaci NYC v národních právních řádech signatářských států. Součástí tohoto průzkumu byly i otázky mířící na aplikační

²⁸ Informace z oficiálních stránek ICCA. Dostupné z: <https://goo.gl/saK1e2>.

²⁹ BERG, Albert Jan van den. *The New York arbitration convention of 1958: towards a uniform judicial interpretation*. The Hague: T.M.C. Asser Instit., 1981. ISBN 90-6544-035-6.

³⁰ Jeden z členů Nizozemské delegace na konferenci Ekonomické a sociální rady OSN v roce 1958 v New Yorku, která velmi úspěšně prosadila několik pozměňovacích návrhů předloženého draftu budoucí NYC. Na základě těchto návrhů byl například vypuštěn double exequator či omezen výčet důvodů pro odmítnutí výkonu cizího rozhodčího nálezu na 7 důvodů uvedených v článku V budoucí NYC.

³¹ ICCA guide to the interpretation of the 1958 New York Convention, s. vi, Dostupné z: <https://goo.gl/DXY5qd>.

³² Report UNCITRAL on the work of its twenty-eight session, s. 80-81, Dostupné z: <https://goo.gl/wAlWkd>.

praxi³³. Tohoto průzkumu se celkově zúčastnilo 108 signatářských států³⁴ a mimo jiné se v něm uvádí, že národní soudy těchto států využívají širokou škálu interpretačních pravidel a pomůcek. Některé státy uvedly, že dosud k žádné interpretaci a aplikaci nedošlo. Další popsaly interpretaci NYC na základě obecných interpretačních pravidel (jazykový, systematický, historický či teleologický výklad), pravidel obsažených v národní legislativě (zejména v občanském soudním řádu) či pravidel popsanych v člancích Vídeňské úmluvy o smluvním právu z roku 1969 (Vídeňská úmluva)³⁵. Mezi dalšími interpretačními technikami je zmíněna analogie, obecné právní principy či ekvita. Jako vodítko k interpretaci jsou pak uváděny rozhodnutí soudů některých signatářských států NYC a travaux préparatoires³⁶. Z tohoto výčtu je tedy zřejmé, že jak z důvodu odlišných interpretačních postupů, tak z důvodu odlišnosti právních řádů signatářských států dochází k často nejednotné interpretaci a následné aplikaci některých ustanovení článků NYC, která může vést ke „škodlivému účinku na efektivitu mezinárodních obchodních rozhodčích řízení“³⁷. Za účelem sjednocení interpretace NYC tak probíhá (vedle zmíněné publikace ICC Yearbook Commercial Arbitration a komentáře prof. Van der Berga) mnoho aktivit. Například UNCITRAL vypracoval vzorový zákon

³³ Otázky přidané do průzkumu po zveřejnění dokumentu A/CN.9/585 - Interim report on the survey relating to the legislative implementation of the 1958 New York Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, dostupné z: <https://goo.gl/gQLr4I>.

³⁴ A/CN.9/656 - Report on the survey relating to the legislative implementation of the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958), strana 4, odst. 6, dostupné z: <https://goo.gl/a7Fxdf>.

³⁵ A to i přesto, že NYC byla uzavřena dříve než Vídeňská Úmluva, jejíž článek 4 stanoví, že pravidla obsažená ve Vídeňské Úmluvě se použijí jen na ty mezinárodní úmluvy, které státy uzavřeny po jejím přijetí. Vysvětlením pak může být skutečnost, že Vídeňská Úmluva je z velké části pouze kodifikací zvykového práva, které se dle její preambule nadále použije na materii spadající mimo vymezení působnosti Vídeňské Úmluvy.

³⁶ A/CN.9/656 - Report on the survey relating to the legislative implementation of the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards (New York, 1958), odst. 34-40, Dostupné z: <https://goo.gl/a7Fxdf>.

³⁷ BERG, Albert Jan van den. *The New York arbitration convention of 1958: towards a uniform judicial interpretation*, supra 29, s. 1.

mezinárodního obchodního rozhodčího řízení³⁸ a vydává doporučení ohledně interpretace vybraných článků³⁹, ICCA vypracovala v roce 2011 publikaci ICCA Průvodce interpretací NYC – rukověť pro soudce⁴⁰ či je provozována internetová stránka <newyorkconvention.org>, na které je publikována řada informací (včetně soudních rozhodnutí a odborných článků) o NYC. Přesto se však hovoří o možnosti legislativní revize NYC⁴¹. Sám prof. Pieter Sanders na stejné konferenci, ze které je výše uveden citát Kofiho Annana, (přesto, že podobný postup z praktických důvodů nedoporučuje) přiznal, že „*po 40 letech aplikace NYC by její text zaručeně mohl být vylepšen*“⁴². Je na místě však uvést, že názory na věc jsou i zcela opačné. Například Veeder expresivně uvádí, že „*i kdyby byla NYC nefunkční, což není, tak každý možný „lék“ by byl daleko horší, než jakákoliv existující nemoc. Transformoval by zdravého pracovního koně v chromou a starou kobyly*“⁴³.

³⁸ UNCITRAL Model Law on International Commercial Arbitration. Řada zemí tento vzorový zákon přijala, buď v jeho plném znění či s určitými změnami, jako zákon o rozhodčím řízení.

³⁹ Např. A/RES/61/33 - Recommendation regarding the interpretation of article II, paragraph 2, and article VII, paragraph 1, of the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done in New York, 10 June 1958, adopted by the United Nations Commission on International Trade Law on 7 July 2006 at its 39. Session.

⁴⁰ International Council for Commercial Arbitration a Peace Palace with the Assistance of the Permanent Court Of Arbitration. *ICCA's guide to the interpretation of the 1958 New York Convention: a handbook for judges*. The Hague: International Council for Commercial Arbitration, 2011, ISBN 9789081725118.

⁴¹ K tomu např. M. Mangan, “*With the globalisation of arbitral disputes, is it time for a new Convention*”, (2008) Int. A.L.R., 137-138; Albert Van Jan Berg, “*Hypothetical Draft Convention on the International Enforcement of Arbitration Agreements and Awards*”, dostupné z: <https://goo.gl/Th8x2m>.

⁴² *Enforcing arbitration awards under the New York Convention: experience and prospects.*, supra 20, s. 4.

⁴³ VEEDER, V. V. *Is there a Need to Revise the New York Convention?* Journal of International Dispute Settlement [online]. 2010, 1(2), 499-506 [cit. 2016-11-07]. DOI: 10.1093/jnlids/idq007. ISSN 2040-3585. Dostupné z: <https://goo.gl/OIIVCD>, s. 194.

Na tyto tendence zareagoval prof. van den Berg, který zpracoval, a na konferenci ICCA k padesáti letům NYC prezentoval, návrh textu nové verze NYC⁴⁴, o kterém v České republice informoval například Dobiáš⁴⁵. Tento návrh se sestává ze tří dokumentů: 1) textu úmluvy, 2) důvodové zprávy a 3) tabulky porovnání textu NYC a návrhu⁴⁶. Hlavními navrhovanými změnami⁴⁷ (a zároveň tedy pojmenováním nedostatků NYC) je pak:

- přidání nových ustanovení – např. úprava rozsah působnosti úmluvy či dobrovolné se vzdání práva strany sporu na žádost o nevykonání rozhodčího nálezu⁴⁸;
- revize existujících ustanovení – stanovujících např. povinnou písemnou formu rozhodčí doložky nebo možnost odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu na základě důvodů vyplývajících z právního řádu vykonávajícího státu⁴⁹;
- upřesnění nejasných formulací – např. sousloví „nejsou pokládány za nálezy místní (národní)“ v čl. I odst. 1) NYC, fráze „řádně potvrzený nebo jeho řádně ověřenou kopii“ v čl. IV odst. 1 písm. a) NYC či slovo „mohou“ v čl. V odst. 1 NYC⁵⁰;

⁴⁴ Albert Jan van den Berg, *Hypothetical Draft Convention on the International Enforcement of Arbitration Agreement and Awards, Explanatory Note*, AJB/Rev06/29-May-2008.

⁴⁵ DOBIÁŠ, Petr. *Návrh nové „Newyorské úmluvy“ o uznání a výkonu rozhodčích smluv a nálezů*. V monografii KOCINA, Jan a Bohumil POLÁČEK. *Aktuální otázky rozhodčího řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-349-0.

⁴⁶ Dostupné z: <https://goo.gl/0DL7Vd>.

⁴⁷ BERG, Albert Jan van den, *Hypothetical Draft Convention on the International Enforcement of Arbitration Agreement and Awards, Explanatory Note*, supra 44, s. 1,2.

⁴⁸ Článek 1 a článek 5 odst. 5 návrhu.

⁴⁹ Požadavek na dodržení písemné formy rozhodčí doložky stanovený v čl. II odst. 1 NYC je z návrhu vypuštěn. Přeformulováno je současné znění článku 5 odst. 2 písm. b) NYC – místo veřejného pořádku státu výkonu je v článku 5 odst. 3 písm. h) návrhu stanovený veřejný pořádek mezinárodní.

⁵⁰ Návrh s pojmem místní (domestic) rozhodčí nález nepracuje, stanovení formy ověření či potvrzení rozhodčího nálezu nechává na rozhodnutí vykonávajícího soudu a slovo „mohou“ nahrazuje slovem „musí“ (v originále slovo „may“ nahrazuje slovem „shall“).

- zmodernění úmluvy – např. vypuštění nadbytečné definice rozhodčího nálezu jako nálezu vydaného v řízení ad hoc či nálezu vydaného stálým rozhodčím soudem⁵¹;
- úprava některých ustanovení dle ustálené judikatury – zejména změna zdroje obsahu veřejného pořádku jakožto důvodu pro nevykonání rozhodčího nálezu⁵².

Tento návrh rozvířil mezinárodní debatu na téma revize NYC. Závěrem i samotné rozpravy na konferenci v Dublinu v roce 2008 (kde došlo k představení návrhu) však byla podpora překlenutí problémů NYC výkladem, radši než revizí textu NYC, která by přinesla řadu problémů⁵³. Lze tedy shrnout, že v současnosti není dostatečná podpora tohoto postupu navzdory tomu, že nové znění některých článků by bylo jistě efektivnější⁵⁴, než řešení problému cestou celosvětově sjednoceného výkladu. Návrh prof. van der Berga, včetně jeho důvodové zprávy a tabulky porovnání s textem NYC, tak společně s ostatními dříve zmíněnými nástroji nejspíše poslouží pouze k dalšímu sjednocování výkladu ustanovení NYC.

Než přistoupím k vlastnímu názoru na budoucnost NYC, považuji za nutné vyzdvihnout obdivuhodnou stabilitu a přínos této úmluvy i po 58 letech od jejího přijetí. Je nesporné, že její text je navzdory převratnému technologickému i společenskému pokroku stále nesmírně aktuální a funkční. Otázka revize textu NYC je tak vysoce kontroverzní. Mnoho obav dle mého pramení z praktické stránky. Na textu NYC se pracovalo dlouhé roky a proces přistupování je otevřený již desetiletí. Stejně tak judikatura a doktrína se vyvíjela dlouhé roky a současný stav většinou přijímané interpretace je výsledkem dlouhodobé snahy celé řady státních i nestátních subjektů. Přijetí nové úmluvy tak mnozí vnímají jako diskontinuitu jejich práce spojenou

⁵¹ Návrh vypouští ust. Čl. I odst. 2 NYC z důvodu nadbytečnosti.

⁵² Návrh kritizuje znění čl. V odst. 2 písm. b) a místo veřejného pořádku země výkonu ve svém článku 5 odst. 3 písm. h) odkazuje na mezinárodní veřejný pořádek.

⁵³ Např. dvojkolejnost systému uznání a výkonu mezinárodních rozhodčích nálezů (NYC x NYC II) či složitost procesu přijímání nové mezinárodní úmluvy. Veeder se například vyjádřil, že „obdivuhodně formulovaný návrh prof. Berga byl na konferenci v Dublinu řádně posouzen, ale dle mého názoru je odsouzen k neúspěchu. Veškerých navrhovaných změn lze docílit v rámci interpretace textu NYC, který tak není třeba měnit“ (In VEEDER, V. V. *Is there a Need to Revise the New York Convention?* Supra 43, s 191.

⁵⁴ PAULSSON, Marike R. P., *The Miami Draft: the Good Twin of the NYC*, dostupné z: <https://goo.gl/QPNxDJ>.

s nejasným výsledkem. Lze tak uzavřít, že v současné době je nejspíš tato myšlenka neprosaditelná a všechny související úvahy jsou pouze teoretického, akademického rázu.

V rovině teoretické se ale domnívám, že efektivnější cestou vyřešení interpretačních sporů či excesů jednotlivých soudů (například ohledně výkladu a aplikace článku V odst. 2 písm. b), který je hlavním tématem této práce) by byla revize a doplnění textu NYC. Co se týče postupu při revizi, možnou cestou by bylo vycházet z návrhu prof. van der Berga, který by (podobně jako předběžný návrh textu NYC z roku 1953) dále byl předložen hoc komisi UNCITRAL (popřípadě UNCITRAL pracovní skupině II⁵⁵), která by návrh rozeslala jak signatářům NYC, tak vládním i nevládním organizacím, zabývajícím se rozhodčím řízením, k připomínce. Výsledky připomínek by pak komise zpracovala a k jejich projednání svolala konferenci, jejímž výstupem by mohl být revidovaný text NYC (dále jen „NYC 1.1“), který by se již otevřel smluvním státům k podpisu a následné ratifikaci. Vztah NYC 1.1 k NYC by byl prostý – smluvní státy NYC 1.1 by mezi sebou aplikovaly výlučně NYC 1.1 a vůči smluvním státům NYC, které k NYC 1.1 zatím nepřistoupily, by aplikovaly NYC. Nedostatky NYC, které by NYC 1.1 řešila, by nadále byly překlenovány judikaturou, sjednocujícími dokumenty UNCITRAL a výkladem NYC ve světle NYC 1.1, která by byla otevřeně prezentována jako nová verze NYC pro 21. Století. Takovýto postup by zajistil přirozený vývoj a modernizaci NYC v čase. V mezinárodním smluvním právu je tento proces známý⁵⁶ a dle mého názoru logický. Vývoj ve všech oblastech společenského života byl od přijetí NYC překotný a její revize reagující na současný stav by byla přirozeným vývojem. Slovy klasiků, *Tempora mutantur, nos et mutamur in illis* – časy se mění a my se měníme s nimi⁵⁷.

⁵⁵ UNCITRAL pracovní skupina II má momentálně v agendě oblast rozhodčího řízení, conciliace a řešení sporů obecně.

⁵⁶ Paralela se dá najít například s Bernskou úmluvou o ochraně literárních a uměleckých děl z 9. září 1886, která byla postupně: doplněná v Paříži dne 4. května 1896; revidována v Berlíně dne 13. listopadu 1908; doplněná v Bernu dne 20. března 1914; revidována v Římě dne 2. června 1928; revidována v Bruselu dne 26. června 1948; revidována ve Stockholmu dne 14. července 1967 a nakonec revidována v Paříži dne 24. července 1971.

⁵⁷ Například HARRISON, William, EDELEN, Georges (ed.). *The description of England: the classic contemporary account of Tudor social life*. New York: Dover, c1994. Dover books on history, political and social science. ISBN 0-486-28275-9, s. 170.

V této části diplomové práce jsem stručně shrnul historii, význam a budoucnost NYC. Toto shrnutí je dle mého názoru nezbytným základem pro zaměření se na hlavní téma této diplomové práce – čl. V odst. 2 písm. b) NYC. V následující stěžejní části (2.) shrnu krátce legislativní historii tohoto článku (2.1). Dále se již budu věnovat konkrétním výkladovým problémům spojeným s tímto článkem (2.2) a navazující aplikační praxí soudů vybraných zemí (2.3).

2. Čl. V odst. 2 písm. b) NYC

Článek V NYC v sobě obsahuje výčet důvodů, pro které může být odepřeno uznání a výkon rozhodčích nálezů. Výčet je rozdělen do dvou kategorií:

První kategorie je obsažena v prvním odstavci článku V a vyznačuje se tím, že jejich uplatnění orgánem výkonu rozhodčího nálezu je vázáno na žádost strany, proti níž je nález uplatňován. Těchto důvodů je 5 a jsou uvedeny pod písmeny a) – e)⁵⁸.

Druhá kategorie důvodů je charakteristická tím, že na jejich základě mohou být uznání a výkon rozhodčího nálezu odepřeny i bez návrhu jedné ze stran – tedy z iniciativy orgánu výkonu a uznání rozhodčího nálezu (ex officio). Tyto důvody jsou dva a jsou uvedeny pod písmeny a) a b)⁵⁹.

Analýza výkladu a aplikace všech důvodů pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu uvedených v článku V NYC zdaleka přesahuje téma této diplomové práce. V následujícím textu se budu věnovat výhradně důvodu obsaženému v ustanovení článku V odst. 2 písm. b) NYC, jehož celé znění ve Vyhlášce č. 74/1959 Sb. je následující:

Uznání a výkon rozhodčího nálezu mohou být také odepřeny, jestliže příslušný orgán země, kde se žádá o uznání a výkon, zjistí:

b) že uznání nebo výkon nálezu by byl v rozporu s veřejným pořádkem této země.

Při aplikaci a výkladu (zejména metodou historické a teleologické interpretace) každého právního textu je nezbytné znát jeho legislativní historii a důvody přijetí konečného znění. Toto

⁵⁸ Ve zkratce se jedná o nezpůsobilost stran k uzavření rozhodčí doložky, neplatnost či neexistenci rozhodčí doložky, nemožnost strany uplatnit svá práva v rozhodčím řízení, neexistující pravomoc rozhodčího soudu, neplatné složení rozhodčího senátu, vedení rozhodčího řízení v rozporu s ujednáním stran či relevantními zákony, nezávaznost rozhodčího nálezu, zrušení rozhodčího nálezu či odklad výkonu rozhodčího nálezu.

⁵⁹ Prvním důvodem je, že předmět sporu nemůže být v zemi výkonu předmětem rozhodčího řízení (tzv. arbitrabilita sporu). Druhým důvodem je rozpor s veřejným pořádkem země výkonu.

platí dvojnásob u mezinárodních úmluv, jejichž text je často kompromisem mezi velmi protichůdnými názory jednotlivých států. V následující kapitole tedy krátce shrnu legislativní historii ustanovení čl. V odst. 2 písm. b) NYC.

2.1. Legislativní historie

V původním návrhu Komise ICC, byl zařazen následující text: *Uznání a výkon rozhodčího nálezu musí být odepřen, pokud příslušný orgán země, kde se žádá o uznání a výkon, zjistí, že uznání nebo výkon nálezu by byl v rozporu s veřejným pořádkem země, ve které je o uznání a výkon žádáno.*⁶⁰ Je zajímavé, že oproti čl. 1 písm. e) Ženevské úmluvy, která sloužila jako východisko pro přípravné práce, návrh Komise ICC již neobsahoval rozpor s „*právními zásadami země, ve které je uznání a výkon rozhodčího nálezu požadován*“.

Návrh Komise ICC byl převzat Komisí OSN, která po několika jednáních během roku 1955 návrh přepracovala a schválila následující znění tohoto ustanovení: „*Uznání a výkon rozhodčího nálezu může být odepřen, pouze pokud příslušný orgán zjistí, že: (h) uznání a výkon rozhodčího nálezu, nebo jeho předmětu, by bylo zjevně neslučitelné s veřejným pořádkem nebo se základními právními zásadami (ordre public) státu uznání a výkonu*“⁶¹. Komise OSN tedy ve svém návrhu zavedla 3 zásadní změny:

1. rozšířila přezkumnou pravomoc vykonávajícího orgánu i na „*předmět rozhodčího nálezu*“ (subject matter). Toto rozšíření bylo přijato na základě návrhu indické delegace⁶²;
2. limitovala odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu na případy, kdy je nesoulad s veřejným pořádkem „*zjevný*“. Komise ve svém reportu vysvětluje, že se má jednat o „*zcela jednoznačný rozpor*“ (distinctly contrary) s veřejným pořádkem⁶³;

⁶⁰ Článek IV písm. a), předběžného návrhu textu NYC přijatého komisí ICC v roce 1953, dostupné z: <https://goo.gl/2PE4os>.

⁶¹ E/2704: E/AC.42/4/Rev.1 - Report of the Committee on the Enforcement of International Arbitral Awards, Annex, s. 2, dostupné z: <https://goo.gl/FtnuEE>.

⁶² E/2704: E/AC.42/4/Rev.1 - Report of the Committee on the Enforcement of International Arbitral Awards, Annex, s. 13, dostupné z: <https://goo.gl/FtnuEE>.

⁶³ E/2704: E/AC.42/4/Rev.1 - Report of the Committee on the Enforcement of International Arbitral Awards, s. 13, dostupné z: <https://goo.gl/FtnuEE>.

3. rozšířila důvod odepření uznání a výkonu i pro rozpor se „základními právními zásadami“ (fundamental principles of the law).

V tomto znění byl návrh rozeslán státům a vládním i nevládním organizacím k připomínce. Komise OSN obdržela ke znění zkoumaného ustanovení následující písemné vyjádření a návrhy:

- Rakousko – „bylo by vhodné specifikovat, že nesoulad s veřejným pořádkem musí existovat k určitému momentu“, např. v době vydání rozhodčího nálezu⁶⁴.
- Society of comparative legislation – navrhuje specifikovat, že pro odepření uznání a výkonu by rozhodčí nález musel být ve „zcela zjevném rozporu s veřejným pořádkem země výkonu“⁶⁵.
- Japonsko, Sovětský svaz, ICC, Society of Comparative Legislation – Doporučují vynechat frázi „nebo jeho předmětu“⁶⁶.
- Velká Británie, ICC, Society of Comparative Legislation – Doporučuje vynechat frázi „základními právními zásadami (ordre public)“⁶⁷
- Nizozemsko – „Nizozemská vláda doporučuje nespoléhat na koncept veřejného pořádku (...) a doporučuje omezit využití tohoto konceptu tak, jak to jen bude možné“⁶⁸

Následně Ekonomická a sociální rada OSN svolala konferenci OSN, na které již měl být přijat konečný text NYC. Konference v New Yorku se zúčastnilo 45 států. 3 státy a 13 vládních i

⁶⁴ E/2822 - Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, Annex I, s. 21, dostupné z: <https://goo.gl/JQ0ISr>.

⁶⁵ E/2822 - Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, Annex II, s. 22, dostupné z: <https://goo.gl/JQ0ISr>.

⁶⁶ E/2822 - Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, Annex I, s. 25, 26, Annex II 19, 22, dostupné z: <https://goo.gl/JQ0ISr>.

⁶⁷ E/2822 - Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, Annex II, s. 19, 23, dostupné z: <https://goo.gl/JQ0ISr>; E/2822/Add.4 - Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards: Comments by governments on the draft Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, Annex I s. 7-8, dostupné z: <https://goo.gl/umHmi9>.

⁶⁸ E/2822/Add.4 - Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards: Comments by governments on the draft Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, Annex I, s 2, dostupné z: <https://goo.gl/umHmi9>.

nevládních organizací se zúčastnilo jako pozorovatelé⁶⁹. Během konference zaznělo ze strany mnoha státních delegací, že NYC by měla pomoci k tomu, aby se rozhodčí řízení stalo rychlým a efektivním řešením sporů s tím, že by zaručovala „okamžitý výkon rozhodčích nálezů. Důvody pro odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu by pak měly být tak limitované, jak je to jen možné“⁷⁰. Nizozemská vláda předložila během plenárního projednávání přepracovaný návrh článků III-V⁷¹, který byl následně zvolen jako „základ pro další diskuzi“⁷². Během diskuze zazněly mnohé další návrhy úprav a nakonec bylo rozhodnuto⁷³, že pro dokončení textu článku III – V bude ustavena samostatná pracovní skupina⁷⁴. Tato skupina po rozsáhlé diskuzi navrhla rozdělit důvody odepření uznání a výkonu do dvou odstavců, vypracovala a následně jednomyslně odhlasovala⁷⁵ následující znění výjimky veřejného pořádku:

„2) Uznání a výkon rozhodčího nálezu může být také odepřen, pokud příslušný orgán v zemi uznání a výkonu nálezu zjistí, že: (b) uznání a výkon rozhodčího nálezu by byl v rozporu s veřejným pořádkem země, ve které je uznání a výkon požadován“⁷⁶

⁶⁹ E/CONF.26/8/Rev.1 – Final Act, s. 3, dostupné z: <https://goo.gl/6pxL8k>.

⁷⁰ MAURER G. ANTON. *The public policy exception under the New York Convention: history, interpretation and application*. Rev. ed. Huntington: Juris, 2013. ISBN 9781937518226, s.37-38.

⁷¹ Tzv. Dutch proposal. Zkoumané ustanovení bylo formulováno následně: „Uznání a výkon rozhodčího nálezu může být odepřeno, pouze pokud by nález strany nutil k chování odporujícímu veřejnému pořádku v zemi výkonu“. Srovnej E/CONF.26/L.17 - Netherlands: amendments to Articles 3, 4, 5, dostupné z: <https://goo.gl/IrmYvH>.

⁷² 12 th meeting [E/CONF.26/SR.12 - E/2704 and Corr.1, E/CONF.26/7, E/CONF.26/L.8 and Corr.1, L.15/Rev.1, L.16, L.19, L.22, L.31 to L.34], s. 2, dostupné z: <https://goo.gl/3mNi4k>.

⁷³ 14 th meeting [E/CONF.26/SR.14 - E/2704 and Corr.1, E/2822, E/CONF.26/L.17, L.31, L.33/Rev.1, L.34, L.38 and L.40], s. 10, dostupné z: <https://goo.gl/ulXF11>.

⁷⁴ V této skupině bylo zastoupeno 13 států včetně Československa. Srovnej <https://goo.gl/ulXF11> s. 10.

⁷⁵ 17 th meeting [E/CONF.26/SR.17 - E/2704 and Corr.1, E/CONF.26/L.31, L.37/Rev.1, L.43 and L.45], s. 2, dostupné z: <https://goo.gl/J8L5G7>.

⁷⁶ E/CONF.26/L.43 - Text of Articles III, IV and V of the Draft Convention Proposed by Working Party III: 3 June 1958, s. 2, dostupné z: <https://goo.gl/amrqtw>.

Toto znění doporučil plénu konference, na jeho 17. zasedání, předseda pracovní skupiny Sydow přijmout. K úpravám textu ustanovení předloženému pracovní skupině uvedl, že „pracovní skupina se domnívá, že ustanovení týkající se veřejného pořádku by nemělo být vykládáno extensivně. V tomto duchu byly tedy vypuštěny fráze týkající se předmětu rozhodčího nálezu a základních právních zásad“⁷⁷. V tomto znění byl návrh 32 hlasy přijat⁷⁸. Došlo tak k téměř absolutnímu konsenzu na znění tohoto ustanovení napříč státy s různými právními řády. Text celé NYC pak byl následně přijat v poměru 35 hlasů pro, 0 hlasů proti, přičemž 4 delegace se zdržely hlasování⁷⁹.

Z této kapitoly je zřejmé, že ohledně přesného znění zkoumaného ustanovení panovaly od začátku neshody. Jeho formulace se často měnily a byly široce diskutovány. Výsledek je však kompromisem, který přijaly téměř všechny přítomné delegace. Jak ale popíši v následující kapitole (2.2), dodnes některé formulace působí výkladové problémy.

2.2. Vybrané výkladové otázky

V následujících podkapitolách již podrobněji rozepteji, zdali a proč dochází při interpretaci a aplikaci zkoumaného ustanovení k názorovým neshodám. Začnu z poněkud širší perspektivy a položím si otázku, zdali je výčet důvodů pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu v čl. V NYC demonstrativní či taxativní (2.2.1). Dále se budu krátce zabývat otázkou, jestli NYC automaticky předpokládá povinnost států vykonat rozhodčí nález (2.2.2), a jak široká je diskrece příslušného orgánu při uznání a výkonu rozhodčího nálezu, pokud je rozpor s veřejným pořádkem shledán (2.2.3). Nakonec se budu podrobněji věnovat nejproblematictější části ustanovení – jaký je obsah pojmu *veřejný pořádek* (2.2.4).

⁷⁷ 17th meeting [E/CONF.26/SR.17 - E/2704 and Corr.1, E/CONF.26/L.31, L.37/Rev.1, L.43 and L.45], s. 2, dostupné z: <https://goo.gl/oTAeyW>.

⁷⁸ 1 stát hlasoval proti, 3 se zdržely. Srovnej 17th meeting [E/CONF.26/SR.17-E/2704 and Corr.1, E/CONF.26/L.31, L.37/Rev.1, L.43 and L.45], s. 17, dostupné z: <https://goo.gl/oTAeyW>.

⁷⁹ 24th meeting [E/CONF.26/SR.24 - Adoption and signature of the Final Act and Convention (E/CONF.26/8 and 9, E/CONF.26/L.63), Report of the Credentials Committee (E/CONF.26/10)], s. 10, dostupné z: <https://goo.gl/Gqkmz8>.

2.2.1. Konečný výčet důvodů pro odepření uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu

V článku V odst. 1 NYC je uvedeno, že k odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu může dojít *pouze tehdy*, pokud je prokázán některý z důvodů odepření vyjmenovaný v písm. a) až e) daného odstavce. V článku V odst. 2 NYC se pak lze dočíst, že odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu *mohou být také odepřeny*, jestliže příslušný orgán zjistí, že existuje jeden ze dvou důvodů vyjmenovaných v písm. a) a b) tohoto odstavce.

Použití výrazů „pouze tehdy“ a „také odepřeny“ následovaný výčtem důvodů dle mého jazykového výkladu jasně vypovídá o tom, že výčet důvodů je *uzavřený* a nelze tak uznání a výkon odepřít z žádného jiného důvodu. Tento závěr je podpořen i systematickým výkladem, když čl. VII odst. 1 NYC ve světle účelu NYC de facto stanoví, že soudy neporuší NYC, pokud budou vykonávat cizí rozhodčí nálezy dle ustanovení národní legislativy či mezinárodních smluv v případě, že jsou tyto příznivější z hlediska preference uznání a výkonu. Uzavřenost seznamu důvodů uvedených v čl. V NYC obhajují i komentátoři, když uvádí, že „*seznam důvodů pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu uvedený v NYC je uzavřený. Tyto představují jediné možné důvody pro odepření uznání a výkonu.*“⁸⁰. Dále zmiňují, že „*tato stěžejní zásada NYC byla také jednoznačně přijata soudy*“⁸¹ a odkazují na travaux préparatoires s tím, že uzavřenost výčtu lze vyvodit mimo jiné z toho, že „*Pákistán navrhoval vypustit slovo „pouze“, ale neuspěl*“⁸². K tomuto tématu se vyjadřuje ve stejném smyslu i jeden z tvůrců textu NYC, prof. Sanders, který vysvětluje, že „*cílem návrhu bylo co nejvíce omezit důvody pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu*“⁸³.

⁸⁰ BLACKABY, Nigel a Constantine PARTASIDES. *Redfern and Hunter on international arbitration*, supra 7, s. 639.

⁸¹ BERG, Albert Jan van den. *The New York arbitration convention of 1958: towards a uniform judicial interpretation*, supra 29, s. 265.

⁸² MAURER G. ANTON. *The public policy exception under the New York Convention: history, interpretation and application*, supra 70, s. 54, Srovnej E/CONF.26/L.33/Rev.1, s. 3, dostupné z: <https://goo.gl/0D9H7H>.

⁸³ *Enforcing arbitration awards under the New York Convention: experience and prospects*, supra 20, s 4, dostupné z: <https://goo.gl/zPKpJH>.

Lze tedy uzavřít, že výčet důvodů pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu v čl. V NYC je uzavřený. Domnívám se, že vzhledem k této skutečnosti by neobstál ani důvod pro odepření uznání a výkonu, který by si strany smluvily v rozhodčí doložce. Obecné soudy by k takové dohodě neměly přihlížet, poněvadž (na rozdíl od rozhodčích soudů při vydání rozhodčího nálezu) nejsou vázány při uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu dle NYC rozhodčí doložkou. Stejně tak by dle mého názoru bylo zcela proti smyslu NYC odepřít výkon rozhodčího nálezu pro důvod uvedený pouze v národní legislativě, když právě NYC má sloužit k překlenutí rozdílů národních legislativ při uznávání cizího rozhodčího nálezu.

V následující podkapitole krátce zanalyzuji, jak tomu je s povinností soudů uznat a vykonat rozhodčí nálezu (2.2.2).

2.2.2. Předpokládaná povinnost států uznat a vykonat cizí rozhodčí nálezu

Článek III NYC stanoví, že „každý Smluvní stát uzná rozhodčí nálezu za závazný a povolí jeho výkon (...) Pro uznání a výkon rozhodčích nálezů (...) nebudou stanoveny podstatně tíživější podmínky nebo vyšší soudní poplatky, než jsou stanoveny pro uznání a výkon rozhodčích nálezů místních (národních)“. Státy tedy dobrovolně převzaly povinnost uznávat a vykonávat cizí rozhodčí nálezy⁸⁴. Tento fakt, společně s výše popsáním konečným výčtem důvodů pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu, vede k tomu, že NYC je opakovaně popisována jako mající výraznou tendenci preferovat uznání a výkon rozhodčích nálezů (tzv. pro-enforcement bias)⁸⁵ a k jejich odepření naopak přistupovat pouze ve zcela výjimečných situacích. Nejvyšší soud v Singapuru se k tomuto vyjádřil, když uvedl, že „v NYC je zrcadlen mezinárodně uznávaný princip, který důrazně žádá po soudech uznání a

⁸⁴ K tomu např. Rozhodnutí Federálního okresního soudu v New Yorku ve věci *Oriental Commercial & Shipping v. ROSSEEL, NV*, 702 F. Supp. 1005 (S.D.N.Y. 1988) uvádí, že „pokud neexistují žádné důvody pro odepření stanovené v čl. V NYC, rozhodčí nálezu musí být uznán a vykonán“.

⁸⁵ Srovnej: BERG, Albert Jan van den, *The New York Convention of 1958: An Overview*, s. 13, dostupné z: <https://goo.gl/kkCYwg>; BLACKABY, Nigel a Constantine PARTASIDES. *Redfern and Hunter on international arbitration.*, supra 7, s. 657, BORN, Gary. *International Commercial Arbitration*, supra 10, s. 2715.

výkon cizích rozhodčích nálezů“⁸⁶. Odvolací soud v USA pak zmiňuje tuto tendenci v souvislosti s tím, že „důvodem přijetí NYC bylo podpořit uznání a výkon mezinárodních rozhodčích nálezů“⁸⁷. Plnění tohoto cíle potvrzuje Fouchard, když sděluje, že „více než 90% soudních rozhodnutí publikovaných v *Yearbook Commercial Arbitration* jsou ve prospěch výkonu rozhodčích nálezů“⁸⁸. Trefně tento přístup (společně s univerzálně přijímaným zákazem přezkumu merita nálezu) ilustruje rozhodnutí anglického soudu v případě *Omnium de Traitement et de Valorisation SA -v- Hilmarton Ltd*⁸⁹, ve kterém se žalobce domáhal odepření výkonu švýcarského rozhodčího nálezu na základě výjimky veřejného pořádku, když tvrdil, že švýcarský tribunál špatně posoudil tvrzené uplácení a výsledek řízení by tak byl v Anglii jiný. Soudce Walker dospěl k názoru, se kterým se zcela ztotožňuji, když uvedl, že „by se mohlo jistě stát, že by anglický rozhodčí senát, aplikující anglické právo, dospěl k jinému závěru než senát švýcarský. (...) *Mou úlohou ale není rozhodnout spor vzniklý na základě předložené smlouvy, nýbrž rozhodnout o výkonu rozhodčího nálezu v Anglii (...) To, že by se aplikací anglického práva dospělo k jinému závěru než aplikací práva švýcarského, nemá na výkon rozhodčího nálezu žádný dopad. Důvodem rozdílného výsledku je to, že anglické právo se od švýcarského liší. Strany si ale vybrali jako rozhodné právo švýcarské. Toto znamená, že by švýcarský rozhodčí nálezn (v souladu se zásadou uznání a výkonu mezinárodních rozhodčích nálezů) měl být vykonán.*“ Vzhledem k textaci NYC a rozsáhlé judikatuře Born shrnuje, že „NYC zakotvuje zjevný postoj vždy upřednostňující výkon rozhodnutí“⁹⁰ a asociace mezinárodního práva

⁸⁶ Rozhodnutí vrchního soudu v Singapuru ze dne 10. dubna 2006 ve věci *Aloe Vera of America, Inc v Asianic Food (S) Pte Ltd and Another* [2006] 3 SLR 174; [2006] SGHC 78, par. 40, dostupné z: <https://goo.gl/EDJixR>.

⁸⁷ Rozhodnutí odvolacího soudu USA ze dne 17. června 1983 ve věci 710 F.2d 928, *Sigval BERGESEN, as Owners of the M/T SYDFONN, FROSTFONN and NORDFONN, Petitioner-Appellee, v. JOSEPH MULLER CORPORATION, Respondent-Appellant.*, No. 951, Docket 82-7880, par. 15, dostupné z: <https://goo.gl/Pv1MRT>.

⁸⁸ FOUCHARD Philippe, *Suggestions pour accroître l'efficacité internationale des sentences arbitrales*, 1998 REV. ARB. 653, s. 656, dostupné z: <https://goo.gl/iDcPA8>.

⁸⁹ Rozhodnutí anglického odvolacího soudu ze dne 24. dubna 1999 ve věci *Omnium de Traitement et de Valorisation SA v. Hilmarton Ltd* [1999] 2 QB 222.

⁹⁰ BORN, Gary. *International Commercial*, supra 10, s. 2715.

doporučuje, aby „konečnost rozhodčích nálezů v mezinárodní obchodní arbitráži byla, vyjma výjimečných případů, respektována“⁹¹. Bělohlávek pak v souvislosti s použitím výhrady veřejného pořádku stanovenou v čl. V odst. 2 písm. b) NYC dodává, že „mezinárodní praxe vyžaduje maximální kritický pohled na případnou aplikaci předmětné výhrady v rámci exequatorního řízení. Účinek takového zahraničního rozhodnutí by tedy musel být pro stát uznání/výkonu zcela neudržitelný“⁹².

Lze tedy uzavřít, že NYC jednoznačně zavazuje k uznání a výkonu rozhodčích nálezů a nabízí jen uzavřený výčet důvodů pro jeho odepření, které navíc musí být vykládány velmi úzce. Domnívám se, že jiný přístup by byl zcela nesystémový. Pokud by totiž kdokoliv vykládal NYC jako tolerující svévolné přidání dalších důvodů k odepření výkonu rozhodčího nálezu a nevyžadující inklinaci k uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, šel by proti jazykovému výkladu čl. III a V NYC a samotnému účelu NYC. Stejně tak by tento přístup nalomil nynější oprávněné přesvědčení stran, že „jejich“ rozhodčí nález bude soudy smluvních států NYC (v souladu s restriktivním výkladem ustanovení čl. V NYC) uznán a vykonán. Jak popíši v kapitole 2.3, tato charakteristika NYC je často zmiňována soudy i v odůvodnění rozsudků odmítajících odepření výkonu rozhodčích nálezů z důvodu rozporu s veřejným pořádkem.

Soudy států výkonu mají nicméně na základě čl. V NYC právo uznání a výkon rozhodčího nálezu odepřít. Jakou přitom soudy mají diskreci, stručně vysvětlím v následující podkapitole.

2.2.3. Diskrece soudů při odepření uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu

V čl. V NYC je uvedeno, že uznání a výkon rozhodčího nálezu *mohou* být odepřeny. Již během konference, na které byla NYC přijata, probíhaly diskuze o tom, zdali nevyužít místo slova *mohou* slovo imperativního významu. Delegace Německa například navrhla, aby bylo

⁹¹ MAYER, P. a A. SHEPPARD. Final ILA Report on Public Policy as a Bar to Enforcement of International Arbitral Awards. *Arbitration International* [online]. 2003, 19(2), 249-263 DOI: 10.1093/arbitration/19.2.249. ISSN 0957-0411, s. 2, dostupné z: <https://goo.gl/FD7WhZ>.

⁹² BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář*. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2008. ISBN 978-80-7400-096-6, s. 416.

použito slovo *must*⁹³, ale následně společně s nizozemskou a francouzskou delegací předložila odlišný návrh obsahující slovo *mohou*⁹⁴. Tato formulace je pak obsažena i ve 4 oficiálních zněních NYC⁹⁵, přičemž slova použitá v poslední, francouzské oficiální verzi, mají spíše imperativní charakter („seront refusés“). Tato situace pak vytváří určitou nejistotu, neboť všechny verze dle čl. XIV odst. 1 NYC mají stejnou platnost. Většina komentátorů⁹⁶ a soudů⁹⁷ zastává však názor, že na základě čl. V NYC soudy *mají* určitou diskreci při rozhodování o odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu. To znamená, že i když soud shledá, že některý z důvodů pro odepření vyjmenovaný v čl. V NYC je v daném případě aplikovatelný, nemusí uznání a výkon rozhodčího nálezu odepřít. Existují však i názory, dle kterých je tato diskrece maximálně omezená a u některých ustanovení čl. V NYC v podstatě nepoužitelná. Například v souvislosti s otázkou diskrece soudů v případě odepření výkonu nálezu dle čl. V odst. 1 písm. e) NYC Berg ve své obhajobě maximálně omezené diskrece uvádí, že francouzská jazyková verze „*nenechává prostor pro žádnou zbytkovou diskreci*“, a že „*státy podílející se na přípravě NYC, navzdory tvrzení některých komentátorů, nevybraly slovo mohou (may) s určitým cílem*“. Uzavírá, že i ze studia judikatury vyplývá, že soudy aplikují tuto diskreci velmi opatrně, a to

⁹³ E/CONF.26/L.34 - Federal Republic of Germany: amendments to Articles 3, 4, 5, s.1, dostupné z: <https://goo.gl/Ujx1Kx>.

⁹⁴ E/CONF.26/L.40 - France, Federal Republic of Germany and Netherlands: amendment to articles 3, 4 and 5, dostupné z: <https://goo.gl/2ZViqT>.

⁹⁵ Anglická, Ruská, Čínská a Španělská.

⁹⁶ Srovnej BLACKABY, Nigel a Constantine PARTASIDES. *Redfern and Hunter on international arbitration*, supra 7, s. 639; BORN, Gary. *International Commercial Arbitration*, supra 10, s. 2722-2725, BERG, Albert Jan van den. *The New York arbitration convention of 1958: towards a uniform judicial interpretation*, supra 29, s. 265; MAURER G. ANTON. *The public policy exception under the New York Convention: history, interpretation and application*, supra 70, s. 61-62.

⁹⁷ BERG, Albert Jan van den, 'Enforcement of Arbitral Awards Annulled in Russia – Case Comment on Court of Appeal of Amsterdam, April 28, 2009' (2010) 27 *Journal of International Arbitration*, Issue 2, pp. 179–198, s 186.

jen v případech, kdy „1) se jedná o důvod k odepření „de minimis“ či 2) strana, která se odepření dovolává, tento argument opomněla včas zmínit v předchozím rozhodčím řízení“⁹⁸.

Dle mého názoru fakt, že 4 z 5 oficiálních znění používají permissivní slovesa (stejně jako česká verze), jasně ukazuje na záměr soudům určitou diskreci při aplikaci čl. V NYC přiznat. Jinými slovy se na základě jazykového výkladu domnívám, že čl. V NYC *nezakotvuje povinnost* soudu odepřít uznání a výkon rozhodnutí. Stejný závěr dle mého názoru vyplývá i z travaux préparatoires, když původní návrh komise ICC, obsahující slovo *musí* (shall)⁹⁹, byl přepracován do podoby obsahující slovo *mohou* (may). Navíc nebyl ani přijat návrh německé delegace, která navrhovala použít slovo *musí*. Tento závěr je navíc podpořen i systematickým výkladem NYC. Článek III totiž stanoví *povinnost* států uzнат a vykonat cizí rozhodčí nálezy, článek V (ve 4 z 5 oficiálních jazykových verzí) stanoví případy, kdy státy *mohou* odepřít uznání a výkon a článek VII odst. 1 pak stanoví, že ustanovení NYC *nemohou* připravit stát o právo použít rozhodčí nález¹⁰⁰. Pokud by čl. V stanovil *povinnost* odepřít uznání a výkon, čl. VII odst. 1 by pak byl s tímto v rozporu a byl by zcela nadbytečný. Čl. VII NYC je ale přesným opakem nadbytečnosti. Je považován za jeden ze základních ustanovení NYC a Fouchard ho dokonce popisuje jako „*poklad, geniální myšlenku*“¹⁰¹. Jsem tedy toho názoru, že i kdyby soudy shledaly existenci důvodu pro odepření výkonu rozhodčího nálezu, *mají* pravomoc nález i přesto uzнат a vykonat.

S otázkou diskrece soudů souvisí často diskutovaná otázka, jestli mají soudy pravomoc vykonat rozhodčí nález zrušený v zemi jeho původu. Protože jsem přesvědčený, že tato problematika úzce souvisí s tématem této diplomové práce, krátce se jí budu zabývat v následujícím oddíle.

⁹⁸ Ibid, s. 186-187.

⁹⁹ *Enforcing arbitration awards under the New York Convention: experience and prospects*. New York: United Nations, 1999. ISBN 9211336090, s 6, odst. 4, dostupné z: <https://goo.gl/zPKpJH>.

¹⁰⁰ K tomu více např. PAULSSON J., *May or Must Under the New York Convention: An Exercise in Syntax and Linguistics*, 2 Arb. Int'l 1998.

¹⁰¹ FOUCHARD Philippe, *Suggestions pour accroître l'efficacité internationale des sentences arbitrales*, 1998 REV. ARB. 653, s. 664, dostupné z: <https://goo.gl/iDcPA8>.

2.2.3.1. Právomoc uznat a vykonat rozhodčí nález zrušený soudem v zemi jeho původu

Již delší dobu probíhá diskuze, zdali je možné vykonat rozhodčí nález, který byl v zemi jeho původu národním soudem zrušen. Tato otázka byla například posuzována v mediálně známém případě tzv. Yukos Capital vs. OJSC Rosneft Oil¹⁰², ve kterém odvolací soud v Amsterdamu uznal vykonatelnost ruského rozhodčího nálezu (sídlo rozhodčího řízení byla Moskva), který byl ruským státním soudem zrušen¹⁰³. Svoji pravomoc rozhodčí nález uznat pak nizozemský soud vyvodil z toho, že neexistuje povinnost uznat rozsudek cizího soudu, kterým se rozhodčí nález ruší¹⁰⁴. Poněvadž toto téma by vydalo na samostatnou diplomovou práci, tak pouze uvádím, že jsem osobně přesvědčen, že soudy *mají* pravomoc rozhodčí nález zrušený v zemi místa (seat) rozhodčího řízení uznat a vykonat.

Pokud by takovou pravomoc neměly, došlo by k situaci, že by na základě NYC musely automaticky uznávat rozhodnutí cizích státních soudů. Jak jsem již zmínil v kapitole 1.2 této diplomové práce, takovýto mechanismus funguje (v omezeném rozsahu) *pouze* regionálně (např. v EU) a na celosvětovém měřítku *nemá* potřebnou podporu. Pokud by cizí soudy neměly diskreci při výkonu, musely by respektovat rozhodnutí soudů země původu rozhodčího nálezu a ustanovení čl. V NYC by postrádalo smyslu. Ad absurdum by totiž cizí soudy musely vyčkat konečného rozhodnutí soudů země původu rozhodčího nálezu, a to respektovat. Pokud by soud rozhodl o zrušení rozhodčího nálezu, musel by tento nález soud cizího státu odmítnout vykonat.

¹⁰² Rozhodnutí nizozemského odvolacího soudu v Amsterdamu ze dne 28. Dubna 2009 ve věci Yukos Capital SARL v OAO Rosneft, Gerecht-shof Amsterdam (Amsterdam Court of Appeal) LJN: BI 2451, 200.005.269, dostupné z: <https://goo.gl/0btdXv>.

¹⁰³ Další případy výkonu zrušených rozhodčích nálezů: Rozhodnutí federálního soudu USA ze dne 31. července 1996 ve věci Chromalloy Gas Turbine Corp v The Arab Republic of Egypt, 939 F Supp 907 (DDC 1996), dostupné z: <https://goo.gl/SD0Qqd>; Rozhodnutí federálního soudu USA ze dne 20. listopadu 2014 ve věci Corporacion Mexicana De Mantenimiento Integral v. Pemex-Exploracion, No. 13-4022 (2d Cir. 2016), dostupné z: <https://goo.gl/zB1EwG>.

¹⁰⁴ Yukos Capital SARL v OAO Rosneft, supra 102: “*nejdřív musí být posouzeno, na základě obecných právních principů, jestli rozhodnutí ruského soudu o zrušení rozhodčího nálezu musí být uznáno v Nizozemsku*”.

Pokud by soudy vykonávající cizí rozhodčí nález, který je předmětem řízení o zrušení před soudem země původu, neměly pravomoc ho bez ohledu na výsledek řízení o zrušení vykonat, musely by řízení o výkonu přerušit na dobu, dokud pravomocně neskončí řízení o zrušení rozhodčího nálezu u soudu země původu, a respektovat následně jeho výsledek. V konečném důsledku by tento mechanismus byl návratem k výše zmiňovanému procesu *double exequator*, jehož eliminace byla jedním z důvodů přijetí NYC.

V souvislosti s posuzováním této problematiky je třeba brát v potaz charakteristiku rozhodčího řízení. Je nesporné, že rozhodčí nález je přenesenou vůlí stran. Ty rozhodčímu senátu dávají pravomoc autoritativně rozhodnout jejich spor a zavazují se, že takové rozhodnutí budou respektovat. Stejně tak je ale vůlí stran umístit rozhodčí řízení do kontextu práva některého státu (*lex arbitri*) tím, že určí místo rozhodčího řízení (*seat*). Jsou tak srozuměny, že na základě aplikovatelného práva mají národní soudy místa rozhodčího řízení určité pravomoci - mohou v souladu s platnými pravidly rozhodčí nález zrušit či nevykonat¹⁰⁵. Zejména pravomoc rozhodčí nález zrušit je pak popisována jako patřící výlučně soudu místa rozhodčího řízení. Odvolací soud v USA se k tomu vyjádřil ve dvou obdobných případech,¹⁰⁶ když argumentoval, že soudy místa rozhodčího řízení mají primární pravomoc a cizí soudy, které rozhodčí nález vykonávají, mají pravomoc sekundární. Obsahem primární pravomoci je pak mimo jiné i zrušení rozhodčího nálezu. Oproti tomu součástí sekundární pravomoci zrušení

¹⁰⁵ Tento koncept je základem mezinárodního rozhodčího řízení a je všeobecně přijímán. Výjimkou je Francie, kde například nejvyšší soud ve známém rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 29. června 2007 ve věci *Société PT Putrabali Adyamulia c/ SA Rena Holdings*, (dostupné z: <https://goo.gl/hpEsxz>) uvedl, že rozhodčí nález je „rozhodnutí, které nepatří do žádného právního řádu, je mezinárodní spravedlností a jeho platnost musí být zkoumána dle platných zákonů v zemi, ve které je žádáno o jeho uznání a výkon“. Tento přístup je ale velmi kritizován a přináší řadu praktických problémů.

¹⁰⁶ Rozhodnutí odvolacího soudu USA ze dne 23. října 2003 ve věci *Gulf Petro Trading Company Inc (US), Petrec International Inc (USA) and others v Nigerian National Petroleum Corporation (Nigeria), and others*, F3d 2008 WL 62546 (5th Cir 2008), dostupné z <https://goo.gl/UEGsxI>, Rozhodnutí odvolacího soudu USA ze dne 18. června 2006 ve věci *KARAH BODAS COMPANY, L.L.C. v. Perusahaan Pertambangan Minyak Dan Gas Bumi Negara*, 335 F.3d 357, No. 02-20550, dostupné z <https://goo.gl/IQet50>.

rozhodčího nálezu není – takový soud má pravomoc rozhodčí nález pouze (ne)uznat a (ne)vykonat. Žádný soud ale není (pokud tak nemusí činit na základě speciální mezinárodní úmluvy) povinen uznat rozsudek cizího státního soudu. Stejně tak nemůže zabránit cizímu soudu vykonat rozhodčí nález, který sám zrušil. Zajímavé by jistě bylo se blíže věnovat užitečnosti a nezbytnosti samotného institutu zrušení rozhodčího nálezu¹⁰⁷, ale toto téma však již nespadá do předmětu této diplomové práce.

NYC je v otázce uznání a výkonu zrušeného rozhodčího nálezu dle mého výkladu neutrální. Tím, že stanoví *možnost* odepření uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu, dává soudům cizích států příležitost ad hoc posoudit, jestli je uznání a výkon takového nálezu v souladu s pravidly jejich právního řádu – např. mohou dojít k závěru, že rozhodčí nález je v rozporu s veřejným pořádkem a nález tak nevykonat.

S ohledem na výše zmíněné uzavírám podkapitolu 2.2.3 tím, že NYC *nestanovuje* obecnou povinnost států odepřít uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu, pokud je splněna některá z podmínek v čl. V NYC. Tato skutečnost je také jedním z důvodů, proč je NYC přisuzován efekt popsáný v podkapitole 2.2.2.

V následující podkapitole 2.2.4 se již budu zabývat samotným úskalím výkladu pojmu veřejný pořádek obsaženého v čl. V odst. 2 písm. b) NYC.

2.2.4. Pojem veřejného pořádku

Článek V NYC stanoví, že příslušný orgán může odepřít výkon rozhodčího nálezu v případě, že shledá, že nález je v „rozporu s veřejným pořádkem této země“. Z hlediska výkladu a aplikace snad neexistuje komentovanější a problematičtější ustanovení NYC.

Při diskuzi o pojmu veřejný pořádek je na místě nejprve zmínit, že někteří komentátoři rozlišují mezi pojmy *public policy* a *ordre public*. Born uvádí, že termín *ordre public* má v zemích civil law širší rozsah, než pojem *public policy* v zemích common law¹⁰⁸. Bělohlávek pak dále zmiňuje, že obsah common law termínu *public policy* je širší než obsah pojmu *veřejný*

¹⁰⁷ K tomu například článek BERG, Albert Jan van den, *Should the Setting Aside of the Arbitral Award be Abolished?*, ICSID Review, (2014), pp. 1–26.

¹⁰⁸ BORN, Gary. *International Commercial Arbitration*, supra 10, s. 2827.

pořádek ve smyslu českého mezinárodního práva soukromého a procesního¹⁰⁹. Pro účely této diplomové práce však tato diskuze není stěžejní a s oběma pojmy pracuji jako se synonymy pod českým termínem *veřejný pořádek*. Pro účely této práce je také pojem veřejný pořádek chápán v jeho negativním smyslu – tedy jako okolnost *vylučující* aplikaci cizího rozhodčího nálezu, který je s ním v rozporu¹¹⁰.

Domnívám se, že lze bezpečně říct, že vzhledem k problematice popsané v oddílech 2.2.1 (taxativní výčet důvodů pro odepření výkonu) a 2.2.2 (povinnost států uznat a vykonat rozhodčí nález) této diplomové práce, by rozpor s veřejným pořádkem měl být vykládán *velmi úzce* a aplikován jen v *mimořádných* případech. Stejně se vyjádřil i SDEU v rozsudku Eco Swiss, když uvádí, že „*v zájmu efektivního rozhodčího řízení by přezkum rozhodčích nálezů měl být omezený co do rozsahu a odepření uznání či výkonu přípustné pouze ve výjimečných případech.*”¹¹¹. V souladu s tímto Maurer uvádí, že „*ne všechny konflikty národních a cizích legislativ a ne každá nesprávná aplikace národní legislativy zakládá rozpor s veřejným pořádkem.*”¹¹². Soudce Nejvyššího soudu v Hong Kongu Bokhary pak na stejné notě dodává, že „*Při odepření výkonu nálezu pro rozpor s veřejným pořádkem musí existovat závažné důvody. Nechci tím říct, že ty důvody musí být tak krajní, aby vyžadovaly proceduru zahrnující zvon, svatou knihu a svíčku, ale musí být jistě závažnější, než minimum, které by opravňovalo*

¹⁰⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář*, supra 92, s. 395.

¹¹⁰ K rozdělení na pozitivní a negativní veřejný pořádek více BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář*, supra 92, s. 392.

¹¹¹ Rozhodnutí SDEU ze dne 1. června 1997 ve věci C-126/97, Eco Swiss China Time Ltd v Benetton International NV, dostupné z <https://goo.gl/7fnQCn>.

¹¹² MAURER G. ANTON. *The public policy exception under the New York Convention: history, interpretation and application*, supra 70, s. 66.

*zrušení národního rozhodčího nálezu soudem.*¹¹³“. Toto bylo již nicméně zmíněno během přípravných prací¹¹⁴ a neapanují o tom významné rozpory.

Předmětem názorových neshod je zejména *obsah* pojmu veřejný pořádek. Jak si všímá Hollander, obsah či definice tohoto pojmu zpravidla (s čestnými výjimkami¹¹⁵) není upravena v národních legislativách. Výklad je tedy ponechán soudům, které nejčastěji uvádí, že se jedná o *základní či stěžejní* právní principy státu¹¹⁶. Vzhledem k tomu, že mezi smluvními státy NYC jsou zastoupeny země kontinentálního, angloamerického i islámského práva, velmi se tyto základní principy liší. Jak některé země veřejný pořádek vykládají, a co konkrétně do jejich definice spadá, popíší v následujících oddílech 2.2.4.1 – 2.2.4.4.

¹¹³Rozhodnutí nejvyššího soudu Hong Kongu ze dne 9. února 1999 ve věci Hebei Import & Export Corp [China] v. Polytek Engineering Co Ltd [HK] / FACV No. 10 of 1998 (Civil), dostupné z: <https://goo.gl/FcWYiF>.

¹¹⁴ 17 th meeting [E/CONF.26/SR.17 - E/2704 and Corr.1, E/CONF.26/L.31, L.37/Rev.1, L.43 and L.45], s. 2, dostupné z: <https://goo.gl/oTAeyW>.

¹¹⁵ Např. článek 3 Občanského zákoníku Spojených arabských emirátů (Federal Law No. (5) of 1985 On the Civil Transactions Law of the United Arab Emirates), dostupné z: <https://goo.gl/VXTXZ4>) stanoví, že do veřejného pořádku patří ustanovení upravující osobní status (...), státní zřízení, svobodu podnikání, oběh bohatství, osobní vlastnictví a další zásady a pravidla, na kterých je založena společnost. To však pouze v případě, že tyto pravidla nejsou v rozporu s kogentními zásadami práva Sharia; dále zákonnou definici veřejného pořádku obsahuje čl. 7A Australského zákona o mezinárodní obchodní arbitráži (Section 8(7A) of the 1974 International Arbitration Act, Dostupné z: <https://goo.gl/0dmXds>), který stanoví, že rozhodčí nález je v rozporu s veřejným pořádkem, pokud (a) vydání rozhodčího nálezu bylo ovlivněno korupcí či podvodem, nebo (b) v souvislosti s vydáním rozhodčího nálezu došlo k porušení zásad přirozené spravedlnosti.

¹¹⁶ IBA Subcommittee On Recognition And Enforcement Of Arbitral Awards, Report on the Public Policy Exception in the New York Convention, October 2015, s 2, dostupné z: <https://goo.gl/GKYSSy>.

2.2.4.1. Definice veřejného pořádku

Definovat a aplikovat veřejný pořádek se ukázalo jako přinejmenším nesmírně problematická záležitost. Z historických pramenů je velmi známý (zejména pro jeho symbolismus) výrok soudce Burrowse, který se vyjádřil v rozsudku Richardson v. Melisch následovně „*Protestuji tímto proti zveličování argumentu rozporu s veřejným pořádkem – je to nezkratný hřebec, u kterého si nikdo nemůže být jistý, kam ho dovede. Může se stát, že vás svede z cesty řádného práva. Tento argument je využíván jen tehdy, pokud všechny ostatní selžou.*“¹¹⁷ Okekeifere dodává, že „*Veřejný pořádek, stejně jako národní zájem, se kterým se neoddělitelně spjat, je nejasný pojem, který lze jen těžko přesně definovat. Jde o vyvíjející se koncept, jehož obsah je tvořen měnící se povahou společnosti*“¹¹⁸. Přesto je ale výhrada veřejného pořádku známá téměř ve všech národních systémech mezinárodního práva soukromého. Je výrazem suverenity státu, který se odmítá vzdát svých základních hodnot na úkor těch jiného státu. Určité definice tedy přirozeně existují.

North, Fawcett a Cheshire nabízí například úzkou definici, když uvádí, že veřejný pořádek by měl být chápán jako soubor „*morálních, sociálních a ekonomických principů, které jsou tak nedotknutelné, (...) že je na jejich dodržování třeba trvat za všech okolností a bez výjimek.*“¹¹⁹. Pro účely této diplomové práce se mi zdá nejpřiléhavější definice International Law Association, která definuje veřejný pořádek jako „*soubor principů a pravidel uznaných státem, které svou povahou mohou zabránit uznání a výkonu rozhodčího nálezu, vydaného v kontextu mezinárodního obchodního rozhodčího řízení, pokud by uznání a výkon takového nálezu znamenal jejich porušení, ať již kvůli procesu předcházejícímu vydání nálezu (procesní veřejný pořádek) či kvůli obsahu samotného rozhodčího nálezu (hmotněprávní veřejný pořádek)*“¹²⁰. Ze

¹¹⁷ Rozhodnutí anglického soudu ze dne 2. července 1824 ve věci Richardson v. Mellish, 2 Bing.229,252 (1824), dostupné z <https://goo.gl/IyHxmy>.

¹¹⁸ OKEKEIFERE, Andrew I., 'The Enforcement and Challenge of Foreign Arbitral Awards in Nigeria' (1997) 14 Journal of International Arbitration, Issue 3, pp. 223–242, s. 236.

¹¹⁹ NORTH, P. M., J. J. FAWCETT a G. C. CHESHIRE. *Cheshire and North's private international law*. 13th ed. London: Butterworths, 1999. ISBN 0406905967, s. 123.

¹²⁰ International Law Association, Committee on International Commercial Arbitration, New Delhi Conference 2002, *Final report on public policy as a bar to enforcement of international arbitral awards*, recommendation 1(c), s. 5, dostupné z: <https://goo.gl/f0vxKG>.

soudních rozhodnutí souvisejících s výkonem rozhodčích nálezů je nejcitovanější definice veřejného pořádku obsažená v rozsudku Parsons & Whittemore Overseas, ve kterém odvolací soud v USA uvedl, že „odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu dle NYC by mělo být vykládáno restriktivně. Výkon cizích rozhodčích nálezů pak může být odepřen pouze tehdy, pokud by jejich výkon odporoval nejzákladnějším principům morálky a spravedlnosti státu výkonu.“¹²¹. Z kontinentálních systémů práva (a z českého pohledu na věc) je pak velmi zajímavá definice německého nejvyššího soudu, který uvádí, že „porušení základních principů německého práva existuje tehdy, když je rozhodčí nález v rozporu se základním pravidlem veřejného či ekonomického života, nebo pokud je v zásadním rozporu s německou představou spravedlnosti“¹²². Ostatní německé rozsudky pak vyžadují „závažné“, „nenapravitelné“ či „zjevné“ porušení základních právních principů¹²³. Pokud jde o českou definici¹²⁴, Ústavní soud ČR převzal definici prof. Bělohávkova¹²⁵, když judikoval, že „rozpor s veřejným pořádkem je shledáván tehdy, jestliže by přiznání účinku vykonatelnosti rozhodčího nálezu odporovalo základním principům ústavního a právního řádu, společenského zřízení a veřejného pořádku vůbec, přičemž by se jednalo o porušení takového zájmu, na kterém je třeba zcela jednoznačně a v každém ohledu trvat“¹²⁶.

¹²¹ Rozhodnutí odvolacího soudu USA ze dne 23. prosince 1974 ve věci Parsons & Whittemore Overseas Co., Inc., v. Societe Generale De L'industrie Du Papier (rakta), and Bank of America, 508 F.2d 969 (2d Cir. 1974), dostupné z: <https://goo.gl/HKXe2e>, citováno dále např. v rozhodnutí okresního soudu Southern District of New York v případě MGM PRODUCTIONS v. Aeroflot Russian Airlines, 573 F. Supp. 2d 772 (S.D.N.Y. 2003), dostupné z: <https://goo.gl/o9puZB>.

¹²² Rozhodnutí německého nejvyššího soudu ve věci BGH NJW 1986, 3027, 3028.

¹²³ SCHERER, Maxi, *The Public Policy Exception under Article V(2)(b) – Methodological Approaches Country Report Germany*, s. 2, dostupné z: <https://goo.gl/gqDBXh>.

¹²⁴ Více se české zkušenosti budu věnovat ve 3. části této diplomové práce.

¹²⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář*, supra 92, s. 415.

¹²⁶ Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV. ÚS 189/10 ze dne 10.5.2010, Dostupný z <https://goo.gl/O9sHJb>.

Veškeré výše zmíněné definice jsou v zásadě velmi podobné. Bez ohledu na to, že jsou některé obsáhlejší a některé stručnější, všechny míří na samotnou *podstatu* existence výhrady veřejného pořádku při uznání a výkonu rozhodčího nálezu – tedy poslední pojistku ochrany suverenity a základních hodnot státu, které by mohly být ohroženy výkonem rozhodčího nálezu, který s nimi není z různých důvodů slučitelný. Je třeba však dodat, že tato pojistka by měla být využita pouze v případech, kdy by uznáním či výkonem dotčeného rozhodčího nálezu došlo k naprosto nepřijatelné situaci. Dle mého názoru je pak taková definice dostatečná. Dává jasně najevo obsah pojmu a přitom nechává aplikujícím soudům širokou možnost výkladu v kontextu jednotlivých případů a v návaznosti na obdobné, již rozhodnuté případy. Totiž ve věci odepření uznání či výkonu cizího rozhodčího nálezu z důvodu rozporu s veřejným pořádkem je dle mého názoru vždy nezbytné zkoumat, jaký by takové uznání či výkon mělo *následek*. Soudy by tedy měly v každém jednotlivém případě zvážit, jestli by výkon rozhodčího nálezu porušujícího základní principy státu měl takové (zcela nepřijatelné) následky, že je možné aplikovat poslední pojistku ochrany státních zájmů, kterou čl. V odst. 2 písm. b) NYC představuje. V tomto duchu pak soudy signatářských států NYC pod (často velmi podobnou) definici pojmu veřejný pořádek zahrnuly různé „základní“ principy státu a společnosti v závislosti na konkrétní situaci.

Podrobnější analýzu soudních rozhodnutí různých států světa aplikujících výhradu veřejného pořádku zpracuji ve dvou následujících oddílech, ve kterých se zaměřím na obsah veřejného pořádku procesního a hmotněprávního (2.2.4.2) a diskuzi o národní či mezinárodní povaze veřejného pořádku ve smyslu čl. V odst. 2 písm. b) NYC (2.2.4.3). Zkoumáním této problematiky v českém právu se budu zabývat ve třetí části této diplomové práce (3.).

2.2.4.2. Procesní vs. hmotněprávní veřejný pořádek

Veřejný pořádek je často dělen dle předmětu přezkumu na procesní a hmotněprávní¹²⁷. Výhrada veřejného pořádku hmotněprávního chrání jiné hodnoty, než výhrada veřejného pořádku procesního. V následujících pododdílech krátce shrnu, jaké hodnoty chrání procesní a jaké hodnoty chrání hmotněprávní veřejný pořádek.

¹²⁷ K tomu se vyjadřuje např. UNCITRAL, když zmiňuje, že pojem veřejný pořádek, který je použit v NYC, zahrnuje jak hmotněprávní, tak procesní aspekt. Srovnej A/40/17 - Report of the United Nations Commission on International Trade Law on the work of its eighteenth session, par. 297, dostupné z: <https://goo.gl/yURGPk>.

2.2.4.2.1. Procesní veřejný pořádek

Obsah pojmu procesní veřejný pořádek není jasně definován. Je zřejmé, že výhrada veřejného pořádku procesního je uplatnitelná v těch případech, kdy během řízení rozhodčího soudu byly porušeny základní procesní principy, které jsou ve státě, ve kterém je žádáno o uznání či výkon cizího rozhodčího nálezu, považovány za zcela zásadní a nepominutelné. Jeden švýcarský soud procesní veřejný pořádek definoval jako pojistku, která zaručuje právo na „nezávislý rozsudek vydaný v souladu s použitelnými pravidly a podání stran. Procesní pořádek je narušen v případě porušení základních a obecně přijímaných principů, které vede k tak nepřijatelnému rozporu s představou spravedlnosti, že rozhodnutí je neslučitelné s hodnotami uznávanými právními státy.“¹²⁸ Pokud jde o konkrétní hodnoty, Bělohávek vysvětluje, že se jedná „zcela jistě o zásadu rovnosti stran, práva na spravedlivý proces a podobně“¹²⁹.

Nabízí se otázka, jaký je vztah článku V odst. 2 písm. b) NYC a článku V odst. 1 písm. b) a písm. d) NYC. Například již zmíněné porušení práva na spravedlivý proces totiž vedle článku V odst. 2 písm. b) NYC spadá do důvodu odepření uznání a výkonu dle článku V odst. 1 písm. b) NYC. Domnívám se, že odpověď na tuto otázku nabízí již jazykový výklad obou zkoumaných ustanovení. Článek V odst. 1 NYC totiž (jak již bylo popsáno výše) vypočítává důvody, kterých se strana musí *dovolat*. Článek V odst. 2 NYC pak uvádí důvody, které je soud oprávněn zkoumat *ex officio*. Obě ustanovení se tak pouze doplňují a zajišťují maximální ochranu zájmu a základních právních principů státu výkonu. V praxi je však zdaleka převažující, že žalovaný v řízení o výkonu rozhodčího nálezu odepření výkonu z důvodu rozporu s veřejným pořádkem sám navrhuje¹³⁰. Pokud by se ale žalovaný tohoto řízení nezúčastnil, soud je v důsledku článku V odst. 2 písm. b) NYC přesto oprávněn soulad s procesním veřejným pořádkem zkoumat a možnost ochrany základních hodnot státu při výkonu cizích rozhodčích nálezů je tak zachována. Příkladem řešení z aplikační praxe může být rozhodnutí francouzského nejvyššího soudu, který rozhodl, že odmítnutí křížového

¹²⁸ Rozhodnutí nejvyššího soudu Švýcarska ze dne 3. března 2006 ve věci X S.p.A. v. Y S.r.l., Arrêts du Tribunal Fédéral (2006), 4P.278/2005, par. 2.2.1, dostupný z: <https://goo.gl/x824jf>.

¹²⁹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář*, supra 92, s. 418.

¹³⁰ BERG, Albert Jan van den. *The New York arbitration convention of 1958: towards a uniform judicial interpretation*, supra 29, s. 299.

výslechu svědka je porušením veřejného pořádku Francie a rozhodčí nález odmítl vykonat dle ustanovení článku V odst. 2 písm. b) NYC, a to i přesto, že žalovaný v tomto řízení odkazoval i na článek V odst. 1 písm. b) NYC¹³¹. Podobně postupoval i švýcarský federální soud, když odkaz žalovaného na čl. V odst. 1 písm. b) a čl. V odst. 2 písm. b) NYC posuzoval společně s odůvodněním, že „*oba argumenty se zakládají na stejných okolnostech*“¹³². V praxi tak tato otázka nečiní významný problém. Osobně se však domnívám, že pokud žalovaný sám odkazuje na obě ustanovení, měl by soud zásadně respektovat systematické oddělení materie odstavců 1 a 2 článku V NYC a rozhodovat dle článku V odst. 1 NYC, nikoliv z moci úřední.

V následujících bodech tohoto pododdílu popíši, jaké hodnoty soudy různých států považují za chráněné v rámci procesního veřejného pořádku. Jedná se o 1) právo na spravedlivý proces, 2) nestrannost a nezávislost rozhodců, 3) zákaz korupce, 4) zákaz podvodného jednání a 5) suverenita soudní moci.

1) Právo na spravedlivý proces

Tato součást procesního veřejného pořádku má velmi široký rozsah. UNCITRAL Pracovní skupina II ICCA kongresu se pokusila definovat mezinárodní principy spravedlivého procesu, do kterých zařadila zejména rovnost stran, řádné vyrozumění o ustanovení rozhodčího senátu a o způsobu vedení rozhodčího řízení a v neposlední řadě také stejnou možnost obou stran představit svůj případ (zejména pak v rovině důkazní).¹³³

Z judikatury je zajímavý například rozsudek francouzského nejvyššího soudu, kterým byl zrušen z důvodu porušení práva na spravedlivý proces částečný rozhodčí nález ICC.¹³⁴

¹³¹ Rozhodnutí nejvyššího soudu Francie ze dne 10. dubna 1971 ve věci *Compagnie de Saint - Gobain - Pont - à - Mousson v The Fertilizer Corporation of India Limited*, dostupné z: <https://goo.gl/Jc8a6m>.

¹³² Rozhodnutí federálního soudu Švýcarska ze dne 28. července 2010 ve věci ref. 4A_233/2010, par. 3.3, dostupné z: <https://goo.gl/RXVFLc>.

¹³³ SANDERS, Pieter. *Comparative arbitration practice and public policy in arbitration*. Boston: Kluwer Law and Taxation Publishers, c1987. ISBN 9065442960, s. 205 a násl.

¹³⁴ Rozhodnutí francouzského odvolacího soudu ze dne 7. ledna 1992 ve věci *Siemens AG and BKMI Industrienlagen GmbH v. Dutco Construction Company*, zveřejněné v *XV Yearbook Com. Arb.* (1992), s. 124.

V předcházejícím rozhodčím řízení vyzval rozhodčí soud dva žalované, aby se shodli na osobě rozhodce, když tyto strany navrhovaly každá rozhodce jiného. Strany tak udělaly, ale zároveň proti tomuto postupu vnesly protest a následně částečný nález napadly z důvodu nesprávného složení rozhodčího senátu. Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí dospěl k názoru¹³⁵, že postup rozhodčího soudu odporuje právu na rovnost stran při jmenování rozhodce a odmítl rozhodčí nález vykonat pro rozpor s veřejným pořádkem. Tento postup se mi zdá jako nepřiměřeně přísný, jelikož popsaný proces je v mezinárodním rozhodčím řízení běžný a dle mého názoru nijak závažně strany nepoškozuje či nezvýhodňuje.

Další zajímavé rozhodnutí pochází z Německa, kde soud rozhodl, že porušení práva na spravedlivý proces vede k odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu pouze tehdy, pokud takové porušení mělo nebo mohlo mít vliv na výsledek řízení.¹³⁶ Dále pak ze stejného rozhodnutí vyplývá, „že je na straně, která proti výkonu protestuje, aby dokázala příčinnou souvislost mezi porušením a výsledkem řízení“¹³⁷. Toto rozhodnutí dle mého názoru mnohem více reflektuje skutečnost, že k odepření výkonu rozhodčího nálezu by mělo být přistupováno jen ve zcela krajních situacích, kdy je porušení práva na spravedlivý proces tak závažné, že jej nelze akceptovat.

Další rozhodnutí v této věci vydal nizozemský soud¹³⁸, který odmítl vykonat rozhodčí nález vydaný z důvodu zmeškání žalovaného (default judgement) ve prospěch žalobce. Jako důvod pro odepření výkonu pak soud uvedl porušení práva žalované strany prezentovat svůj případ. Ve své argumentaci soud uvedl, že nemůže zkontrolovat, jestli žalovaný měl možnost se k žalobě vyjádřit, když ani rozhodčí soud nebyl schopný doložit, že žalovanému tuto možnost poskytnul¹³⁹. Takového rozhodnutí je dle mého názoru správné, jelikož právě právo žalovaného

¹³⁵ Odvolací soud v předcházejícím řízení neshledal žádný rozpor s veřejným pořádkem.

¹³⁶ Rozhodnutí německého nejvyššího soudu ve věci BGH, 15.01.2009 - III ZB 83/07.

¹³⁷ SCHERER, Maxi, *The Public Policy Exception under Article V(2)(b) – Methodological Approaches Country Report Germany*, s. 5, dostupné z: <https://goo.gl/IWSWrM>.

¹³⁸ Rozhodnutí nizozemského okresního soudu v Zutphen ze dne 7. listopadu 2011 ve věci ECLI: NL:RBZUT:2011:BT7213, Citováno v Gerard J. Meijer, *Country Report – The Netherlands*, dostupné z: <https://goo.gl/n1phys>.

¹³⁹ MEIJER, Gerard J., *Country Report – The Netherlands*, s 12, dostupné z: <https://goo.gl/n1phys>.

se vyjádřit k žalobě v rozhodčím řízení je jedno ze zcela základních pravidel spravedlivého procesu.

Indonéský nejvyšší soud pak v případě PT Bakri Brothers¹⁴⁰ zamítl odvolání proti rozsudku nižších soudů, které odmítly vykonat rozhodčí nález z důvodu neposkytnutí dostatečného času na přípravu a prezentaci argumentace jedné ze stran. Soud sdělil, že možnost obou stran prezentovat svůj případ je součástí veřejného pořádku Indonésie a v souladu s čl. V NYC výkon rozhodčího nálezu odepřel.

Velmi zajímavý případ z oblasti práva na spravedlivý proces byl řešen Nejvyšším soudem kanadské provincie Québec. Soudnímu řízení předcházelo rozhodčí řízení ICC, ve kterém byl vydán částečný a finální rozhodčí nález. Oba tyto nálezy pak žalovaný žádal pro vícero důvodů zrušit. Soud došel k názoru, že tím, že rozhodčí senát na základě vlastního uvážení zvolil nápravné opatření (ukončení celého vztahu stran), které strany nenavrhovaly, porušil právo být slyšen, které považoval za součást veřejného pořádku, a rozhodčí nálezy zrušil. Ve svém rozhodnutí pak přímo uvádí, že *„právo být slyšen je součástí veřejného pořádku. Rozhodčí nález, který toto právo porušuje, nemůže být uznán a může být zrušen“*¹⁴¹. Stejný soud pak řešil i podobný případ, ve kterém rozhodčí senát nepřekročil svůj mandát, ale naopak nedodržel podmínky, na kterých se strany výslovně dohodly. V případě Smart system Technologies¹⁴² odvolací soud v Québecu odepřel výkon rozhodčího nálezu, který – v rozporu s výslovnou dohodou stran – nebyl odůvodněn. Soud vysvětluje, že souhlasí s tím, že *„neodůvodněný rozhodčí nález není v rozporu s veřejným pořádkem (...) pokud strany výslovně nežadají, aby rozhodčí nález odůvodněn byl“*¹⁴³ a uzavírá, že *„uznání tohoto rozhodčího nálezu by bylo*

¹⁴⁰ Rozhodnutí indonéského Nejvyššího soudu č. 4231 K/Pdt/1986, ze dne 4.4.1998, potvrzující rozhodnutí okresního soudu Jižní Jakartě č. No. 64/Pdt/G/ 1984/PN.Jkt.Sel ze dne 1. 11. 1984 a rozhodnutí Vrchního soudu v Jakartě č. No. 512/Pdt/1985/PT.DKI ze dne 23.12.1985.

¹⁴¹ Rozhodnutí nejvyššího soudu v Québecu ze dne 12. prosince 2008 ve věci Louis Dreyfus S.A.S. v. Holding Tusculum B. V., s. 38, dostupný z: <https://goo.gl/0Y6P5a>.

¹⁴² Rozhodnutí nejvyššího soudu v Québecu ze dne 11. března 2008 ve věci Smart Systems Technologies Inc. v. Domotique Secant Inc., dostupné z: <https://goo.gl/wYzzwJ>.

¹⁴³ Ibid, par. 21.

*v rozporu s veřejným pořádkem, neboť navzdory ujednání stran tento nebyl odůvodněn*¹⁴⁴. Soud tak fakticky zařadil povinnost rozhodců respektovat procesní ujednání stran mezi principy procesního veřejného pořádku. S tímto zcela souhlasím, jelikož samotná autonomie stran je základním principem rozhodčího řízení, bez něhož by zcela ztrácelo svůj význam.

Když jsem již uvedl úvahu québeckého soudu o nutnosti odůvodňovat rozhodčí nález, je na místě podotknout, že nedostatečné odůvodnění rozhodčího nálezu nebývá soudy považováno za rozpor s veřejným pořádkem. V listopadu 2016 však rakouský nejvyšší soud vydal rozhodnutí¹⁴⁵, ve kterém (navzdory dřívější judikatuře a konsenzu většiny komentátorů) rozhodl, že požadavek důkladného odůvodnění rozhodčího nálezu je součástí veřejného pořádku Rakouska a jeho nedodržení je porušením procesního veřejného pořádku¹⁴⁶. Přestože toto rozhodnutí bylo vydáno v řízení o zrušení rozhodčího nálezu, domnívám se, že by mohlo mít dopad i na dosavadní praxi rakouských soudů v řízení o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, které nedostatečně odůvodněné rozhodčí nálezy nepovažovaly za rozporné s veřejným pořádkem. Domnívám se, že tento přístup není udržitelný. Není neobvyklé, že se strany rozhodčího řízení, v zájmu rychlosti řízení, sami domluví na možnosti vydání neodůvodněného rozhodčího nálezu či na určitém omezení odůvodnění. Dle mého názoru by tak, pokud strany výslovně nežádají v rozhodčí doložce určitý standard odůvodnění rozhodčího nálezu, nedostatečné odůvodnění rozhodčího nálezu nemělo být důvodem pro odepření uznání a výkonu dle čl. V NYC, jelikož – jak již bylo popsáno výše – by tento důvod k odepření měl být aplikován opravdu ve výjimečných případech zcela zjevného porušení veřejného pořádku. Této intenzity však dle mého názoru špatné odůvodnění rozhodčího nálezu nedosahuje.

Z výše popsaného je zřejmé, že soudy právo na spravedlivý proces vykládají tak, že obsahuje několik dílčích principů jako například právo prezentovat svůj případ, právo být slyšen, rovnost stran, povinnost řádně odůvodnit rozhodčí nález či povinnost rozhodců respektovat ujednání stran. V následujícím bodu 2) popíši výklad a aplikaci ochrany principu nestrannosti a nezávislosti rozhodců.

¹⁴⁴ Ibid, par. 24.

¹⁴⁵ Rozhodnutí rakouského nejvyššího soudu ze dne 8. září 2016 ve věci Docket 18 OCg 3/16i.

¹⁴⁶ Vice PITKOWITZ, Nikolaus, *Supreme Court sets aside arbitral award for defective reasoning*, 19.1.2017 [online], dostupné z: <https://goo.gl/Rq9cL2>.

2) Nestrannost a nezávislost rozhodců

Námítka nestrannosti či nezávislosti rozhodců je ve valné většině případů vznášena již během samotného rozhodčího řízení¹⁴⁷ a soudy jen zřídka posuzují takovou námítku až při výkonu rozhodčího nálezu. Pokud k tomu však již dojde, soudy nestrannost rozhodců vykládají jako hodnotu, která je tak zásadní, že tvoří součást procesního veřejného pořádku státu výkonu rozhodčího nálezu.

Švýcarský soud věcně uvádí, že „švýcarský veřejný pořádek vyžaduje dodržení základních procesních pravidel zakotvených v ústavě, jako jsou například právo na spravedlivý proces a právo prezentovat svůj případ. Nezávislost a nestrannost rozhodce k těmto zásadám bez debat patří.“¹⁴⁸. Další švýcarský soud pak konkrétně odmítl vykonat rozhodčí nález z důvodu nestrannosti rozhodce v případě, kdy byl rozhodcem v rozhodčí doložce zvolen právník jedné ze stran sporu, který navíc rozhodčí doložku vytvářel. Soud k tomu uvedl, že „chování rozhodce je tak extrémní, že je těžké si představit jakýkoliv demokratický právní řád, který by přirovnal rozhodčí nález vypracovaný takovým rozhodcem k soudnímu rozhodnutí a vykonal ho (...) je zcela nepřijatelné, aby ta samá osoba, která vytvářela smlouvu, závazně rozhodovala o její interpretaci, zejména pak tehdy, pokud byla po několik let právním zástupcem jedné ze stran“¹⁴⁹. Toto rozhodnutí je dle mého názoru přinejmenším kontroverzní, avšak s argumentací soudu z větší části souhlasím. Osobně se domnívám, že v této záležitosti by měl být vykonávající soud v co nejvyšší míře shovívavý. Strany rozhodčího řízení jsou primárně zodpovědné za výběr rozhodce, kterému důvěřují a svěřují mu do kompetence o jejich sporech rozhodovat. Stejně tak je na stranách, aby si zvolily proceduru případného vyloučení rozhodce pro podjatost či nestrannost a tuto následně dodržely. Lze si představit, že tato skutečnost u některých stran může být dokonce rozhodujícím faktorem pro sepsání rozhodčí doložky (např.

¹⁴⁷ Podle článku 13 odst. 2 UNCITRAL modelového zákona o rozhodčím řízení dokonce strany mají povinnost námítku nestrannosti rozhodce vznést do 15 dní od chvíle, kdy se dozvěděly o skutečnosti, která rozhodcovu nestrannost narušuje.

¹⁴⁸ Rozhodnutí švýcarského federálního soudu ze dne 28. července 2010 ve věci ref. 4A_233/2010, par. 3.2.1, dostupné z: <https://goo.gl/RXVFLc>.

¹⁴⁹ Rozhodnutí švýcarského soudu ze dne 26. dubna 1994 ve věci No. 30. Bezirksgericht, Affoltern am Albis, (Not indicated v. Not indicated), Yearbook Commercial Arbitration 1998 - Volume XXIII, s. 759-760, dostupné z: <https://goo.gl/9b8kzf>.

právě z důvodu znalosti poměrů stran). Soudy by následně tento výběr měly respektovat a rozhodnutí vybraného rozhodce vykonat. Vše samozřejmě záleží na okolnostech uzavření rozhodčí smlouvy, ale pokud byl výběr transparentní, konsenzuální a není prokázán podvod či další protizákonné jednání při uzavírání rozhodčí doložky, soud by měl rozhodčí nález respektovat. Rozpor s veřejným je třeba hodnotit až v případě, že vybraný rozhodce zcela zjevně a závažně z důvodu porušení nestrannosti ovlivnil výsledek řízení a výkon rozhodčího nálezu by byl z tohoto důvodu pro stát výkonu zcela nepřijatelný.

Nejvyšší soud Německa dále posuzoval nestrannost v případě, kdy jedna ze stran nenominovala rozhodce, a tím pádem se v souladu s použitelnými pravidly stal v řízení rozhodce jmenovaný druhou stranou rozhodcem jediným. Soud ve svém rozsudku rozhodl (v souladu s rozsudkem BGH, 15. 01. 2009 - III ZB 83/07 citovaným výše) ve prospěch výkonu rozhodčího nálezu s odůvodněním, že veřejný pořádek může být narušen pouze tehdy, kdy nestrannost rozhodce prokazatelně ovlivní výsledek rozhodčího řízení, což v tomto případě nebylo žalobcem prokázáno.¹⁵⁰ Toto rozhodnutí mi v souladu s komentářem v předchozím odstavci přijde zcela rozumné a správné.

Nestrannost rozhodců v rozhodčím řízení je velmi diskutovaná záležitost hlavně z důvodu, že strany rozhodce samy vybírají a rozhodci jsou placeni z jejich prostředků. Určitá pochybnost o nestrannosti rozhodců tak pramení již ze samotné podstaty rozhodčího řízení, jakožto soukromé metody řešení sporů. I pro tyto důvody je velmi dobře, že soudy obecně aplikují velmi přísné podmínky pro odepření výkonu rozhodčího nálezu z důvodu narušené nestrannosti rozhodců.

V dalším bodu 3) se budu věnovat zákazu korupce a jeho promítnutí do procesního veřejného pořádku rozhodčími senáty a soudy.

3) Zákaz korupce

Korupční chování, které ovlivnilo či mohlo ovlivnit výsledek rozhodčího řízení, je zcela zjevně velmi závažným porušením pravidel obecné spravedlnosti. Mnohé státy tyto fenomény považují za tak škodlivé, že je i explicitně¹⁵¹ řadí mezi důvody, pro které je třeba odmítnout

¹⁵⁰ Rozhodnutí německého nejvyššího soudu ve věci BGH NJW-RR 2001, 1059.

¹⁵¹ Např. Austrálie (International Arbitration Act, článek 19), Nový Zéland (Arbitration Act, článek 36), Indie (Arbitration and Conciliation Act, článek 48 odst. 2).

uznání a výkon rozhodčího nálezu z důvodu rozporu s veřejným pořádkem. Domnívám se, že zákaz korupce je tak důležité pravidlo, že musí být nedílnou součástí veřejného pořádku každého právního státu. Kdyby tomu tak nebylo, nelze ani hovořit o právním státě či vládě práva. Lalive dokonce v kontextu snahy definovat mezinárodní pořádek společný všem státům uvádí, že „*existuje jedno pravidlo, které lze bez pochyb považovat za součást mezinárodního veřejného pořádku, a to zákaz korupce a úplatkářských dohod.*“¹⁵²

Ke stejnému závěru dospěl i Lagergen, když ve velmi diskutovaném rozhodčím nálezu ICC uvádí, že „*je nepochybné, že existuje obecné pravidlo, uznávané civilizovanými národy, že dohody zjevně porušující bonos mores či mezinárodní veřejný pořádek jsou neplatné či přinejmenším nevynutitelné*“ a dále již konkrétně upřesňuje, že 10% odměna, která byla poskytnuta za zprostředkování přidělení státní zakázky v energetickém průmyslu, je úplatkem, který je jako takový „*mezinárodním zlem; v rozporu s dobrými mravy a s mezinárodním veřejným pořádkem uznávaným společenstvím národů*“¹⁵³. Stejně v obdobném řízení ICC rozhodce v nálezu uzavřel, že smlouva uzavřená v důsledku úplatku poskytnutého rozhodujícím státním úředníkem je v rozporu s francouzským a iránským mezinárodním veřejným pořádkem¹⁵⁴. V dalším rozhodčím nálezu ICC rozhodčí senát uvedl, že uzavřená zprostředkovatelská smlouva byla pouze zástěrkou úplatku poskytnutého britskou společností, který byl pravým důvodem, proč francouzská společnost převzala závazek uvedený ve zprostředkovatelské smlouvě. Z toho důvodu pak byla tato smlouva prohlášena za neplatnou.¹⁵⁵ V ICSID řízení World Duty Free rozhodčí senát představil rozsáhlou rešerši národních i mezinárodních právních úprav zákazu korupce a její aplikaci soudy a rozhodčími senáty. Na konci analýzy uvádí, že je přesvědčen, že „*korupce je v rozporu s veřejným pořádkem většiny, ne-li*

¹⁵² LALIVE, Pierre, *Transnational (or Truly International) Public Policy and International Arbitration*, v SANDERS, Pieter. Comparative arbitration practice and public policy in arbitration. Boston: Kluwer Law and Taxation Publishers, c1987. ISBN 9065442960, s. 276.

¹⁵³ Rozhodčí nálezu ICC číslo 1110, Abstrakt dostupný z: <https://goo.gl/3RgNcg>.

¹⁵⁴ Rozhodčí nálezu ICC číslo 3916, Abstrakt dostupný z: <https://goo.gl/tVkrUu>.

¹⁵⁵ Rozhodčí nálezu ICC číslo 3913, nezveřejněný, citovaný v LALIVE, Pierre, *Transnational (or Truly International) Public Policy and International Arbitration*, supra 152, s. 292.

všech zemí - jinými slovy je v rozporu s mezinárodním veřejným pořádkem“¹⁵⁶. V UNCITRAL ad hoc rozhodčím řízení, ve kterém byla tvrzena neplatnost smlouvy z důvodu poskytnutí úplatku při získávání veřejné zakázky, pak senát varoval, že „by přísně oponoval pokusům využít rozhodčí řízení pro vykonání smluv poznamenaných korupcí. Takové závažné tvrzení by však muselo být dokázáno, k čemuž v tomto řízení nedošlo“¹⁵⁷. Stejný názor zastal i francouzský soud, když rozhodl, že smlouva uzavřená v důsledku uplácení je „v rozporu s francouzským veřejným pořádkem, stejně jako s etikou mezinárodního obchodu uznávanou velkou většinou států“¹⁵⁸ a naznačil tím, že by pravděpodobně nevykonal rozhodčí nález přiznávající účinky za takových okolností uzavřené smlouvě.

Z nedávných soudních rozhodnutí je v této otázce velmi zajímavá část rozsudku England and Wales High Court, který zaujal restriktivní výklad zákazu korupce jako součásti veřejného pořádku, když judikoval, že „smlouvy zavazující k uplácení jsou nevykonatelné z důvodu rozporu s veřejným pořádkem Anglie. Nicméně smlouvy, které byly uzavřeny s využitím korupce, nejsou nevykonatelné. Domnívám se tedy, že by žalobce v tomto případě neměl uspět s námitkou nevykonatelnosti rozhodčího nálezu pro rozpor s veřejným pořádkem z důvodu uzavření smlouvy na základě korupčního jednání.“¹⁵⁹. Tento názor je však spíše ojedinělý a dle

¹⁵⁶ Rozhodnutí ICSID ze dne 4. září 2006 ve věci World Duty Free Company Limited v. the Republic of Kenya, ARB/00/7, Par. 157, dostupný z: <https://goo.gl/cU92Qp>.

¹⁵⁷ Rozhodnutí v UNCITRAL Ad Hoc rozhodčím řízení ze dne 4. dubna 1999 ve věci Himpurna California Energy Ltd. v PT. (Persero) Perusahaan Listruik Negara, publikováno v BERG, Albert Jan Van Den. Yearbook Commercial Arbitration 1995. Kluwer Law International, 1995. ISBN 9789041113139., s 43.

¹⁵⁸ Rozhodnutí francouzského odvolacího soudu ze dne 13. října 1993 ve věci European Gas Turbines SA v. Westman International Ltd., zveřejněno v Albert Jan van den Berg, Yearbook Commercial Arbitration 1995 - Volume XX, 1995, s. 202, extrakt dostupný z: <https://goo.gl/qeG4xJ>.

¹⁵⁹ Rozhodnutí anglického vrchního soudu ze dne 30. dubna 2014 ve věci Honeywell International Middle East Limited v. Meydan Group LLC [2014] EWHC 1344, par. 185 dostupné z: <https://goo.gl/ns5hbG>, V tomto rozhodnutí soud potvrdil rozhodnutí nižšího soudu vykonat rozhodčí nález, kterým bylo žalovanému přikázáno zaplatit 12,6 milionu liber za provedené služby a zakoupený materiál při realizaci smlouvy o stavbě dostihového závodiště

mého názoru obtížně obhajitelný. Domnívám se totiž, že je principiálně stejně nepřijatelná smlouva zavazující jednu stranu k poskytnutí úplatku jako smlouva, která byla uzavřena v důsledku poskytnutí úplatku.

Z výše uvedeného vyplývá, že rozhodčí senáty i soudy zpravidla odmítají vykonávat smlouvy, které jsou ovlivněny korupcí či ke korupci zavazují, a lze tak v návaznosti shrnout, že zákaz korupce je téměř univerzálním pravidlem všech vyspělých právních řádů a zároveň nedílnou součástí procesního veřejného pořádku.

Otázkou však zůstává, do jaké míry má soud pravomoc přezkoumávat závěry rozhodčích senátů ohledně tvrzené a dokazované korupce z pohledu souladu s národním veřejným pořádkem v řízení o uznání a výkonu rozhodčího nálezu. Je totiž v podstatě bez debat přijímáno, že obecné soudy nemohou přezkoumávat meritorní rozhodnutí rozhodčích senátů¹⁶⁰. Soudy tak uznávají a vykonávají rozhodčí nálezy i přes tvrzené úplatkářství, pokud korupce

v Dubaji. Žalovaný v anglických soudních sporech tvrdil, že smlouva obsahovala několik plateb, které, ačkoliv byly vydávány za platby související s administrativním zařízením stavby, byly prosté úplatky zodpovědným úředníkům za zprostředkování smlouvy. Kvůli této skutečnosti dle názoru žalovaného měl být výkon odepřen v souladu s čl. V odst. 2 písm. b) NYC pro rozpor s anglickým veřejným pořádkem. Soud však odmítl argumenty žalovaného a potvrdil rozhodnutí nižšího soudu rozhodčí nález vykonat.

¹⁶⁰ BERG, Albert Jan van den. *The New York arbitration convention of 1958: towards a uniform judicial interpretation.* , supra 29, s. 269; BLACKABY, Nigel a Constantine PARTASIDES. *Redfern and Hunter on international arbitration*, supra 7, s. 638. Z judikatury rozhodnutí odvolacího soudu USA ve věci Mitsubishi Motors Corp. v. Soler-Chrysler-Plymouth Inc., 473 U.S. 614 (U.S. 1985), dostupné z <https://goo.gl/L1hPmP>; rozhodnutí švýcarského soudu ze dne 22. ledna 2009 ve věci X. v. International Hockey Federation, 4A_424/2008 (2009), dostupné z: <https://goo.gl/gUwcCd>; rozhodnutí švýcarského soudu ze dne 17. ledna 2013 ve věci X v. Y, 4A_538/2012, dostupné z <https://goo.gl/K7aR8B>; Rozhodnutí nejvyššího soudu USA z roku 1954 ve věci Burchel v. Marsh, 58 U.S. 344, dostupné z <https://goo.gl/EaWChY>; rozhodnutí francouzského odvolacího soudu ze dne 18. listopadu 2004 ve věci SA Thalès Air Défence v GIE Euromissile, 2002/19606; rozhodnutí singapurského odvolacího soudu ze dne 22. září 2011 ve věci AJU v. AJT [2011] 4 SLR, dostupné z: <https://goo.gl/ZyMbe2>.

není jednoznačně v soudním řízení prokázána a pokud se zároveň rozhodčí senát těmito důkazy odmítl zabývat. V opačném případě (tedy pokud bylo o tvrzené korupci již rozhodnuto rozhodčím senátem) je žádoucí, aby se soud zdržel přezkumu závěrů rozhodčího senátu a rozhodčí nález uznal a vykonal. Naprosto tedy souhlasím s rozhodnutím amerického odvolacího soudu, který v případě Northrop odmítl přezkoumávat závěry rozhodčího senátu, jelikož „Právní otázky byly rozhodčímu senátu předloženy a argumentovány k posouzení; rozhodčí senát tyto pečlivě zvážil a rozhodl o nich v písemné formě. Znovu tyto otázky přezkoumávat v tomto řízení by znamenalo zničit konečnost rozhodčího nálezu pro strany sporu a ponížít rozhodčí řízení na pouhý předstupeň soudního řízení, kterému se strany chtěly vyhnout. Interpretace zákona rozhodčím senátem, na rozdíl od úplného ignorování zákona, není předmětem soudního přezkumu.“¹⁶¹. Soud se tedy vyjádřil k otázce důležitosti principu konečnosti rozhodčího nálezu, který je v rozhodčím řízení stěžejní.

K vyvažování principu konečnosti a závaznosti rozhodčího nálezu proti principu zákazu korupce (přičemž oba jsou anglickými soudy považovány součástí veřejného pořádku) je stěžejní rozsudek anglického soudu ve věci Westacre¹⁶². V tomto řízení o výkonu švýcarského rozhodčího nálezu žalovaný předložil nové důkazy k prokázání tvrzeného korupčního jednání při uzavírání smlouvy, jež byla předmětem sporu. Nicméně již během rozhodčího řízení žalovaný korupční jednání tvrdil a rozhodčí senát na základě jemu dostupných důkazů rozhodl, že k němu nedošlo. Soud pak byl postaven před otázku, zdali upřednostnit konečnost a závaznost rozhodčího nálezu před zákazem korupce, přičemž posuzoval pouze nové důkazy, které byly k tvrzenému uplácení předloženy žalovaným. Soudce Mantell shrnuje, že v rozhodčím řízení byly předloženy důkazy vyvracející tvrzené úplatky, rozhodčí senát rozhodl, že předmětná smlouva nebyla nelegální, a že není důvod pochybovat o nestrannosti či nekompetentnosti rozhodců. Nakonec uvádí, že „vážnost tvrzené nezákonnosti (...) není v mém rozsudku rozhodující faktor pro přiznání věcného přezkumu rozhodčího nálezu. Je to něco, co

¹⁶¹ Rozhodnutí odvolacího soudu USA ze dne 27. Dubna 1987 ve věci Northrop Corp v. Triad International Marketing S.A., 811 F.2d. 1265 (9th Cir. Cal. 1987), par. 17, dostupný z: <https://goo.gl/tf760F>.

¹⁶² Rozhodnutí anglického soudu ze dne 12. dubna 1999 ve věci Westacre Investments v. Jugoimport-SPDR Holding Co Ltd and others, QBCMI 1998/0485/3, dostupné z: <https://goo.gl/tWkjk2>.

by mělo být posouzeno v rámci vyvažování protichůdných částí veřejného pořádku - konečnosti rozhodčích nálezů a nelegálnosti“¹⁶³. V tomto konkrétním případě se domníval, že nové důkazy nejsou dostatečně závažné a hlasoval pro přednost konečnosti rozhodčího nálezu (tudíž jeho výkon). Odlišný názor měl soudce Waller, který se domníval, že nové důkazy prokazují korupční jednání a že rozhodčí senát se tvrzenou korupcí zabýval nedostatečně. Ve svém disentaním názoru zdůraznil, že se domnívá, že „je důležité, aby anglický soud nebyl přistižen, jak zavírá oči před korupcí podobného rozsahu“¹⁶⁴ a žádal přezkum rozhodčího nálezu.

Z výše uvedeného je zřejmé, že soudy k otázce přezkumu souladu rozhodčího nálezu s veřejným pořádkem v případech tvrzené korupce přistupují velmi opatrně. S tímto postupem naprosto souhlasím a domnívám se, že k odeprání uznání a výkonu rozhodčího nálezu z tohoto důvodu by mělo docházet pouze v případech, kdy:

- jsou soudu předloženy nové důkazy, které nemohly být stranami předloženy během rozhodčího řízení, a které mají takovou váhu, že by mohly ovlivnit výsledek rozhodčího řízení¹⁶⁵, nebo když
- samotné rozhodování rozhodců je ovlivněno korupčním jednáním či
- rozhodné důkazy předložené v rozhodčím řízení byly v důsledku korupce či podvodu nepravdivé či zavádějící¹⁶⁶.

Takovýto přístup by dle mého názoru zajistil odpovídající rovnováhu mezi principy konečnosti rozhodčího nálezu a zákazem korupce, jež jsou oba součástí veřejného pořádku vyspělých právních států.

¹⁶³ Ibid, s. 20.

¹⁶⁴ Ibid, s. 19.

¹⁶⁵ Více k novým důkazům o korupci při řízení o výkonu rozhodčího nálezu viz rozsudek soudce Colmana ve věci Westacre Investments v. Jugointport-SPDR Holding Co Ltd and others [1998] 4 All ER 570.

¹⁶⁶ K tomu více např. rozsudek Nejvyššího švýcarského soudu ze dne 6. 10. 2009 ve věci 4A.596/2008, ve kterém soud přezkoumal rozhodnutí rozhodčího senátu a teprve podruhé ve své historii rozhodčí nález zrušil a přikázal k novému projednání rozhodčím senátem z důvodu ovlivnění rozhodčího nálezu trestným činem souvisejícím s korupcí.

V následujícím bodu 4) se budu věnovat problematice podvodů, která je často s korupcí spojována. Přes zřejmý spojující faktor jsem se ale rozhodl tyto dva body rozdělit, jelikož se domnívám, že si zaslouží samostatný prostor.

4) Podvod ovlivňující rozhodčí řízení

K pojetí podvodu v rozhodčím řízení jakožto součásti veřejného pořádku (a tedy důvodu pro odepření výkonu rozhodčího nálezu) UNCITRAL ve svém reportu uvádí, že „*Jevy jako korupce, uplácení, podvody či podobné by daly záminku pro odmítnutí uznání a výkonu rozhodčího nálezu*“¹⁶⁷. Stejně jako v případě korupce, i zákaz podvodů je v některých právních řádech explicitně zmíněn jako součást veřejného pořádku¹⁶⁸, přičemž o podvodech v rozhodčím řízení se hovoří zejména v souvislosti s předkládáním zfalšovaných či nepravdivých důkazů.

Složitá otázka je však posuzování existence podvodu ve světle zákazu přezkumu merita věci. K této otázce se vyjádřil anglický odvolací soud ve výše citované rozsudku *Westacre*, když soudce Waller vysvětluje, že aby bylo možné přezkoumat rozhodčí nález z důvodu tvrzeného podvodu, bylo by nutné, aby „*a) důkazy potvrzující podvod nebyly straně dostupné v době rozhodčího řízení, a b) v případě, kdy je tvrzeným podvodem lživá výpověď svědků, důkazy byly tak přesvědčivé, že by bylo možné rozumně předpokládat, že by byly v rozhodčím řízení rozhodující*“¹⁶⁹. Tímto testem (poprvé v Anglii formulovaným v obdobném případě¹⁷⁰) je dle mého názoru zaručena adekvátní vyváženost principu konečnosti rozhodnutí a zákazu podvodu při vyhotovení rozhodčího nálezu a tento test se mi zdá vhodný k použití i v dalších jurisdikcích¹⁷¹. Zaručuje totiž, že se soud bude zabývat pouze otázkou nových důkazů, které

¹⁶⁷ A/40/17 - Report of the United Nations Commission on International Trade Law on the work of its eighteenth, par. 297.

¹⁶⁸ Srovnej poznámka pod čarou č. 151.

¹⁶⁹ *Westacre Investments v. Jugoinport-SPDR Holding Co Ltd and others*, supra 162, s. 16

¹⁷⁰ Rozhodnutí anglického soudu ve věci *INTERDESCO S.A. v. NULLIFIRE LTD.* [1992] zveřejněné v 1 Lloyd's Rep. 180.

¹⁷¹ Soudy v USA používají podobný test v kontextu rušení národních rozhodčích nálezů. V rozsudku odvolacího soudu USA ze dne 22. ledna 1988 ve věci 835 F. 2d 1378 - *Bonar v. Dean Witter Reynolds Inc S Mc*, dostupný z: <https://goo.gl/VDpNgF>, soud formuloval třístupňový test pro zrušení rozhodčího nálezu z důvodu podvodu: 1) podvod je dokázán

jsou tak závažné, že by téměř jistě ovlivnily rozhodování rozhodčího senátu. Odepření výkonu rozhodčího nálezu je pak ospravedlnitelné, jelikož se lze s jistotou domnívat, že by rozhodčí senát takový nález se znalostí nových důkazů nevydal, jelikož by tak učinil v rozporu s nezákladnějšími principy právního státu.

Americký odvolací soud pak rozhodoval případ, ve kterém se žalovaný domáhal odepření výkonu rozhodčího nálezu pro rozpor s veřejným pořádkem v souvislosti s tvrzeným křivým vypovídáním. Žalobce poukazoval na to, že rozhodčí nález byl založen na výpovědi majitele a ředitele žalobce Holta, která byla v rozporu s výpověďmi, které Holt poskytl v dřívějších soudních sporech. Žalovaný uvedl, že „*veřejný pořádek této země vyžaduje odepření výkonu rozhodčího nálezu založeného na výpovědi pod přísahou, která je v přímém rozporu s dřívější výpovědí pod přísahou učiněnou stejnou osobou*“. Odvolací soud tuto argumentaci posoudil a zamítl, když vysvětlil, že „*tvrzení, že princip odmítání rozporné výpovědi je jedním z „hlavních principů morálky a spravedlnosti*¹⁷²“ *jde až příliš daleko*“¹⁷³. S tímto rozhodnutím nemohu než souhlasit. Vzhledem k principu konečnosti rozhodčího nálezu, povinnosti signatářských států uznávat cizí rozhodčí nálezy (viz kapitola 2.2.2 této diplomové práce) a výjimečnosti odepření výkonu rozhodčího nálezu z důvodu rozporu s veřejným pořádkem se domnívám, že pouhý rozpor v různých výpovědích stejného svědka/účastníka není dostatečně závažným rozporem s veřejným pořádkem ve smyslu čl. V odst. 2 písm. b) NYC.

Dalším principem, který soudy v některých zemích považují za součást procesního veřejného pořádku, je suverenita soudní moci. Blíže se mu budu věnovat v následujícím bodu 5).

5) Suverenita soudní moci

pomocí nových přesvědčivých důkazů, 2) podvod nemohl být objeven před či během rozhodčího řízení a 3) žalobce musí dokázat, že podvod souvisel s předmětem rozhodčího řízení (par. 21).

¹⁷² V originále „most basic notions of morality and justice“, což je definice veřejného pořádku formulovaná ve slavném rozsudku odvolacího soudu USA v případě Parsons & Whittemore Overseas, supra 121.

¹⁷³ Rozhodnutí odvolacího soudu USA ze dne 18. června 1984 ve věci 737 F. 2d 150 - Waterside Ocean Navigation Co Inc International Navigation Ltd, dostupné z: <https://goo.gl/AejEeX>.

Konečnost soudních rozhodnutí je logicky princip zásadní důležitosti pro každý právní stát. Do tohoto principu je (mimo jiné) také zahrnována i překážka rei iudicatae, tedy negativní podmínka v řízení spočívající v nemožnosti vést řízení ve věci, která již byla mezi stranami pravomocně rozhodnuta příslušným orgánem. Několik soudů ve své rozhodovací činnosti posuzovalo otázku výkonu rozhodčího nálezu, který nebyl slučitelný s dřívějším pravomocným soudním rozhodnutím.

Nejvyšší soud Číny potvrdil rozhodnutí nižších soudů a rozhodl ve věci Hemofarm DD tak, že odepřel uznání a výkon rozhodčího nálezu, který dle soudu rozhodoval o věci, o které již bylo konečně rozhodnuto obecným soudem. Tím dle názoru soudu rozhodčí senát „*porušil pravomoc obecného soudu a poškodil soudní suverenitu Číny*“¹⁷⁴, což je v rozporu s veřejným pořádkem Číny a tedy důvodem pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu ve smyslu čl. V odst. 2 písm. b) NYC.

Indický nejvyšší soud byl v případě Renusagar sdělil, že „*je základním principem práva, že rozhodnutí soudů je třeba dodržovat, neboť opačné jednání by nepříznivě ovlivnilo vymáhání spravedlnosti a bylo by pro právní stát destruktivní a v rozporu s veřejným pořádkem.*“¹⁷⁵ V tomto konkrétním případě však nejvyšší soud dospěl k názoru, že by výkon rozhodčího nálezu nebyl v rozporu s dřívějším rozsudkem Vrchního soudu v Delhi.

Stejnou argumentaci představil i ruský odvolací soud, když v případě Ciment Francais odmítl vykonat ICC rozhodčí nález, který se zakládal na smlouvě, která byla ruským soudem prohlášena za neplatnou. Sdělil, že „*uznání rozhodčího nálezu ICC (...) by vedlo k existenci dvou rozhodnutí majících stejnou právní sílu na území Ruské federace, což by poškodilo závaznost soudních rozhodnutí*“ a uzavřel, že taková situace je nepřijatelná a uznání či výkon rozhodčího nálezu musí odepřít z důvodu rozporu s veřejným pořádkem.

¹⁷⁴ Rozhodnutí nejvyššího soudu Číny ze dne 2. června 2008 ve věci Hemofarm DD, MAG International Trade Holding DD, Suram Media Ltd. v. Jinan Yongning Pharmaceutical Co. Ltd. / [2008] Min Si Ta Zi No. 11 ([2008] 民四他字第 11), dostupné z: <https://goo.gl/15G3o6>.

¹⁷⁵ Rozhodnutí nejvyššího soudu Indie ze dne 7. října 1993 ve věci Renusagar Power Co. Ltd. v. General Electric Company & anor., par 85, dostupné z: <https://goo.gl/joCXgo>.

Podobně se k věci staví i turecké soudy, které taktéž odmítají vykonávat rozhodčí nálezy, které jsou v rozporu se závěry dříve vydaného rozsudku¹⁷⁶. Překážku věci rozhodnuté do veřejného pořádku pak řadí také soudy Anglické.¹⁷⁷

Velmi zajímavý rozsudek vydal indonéský nejvyšší soud ve věci *Astro Group v. Lippo Group*¹⁷⁸, ve kterém posuzoval výkon částečného rozhodčího nálezu singapurského rozhodčího soudu, který přikazoval žalovanému zastavit soudní řízení v Indonésii, jenž žalovaný zahájil bez ohledu na probíhající rozhodčí řízení. Nejvyšší soud potvrdil rozhodnutí nižšího soudu a odmítl vykonat částečný rozhodčí nález s odůvodněním, že takový postup by narušil indonéskou soudní suverenitu a tudíž by byl v rozporu s veřejným pořádkem¹⁷⁹. Nejvyšší soud byl v tomto řízení postaven před nelehkou otázkou. Spory o pravomoc rozhodčího senátu a soudu se tradičně rozhodují ještě před zahájením projednání sporu u konkrétního orgánu a jen zřídka dochází pozitivnímu kompetenčnímu sporu a souběžnému vedení dvou souběžných řízení před rozhodčím a obecným soudem. Navíc k vznesení námitky pravomoci jsou oprávněny pouze strany sporu. Částečný rozhodčí nález přikazující jedné straně zastavit soudní řízení je tak vskutku ojedinělým a dle mého názoru nešťastným řešením. Rozhodčí senát měl v tomto případě pouze rozhodnout o své pravomoci spor rozhodovat a při existenci platné rozhodčí doložky řízení zahájit a pokračovat v něm. Stejně tak měl učinit i obecný soud. Nejvyšší soud ale posuzoval otázku, zdali může vykonat rozhodčí nález *de facto* přikazující soudní řízení zastavit. Soud dle mého názoru rozhodl správně, když odmítl zásah rozhodčího soudu do soudní suverenity a nechal obecné soudy, aby si otázku pravomoci v rámci probíhajícího řízení (a případně navazujících odvolacích řízení) posoudily samy na základě jim dostupných tvrzení a důkazů.

Konkurující si rozsudek a rozhodčí nález jsou bez debat nežádoucím jevem. Bez příslušných dat se lze pouze domnívat, ale je pravděpodobné, že ve valné většině případů se na

¹⁷⁶ BALKAYA, Bennar, *IBA Sub-Committee on Recognition and Enforcement of Awards, COUNTRY REPORT (TURKEY)*, s. 6, Dostupné z: <https://goo.gl/uCM871> .

¹⁷⁷ Rozhodnutí anglických soudů ve věci *Vervaeke -v- Smith* [1983] 1 AC 145 a ve věci *E.D. & F. Man (Sugar) Ltd -v- Haryanto (No. 2)*[1991] 1 Lloyd's Rep. 429.

¹⁷⁸ Rozhodnutí Nejvyššího indonéského soudu z 24. února 2010 ve věci 01 K/Pdt.Sus/2010

¹⁷⁹ WINATRA, Frans H., *INDONESIA COUNTRY REPORT ON PUBLIC POLICY FOR IBA APAG*, p. 5-6, Dostupný z: <https://goo.gl/0PgBxv>.

takový rozpor přijde již při zkoumání pravomoci o sporu rozhodovat (v případě totožnost předmětu a účastníků sporu), či později, během samotného projednávání sporu (při rozhodování o/na základě skutečnosti, které se dotýká předchozí soudní rozhodnutí). Pokud je ale rozpor zjištěn až v řízení o uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu, je dle mého názoru rozumným řešením odepřít výkon takového nálezu, který by byl v přímém rozporu s dřívějším pravomocným rozhodnutím. V opačném případě by totiž došlo k zásadnímu narušení principu právní jistoty a velmi složité procesní situaci.

Z výše uvedené analýzy je zejména zřejmé, že soudy přistupují k otázce odepření uznání a výkonu rozhodčích nálezů z důvodů rozporu s procesním veřejným pořádkem s patřičnou opatrností. Dále je možné učinit dva dílčí závěry.

První se týká závažnosti procesních pochybení. Je nesporné, že ne každé procesní pochybení či rovnou nerespektování zásad procesního práva je důvodem pro odepření výkonu rozhodčího nálezu. Musí se jednat o tak závažné porušení základních hodnot, že je třeba bez dalšího trvat na odepření uznání či výkonu takového rozhodčího nálezu, neboť takové rozhodnutí by bylo z pohledu vlády práva zcela nesystémové.

Druhý se týká již jednotlivých hodnot, které tvoří obsah pojmu procesní veřejný pořádek v kontextu uznání a výkonu rozhodčích nálezů. Ačkoliv tento výčet není konečný a některé soudy do něj zahrnují další principy, lze s určitou jistotou uzavřít, že do pojmu procesní veřejný pořádek patří: rovnost stran, právo být slyšen, právo prezentovat svůj případ, princip smluvní autonomie, povinnost rozhodců respektovat procesní ujednání stran, nezávislost a nestrannost rozhodců, zákaz korupce, zákaz podvodů či suverenita soudní moci.

V následujícím pododdílu 2.2.4.2.2 se zaměřím na analýzu soudních rozhodnutí vykládajících jednotlivé principy jakou součást hmotněprávního veřejného pořádku v kontextu uznání a výkonu rozhodčích nálezů.

2.2.4.2.2. Hmotněprávní veřejný pořádek

Hmotněprávní veřejný pořádek (někdy také označovaný jako hmotný či materiální) chrání hodnoty vyjádřené v hmotném právu. O rozpor s hmotněprávním veřejným pořádkem se pak jedná v případě, kdy jsou s těmito hodnotami neslučitelná práva a povinnosti (týkající se předmětu rozhodčího řízení) stanovené v rozhodčím nálezu. Slovy již dříve citovaného

rozsudku švýcarského soudu je rozhodčí nález v rozporu s hmotněprávním veřejným pořádkem tehdy, když „porušuje základní principy hmotného práva tak zásadním způsobem, že je neslučitelný s příslušným právním řádem a jeho chráněnými hodnotami“¹⁸⁰. Bělohlávek vysvětluje, že se jedná o „korektiv možných negativních dopadů použití cizího práva v tuzemském prostředí“¹⁸¹. Stejně jako v případě výhrady procesního veřejného pořádku jde o poslední pojistku proti uznání a výkonu rozhodčího nálezu, který by byl zcela neslučitelný s těmi principy hmotného práva, na kterých každý stát musí bez výhrad trvat. Nabízí se tak přirovnání ke kogentním normám, ale takový příměr by nebyl přiléhavý. Ustálená praxe v mnoha státech ukazuje, že ne každý rozpor s ní normou zakládá rozpor s hmotněprávním veřejným pořádkem¹⁸². Nicméně ale v podstatě vždy, když je porušen hmotněprávní veřejný pořádek, tak je porušena kogentní norma.

Dále je třeba dodat, že aby soudy mohly posoudit soulad rozhodčího nálezu s hmotněprávním veřejným pořádkem, vyhrazují si právo velmi omezeného přezkumu obsahu rozhodčího nálezu¹⁸³ a zároveň posuzují, zda samotné uznání a výkon rozhodčího nálezu porušuje hmotněprávní veřejný pořádek¹⁸⁴. K tomuto se vyjádřil nejvyšší soud Švýcarska, když uvedl, že „žalobce zapomíná, že v řízení o výkonu nálezu soud nerozhoduje jako odvolací

¹⁸⁰ X S.p.A. v. Y S.r.l., supra 128 par. 2.2.1.

¹⁸¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář*, supra 92, s. 377.

¹⁸² K tomu např. *Final report on public policy as a bar to enforcement of international arbitral awards*, supra 120. recommendation 3(a), s. 10; BORN, Gary. *International Commercial Arbitration*, supra 10, s. 2842.

¹⁸³ Mitsubishi v. Soler Chrysler-Plymouth, supra 160; BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář*, supra 92, s. 585, par. 716, kde autor komentuje rozhodnutí německého soudu.

¹⁸⁴ K tomuto více rozsudek Westacre, supra 162, či rozsudek odvolacího francouzského soudu ze dne 27. října 1994 ve věci Lebanese Traders Distributors et Consultants LTDC v Reynolds, Rev Arb 709 (1994).

*instance rozhodčího soudu; meritum sporu nemůže být přezkoumáno pod záminkou rozporu s veřejným pořádkem*¹⁸⁵

Na rozdíl od procesního veřejného pořádku již zdaleka nepanuje mezi jednotlivými státy taková shoda, co se týče obsahu tohoto pojmu. To je způsobeno zejména tím, že každá společnost uznává jiné hodnoty a považuje rozdílná pravidla za nedotknutelná. Je tedy nemožné podat katalog hodnot, které by byly univerzálně přijímány jakožto obsah pojmu hmotněprávní veřejný pořádek. Lze ale identifikovat několik hodnot, které jsou soudy často jako součást hmotněprávního veřejného pořádku identifikovány. Například švýcarské soudy se opakovaně pokusily vytvořit i výčet hodnot, které do hmotněprávního veřejného pořádku Švýcarska patří. Nejvyšší soud Švýcarska sděluje, že „*mezi těmito hodnotami je smluvní závaznost, uznání jednání v dobré víře, zákaz zneužití práva, zákaz diskriminačního chování či ochrana slabší strany*“¹⁸⁶. Tento výčet se například významně překrývá i se zásadami, které jsou tak důležité a široce přijímané, že je Bělohlávek uvádí jako součást tzv. *lex mercatoria*¹⁸⁷.

V tomto pododdílu se pokusím vytvořit přehled principů a hodnot, které jsou různými soudy do hmotněprávního pořádku zařazovány. Z důvodu jejich množství a rozdílnosti je roztrídím do 2 kategorií. 1) Imperativní normy a 2) Základní právní principy.

1) Imperativní normy

Imperativní normy, nazývané taky kogentní normy (v anglickém jazyce *mandatory laws* a ve francouzském jazyce *lois de police*) mají v mezinárodním rozhodčím řízení výjimečné postavení. Mezinárodní rozhodčí senáty by totiž teoreticky měly brát v úvahu imperativní normy pramenící z různých právních řádů – práva rozhodného pro právní vztah stran, práva země sídla rozhodčího řízení, nadnárodních pravidel či práva země výkonu rozhodčího nálezu. Blessing dokonce uvažuje, že otázka aplikovatelných norem v mezinárodním rozhodčím řízení je „*jednou z nejsložitějších otázek, s jakou se rozhodci ve více než 50 % případů musí*

¹⁸⁵ Rozhodnutí nejvyššího soudu Švýcarska ze dne 9. ledna 1995 ve věci *Inter Maritime Management S.A. v. Russin & Vecchi*, XXII Y.B. COM. ARB. 789 (1997), s. 796.

¹⁸⁶ *X S.p.A. v. Y S.r.l.*, supra 128, par. 2.2.1.

¹⁸⁷ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář*, supra 92, s. 550, par. 664.

vypořádat“¹⁸⁸. Je však zřejmé, že rozhodce musí důkladně zvážit, jaké normy (nad rámec práva zvoleného stranami) a proč v daném případě aplikovat. Podobně pak musí uvažovat i soud v řízení o uznání a výkon takového rozhodčího nálezu, ve kterém jedna ze stran navrhuje uznání a výkon odepřít z důvodu rozporu s hmotněprávním veřejným pořádkem. Mnoho soudů ve své rozhodovací praxi dospělo k názoru, že ne každý rozpor s imperativní normou státu výkonu zakládá důvod pro odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu z důvodu rozporu s veřejným pořádkem¹⁸⁹. Je tedy na místě si položit otázku, kde leží hranice mezi rozporem s imperativní normou, který zakládá nesoulad s veřejným pořádkem a rozporem s imperativní normou, který nesoulad s veřejným pořádkem nezakládá. Toto posouzení již závisí na konkrétních okolnostech každého případu a náleží výhradně soudům.

Příkladem takového posouzení je rozsudek egyptského odvolacího soudu v případě *Shawky v. Andersen*¹⁹⁰, ve kterém soud rozhodl, že 8% úrok p.a., který byl rozhodčím soudem přiznán, je v rozporu s kogentním ustanovením článku 226 egyptského občanského zákoníku, který v občanskoprávních sporech přiznává úrok v maximální výši 4 % p.a. Soud sdělil, že článek 226 egyptského občanského zákoníku je součástí veřejného pořádku a výkon rozhodčího nálezu povolil pouze s moderovaným úrokem ve výši 4 % p.a.¹⁹¹. Toto rozhodnutí je dle mého názoru

¹⁸⁸ BLESSING, Marc, *'Mandatory Rules of Law versus Party Autonomy in International Arbitration'* (1997) 14 *Journal of International Arbitration*, Issue 4, s. 24.

¹⁸⁹ Např. *Renusagar Power Co. Ltd. v. General Electric Company & anor.*, supra 175, par 66; *Inter Maritime Management S.A. v. Russin & Vecchi*, supra 185; Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 1. července 2003 ve věci *ED & F Man (Hong Kong) Co., Ltd. v. China National Sugar & Wines Group Corp.*, Min Si Ta Zi No. 3, dostupný z: <https://goo.gl/fVGFzT>; Rozhodnutí nejvyššího rakouského soudu ze dne 31. srpna 1995 ve věci *OGH (A)*, sp. Zn. 3 Ob 566/95; Rozhodnutí nejvyššího rakouského soudu ze dne 5. května 1998 ve věci *OGH (A)*, sp. zn. 3 Ob 2372/96m; Rozhodnutí okresního soudu v Kolíně ze dne 15. února 2000 ve věci 9 Sch 13/99.

¹⁹⁰ Rozhodnutí odvolacího soudu v Cairo ze dne 23. dubna 20001 ve věci *Ahmed Mostapha Shawky v. Andersen Worldwide & Wahid El Din Abdel Ghaffar Megahed & Emad Hafez Ragheb & Nabil Istanboly Akram Istanboly / 25/116*, dostupné z: <https://goo.gl/OcoQ74>.

¹⁹¹ Podobné rozhodnutí vydal stejný soud již o 10 let dříve v dne 21. dubna 1990 ve věci *Harbottle Company Limited v. Egypt for Foreign Trade Company / 815/52*, ve kterém přiznal (na základě stejného ustanovení) maximální výši úroku 5 % p.a. v obchodněprávních vztazích.

nesprávné. Soud měl vzít v úvahu vůli stran podříditi svůj závazek jinému rozhodnému právu a požadavek na uznávání cizích rozhodčích nálezů v režimu NYC a rozhodčí nález bez dalšího vykonat. Stejně tak nelze souhlasit se zásahem soudu do rozhodčího nálezu v podobě moderace výše úrokové sazby. Takové právo soudu nenáleží. Naopak se v této materii ztotožňují v rozhodnutím rakouského nejvyššího soudu, který ve svém rozhodnutí uvedl, že není v rozporu s veřejným pořádkem Rakouska vykonat rozhodčí nález, který přiznává úrok vyšší (35 % p.a.), než jaký je dle rakouského právního řádu přípustný, pokud je úrok v této výši zákonný dle rozhodného práva rozhodčího nálezu¹⁹².

Zajímavý případ posuzoval kanadský soud provincie Alberta v případě *Bad Ass Coffee*. Strany tohoto sporu uzavřely smlouvy, které byly následně písemně zajištěny. Zajištění ale nesplňovala požadavky zákona na formu (notářské ověření) a byla tak dle ustanovení zákona o poskytování zajištění závazku (*Guarantees Acknowledgment Act of Alberta*) neplatná. Soud ve svém rozsudku uzavřel, že požadavek na formu poskytovaného zajištění zaručuje, „ochranu nezkušených dlužníků před neočekávaným dluhem“ a je tedy „zásadním ustanovením této provincie“. Dále ale soud vysvětluje, že žalovaný je zkušený obchodník, který si byl plně vědom následků svých činů a v tomto případě tedy „odepření výkonu z důvodu rozporu s veřejným pořádkem nepřipadá v úvahu“¹⁹³. Toto rozhodnutí je mimo jiné velmi zajímavým příkladem toho, že soudy posuzují obsah pojmu veřejný pořádek ad hoc v závislosti na konkrétních faktech jednotlivých případů.

Dalším příkladem je hojně citovaný rozsudek Soudního dvora Evropské unie v případě *Eco Swiss v. Benetton*. Tento případ byl nejdříve řešen v rozhodčím řízení, ve kterém byl vydán rozhodčí nález přiznávající spol. *Eco Swiss* náhradu škody za neoprávněné ukončení licenční smlouvy ze strany spol. *Benetton*. *Benetton* následně zahájil řízení před nizozemskými soudy, ve kterém žádal zrušení rozhodčího nálezu z důvodu absolutní neplatnosti licenční smlouvy pro rozpor s bývalým článkem 85 Smlouvy o Evropském společenství (dále jen „Smlouva o ES“; dnes článek 101 Smlouvy o Fungování EU – pravidla hospodářské soutěže). Příklad se dostal

¹⁹² Rozhodnutí nejvyššího rakouského soudu ze dne 15. září 1998 ve věci OGH (A), sp. Zn. Ob 221/98w, citováno v BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář*, supra 92, s. 526.

¹⁹³ Rozhodnutí kanadského soudu v Albertě ze dne 2. července 2008 ve věci *Bad Ass Coffee Company of Hawaii Inc. v. Bad Ass Enterprises Inc.*, par. 24, dostupné z: <https://goo.gl/ldlLu1>.

až k nejvyššímu nizozemskému soudu, který dospěl k názoru, že článek 85 Smlouvy o ES není součástí nizozemského veřejného pořádku. Zároveň však vznesl směrem k SDEU otázku ohledně interpretace dotčeného článku. SDEU ve svém rozsudku konstatoval, že „*článek 85 Smlouvy o ES je zásadním ustanovením, které je nezbytné pro dosažení (...) fungujícího vnitřního trhu. Důležitost tohoto ustanovení vedla zákonodárce k zařazení ustanovení článku 85 (2) Smlouvy o ES, které stanoví, že každá smlouva či rozhodnutí odporující článku 85 je automaticky neplatné.*“¹⁹⁴ Z tohoto důvodu pak SDEU uzavírá, že „*ustanovení článku 85 Smlouvy o ES může být považováno za součást veřejného pořádku ve smyslu NYC*“¹⁹⁵. Tímto rozhodnutím SDEU dal najevo, že imperativní ustanovení článku 85 Smlouvy o ES považuje za součást veřejného pořádku, čímž implicitně naznačil soudům členských států, jak postupovat v případě uznání a výkonu rozhodčích nálezů, které jsou s článkem 85 Smlouvy o ES v rozporu. Na tento rozsudek pak dále soud odkázal např. ve věci žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve věci Manfredi¹⁹⁶, ve kterém soud rozhodoval otázky týkající se výkladu článku 81 smlouvy o ES (dnes článek 101 Smlouvy o fungování EU), které byly vzneseny v rámci žalob na náhradu škody za účelem uložení povinnosti pojišťovacími společnostmi vrátit navýšení pojistného v rámci povinného pojištění občanskoprávní odpovědnosti týkající se pojistných událostí způsobených motorovými vozidly, plavidly a mopedy zaplaceného z důvodu navýšení uskutečněného žalovanými společnostmi na základě kartelové dohody. V tomto rozhodnutí soud opět zdůraznil, že „*Články 81 ES a 82 ES jsou součástí veřejného pořádku a vnitrostátní soudy je musí uplatňovat i bez návrhu*“¹⁹⁷. Toto rozhodnutí je jedno z více, prostřednictvím kterých SDEU postupně vytvořil seznam několika principů, která považuje za součást veřejného pořádku.

¹⁹⁴ Rozsudek SDEU ze dne 1. června 1999 ve věci C-126/97, Eco Swiss China Time Ltd (Hong Kong) v. Benetton International NV, Court of Justice of the European Union, dostupný z: <https://goo.gl/jvjzfc>.

¹⁹⁵ Ibid, par. 39.

¹⁹⁶ Rozsudek SDEU ze dne 13. července 2006 ve spojených věcech C-295/04 až C-298/04, Vincenzo Manfredi proti Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA (C-295/04), Antonio Cannito proti Fondiaria Sai SpA (C-296/04) a Nicolò Tricarico (C-297/04) a Pasqualina Murgolo (C-298/04) proti Assitalia SpA, ECLI:EU:C:2006:461, dostupné z: <https://goo.gl/tbJC4v>.

¹⁹⁷ Ibid. Par. 31.

Dalším z takových principů je dle SDEU ochrana spotřebitele, ve kterém se SDEU vyjadřoval v případě Asturcom¹⁹⁸. V roce 2004 uzavřel R. Nogueira smlouvu s mobilním operátorem Asturcom, která obsahovala rozhodčí doložku. Nogueira nezaplatil několik faktur a vypověděl smlouvu před uběhnutím smluvní doby. Asturcom zahájil rozhodčí řízení, kterého se Nogueira aktivně neúčastnil a ve kterém mu bylo uloženo zaplatit částku téměř 700 EUR. Asturcom následně zahájil řízení o výkonu rozhodčího nálezu, které bylo přerušeno za účelem podání předběžné otázky SDEU. SDEU pak ve svém rozhodnutí inter alia sdělil, že „*V kontextu důležitosti veřejného zájmu na ochraně spotřebitele, jež tvoří základ Směrnice 93/13, musí být článku 6 směrnice přiznáno stejné postavení jako národním kogentním normám, které jsou považovány v právních rádech členských zemí za součást veřejného pořádku*“. Dále soud z tohoto vyvozuje, že „*národní soudy příslušné k posouzení souladu rozhodčího nálezu s veřejným pořádkem v řízení o uznání a výkonu rozhodčích nálezů jsou povinny také zvážit, zdali takový rozhodčí nález je nesprávný s ohledem na článek 6 směrnice*“¹⁹⁹. Tímto rozhodnutím SDEU opět využil své pozice výkladové autority a nepřímo sdělil soudům členských států, že princip ochrany spotřebitele vyjádřený v čl. 6 směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách by měly považovat za součást veřejného pořádku, nebo ho alespoň postavit na roveň takových principů, které jsou soudy členských států za součást národního pořádku při posuzování rozhodčích nálezů považovány. V této věci bude zřejmě velmi zajímavé sledovat další vývoj, neboť se dá předpokládat, že SDEU v budoucnu dále rozšíří katalog principů, které považuje za součást veřejného pořádku EU²⁰⁰. Důležitá bude zejména reakce soudů členských států, neboť právo

¹⁹⁸ Rozsudek SDEU ze dne 6. října 2009 ve věci C-40/08, Asturcom Telecomunicaciones v. Cristina Rodríguez Nogueira, dostupný z: <https://goo.gl/Vjiww7>.

¹⁹⁹ Ibid. Par. 52,53.

²⁰⁰ K tomu dále pro srovnání rozsudky SDEU, ve kterých soud vyzdvihuje nezbytnost aplikace některých ustanovení (neoznačuje je však za součást veřejného pořádku). Více Rozsudek SDEU ze dne 4. června 2009 ve věci C 8/08, T-Mobile Netherlands BV, KPN Mobile NV, Orange Nederland NV, Vodafone Libertel NV v. Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, bod 49, dostupný z: <https://goo.gl/myI0hY>, Rozsudek SDEU ze dne 4. června 2009 ve věci C 243/08, Max Rampion, Marie-Jeanne Godard, provdaná Rampion v. Franfinance SA, K par K SAS, bod 31 a násl., dostupný z: <https://goo.gl/oBIR4H>, Rozsudek

Evropské unie tvoří součást právních řádů členských států a soudy by při posuzování souladu cizích rozhodčích nálezů s veřejným pořádkem dle čl. V NYC měly právo EU zcela jistě zohledňovat. Jak totiž uvádí samotný SDEU v rozhodnutí Krombach, „*Soudnímu dvoru nepřísluší definovat obsah veřejného pořádku smluvního státu, přísluší mu nicméně kontrolovat meze, v jejichž rámci může soud smluvního státu použít tento pojem, aby neuznal rozhodnutí soudu jiného smluvního státu*“²⁰¹.

Na závěr tohoto lze tedy krátce shrnout, že hlavní světový trend je neposuzovat každý rozpor cizího rozhodčího nálezu s imperativní normou jako důvod k odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu²⁰². Různé státy však považují vybrané národní imperativní normy za tak závažné, že jejich porušení považují za rozpor s hmotněprávním veřejným pořádkem a důvod pro odepření výkonu rozhodčího nálezu. Mezi nimi jsou například příliš vysoký úrok, rozpor právem hospodářské soutěže či ochrana spotřebitele.

V dalším bodu 2) se krátce budu věnovat analýze soudních rozhodnutí, která přiznávají vybraným základním právním principům status součásti hmotněprávního veřejného pořádku.

2) Základní právní principy

Jako druhý bod jsem se rozhodl zařadit rozpor se základními právními principy. Existují totiž případy, kdy soudy shledají v řízení o uznání a výkonu rozhodčího nálezu rozpor se základním právním principem, který považují za součást veřejného pořádku. V takové situaci

SDEU ze dne 4. října 2007 ve věci C-429/05, Pannon GSM Zrt. v. Erzsébet Sustikné Győrfi, bod 62, dostupný z: <https://goo.gl/j7hmeG>, Rozsudek SDEU ze dne 17. prosince 2009 ve věci C 227/08, Eva Martín Martín v. EDP Editores SL, bod 28, dostupný z: <https://goo.gl/7zrUFM>.

²⁰¹ Rozsudek SDEU ze dne 28. března 2000 ve věci C 7/98, Dieterem Krombachem v. Andrém Bamberskim, dostupný z: <https://goo.gl/NqrveF>. V tomto řízení týkajícího se uznání rozsudku obecného v trestní věci pak SDEU dovedl, že právo na spravedlivý proces, konkrétněji právo obžalovanému nechat se hájit ve své nepřítomnosti advokátem, tvoří základní zásadu práva Společenství, která musí být zajištěna i v případě neexistence jakékoli právní úpravy týkající se řízení. Z toho pak SDEU dále dovedl, že pokud právo členských států není dostatečné k ochraně základních práv obžalovaného, lze použít ustanovení o výhradě veřejného pořádku a aplikovat EÚLP.

²⁰² BORN, Gary. *International commercial arbitration*, supra 10, s. 2855.

je často stejně jako v prvním bodě shledán rozpor s určitou imperativní normou, ale odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu je argumentováno pro rozpor s obecnějším právním principem, který tvoří základní charakteristiku státu a na jeho dodržování je třeba bez výjimek trvat. Tento postup pak odpovídá i definicím veřejného pořádku (tak jak jsem je popsal v oddílu 2.2.4.1 této diplomové práce) jakožto souboru nejzákladnějších principů a hodnot státu. Jaké principy vybrané soudy považují za součást veřejného pořádku, stručně popíši v následujících odstavcích.

Velice zajímavý případ řešil v roce 2013 Caribbean Court of Justice. K tomuto soudu se dostal spor mezi dvěma společnostmi BCB, The Belize Bank a státem Belize²⁰³. V roce 2005 uzavřely společnosti se s ministrem financí (zastupující stát Belize jakožto představitel moci výkonné) dohodu o narovnání, ve které se zavázaly nepokračovat ve vymáhání dřívějších závazků státu Belize. Stát jim na oplátku měl poskytnout speciální daňový režim spočívající ve značných daňových úlevách. Tato dohoda nebyla schválena parlamentem, nicméně byla až do voleb v roce 2008 státem Belize dodržována. Po volbách stát přestal dohodu dodržovat a požadoval po společnostech doplacení daní za roky 2005 až 2008 dle platné legislativy. Společnosti zahájily rozhodčí řízení, kterého se stát nezúčastnil a ve kterém rozhodčí senát rozhodl ve prospěch obou společností, když považoval dohodu za platnou. Společnosti následně zahájily řízení o výkonu rozhodčího nálezu, kterého se již stát účastnil, a ve kterém navrhoval výkon odepřít z důvodu rozporu s veřejným pořádkem, když tvrdil, že uzavřená dohoda je nezákonná, jelikož fakticky nezákonně přenáší zákonodárnou moc na členy vlády. Soud ve svém rozsudku posoudil zákonnost dohody a došel k tomu, že je v rozporu s principem dělby moci. K tomu dále uvedl, že „*princip výlučnosti moci parlamentu uvalovat, měnit či odpustit daně je naprosto základní*“²⁰⁴ a „*pouze parlament (...) může legálně udělit výjimku z povinnosti dodržovat platné daňové zákony*“²⁰⁵. Dále soud uvedl, že „*svrchovanost parlamentu omezená pouze ústavou je základním ústavním principem. To samé platí i o dělbě moci, která musí být považována za nedotknutelnou.*“²⁰⁶ a uzavřel, že „*přijmout, že má ministr právo zavázat stát*

²⁰³ Rozhodnutí karibského soudu ze dne 26. července 2013 ve věci BCB Holdings Limited and The Belize Bank Limited v. The Attorney General of Belize, dostupné z: <https://goo.gl/OXZrJQ>.

²⁰⁴ Ibid, par. 44.

²⁰⁵ Ibid, par. 51.

²⁰⁶ Ibid, par. 59.

*k předmětu dohody bez příslušného souhlasu parlamentu, je pohrdáním ústavy a pokusem vrátit se o 300 let zpět*²⁰⁷, „*toto je případ, kdy má soud dokonce povinnost uplatnit výjimku veřejného pořádku*“²⁰⁸. Tento případ je výjimečný řešenou materií. Princip svrchovanosti moci zákonodárné a princip dělby moci ve státě je bez debat jednou z nejzákladnějších charakteristik státu a logickou součástí veřejného pořádku. Domnívám se, že se jedná o zcela učebnicový příklad rozporu se základním principem, na kterém je třeba bez výjimek trvat.

Německý Bayerisches Oberstes Landesgericht řešil případ, ve kterém posuzoval soulad výkonu rozhodčího nálezu s principem dobré víry v závazkových vztazích²⁰⁹. Strany sporu se po zahájení rozhodčího řízení na návrh rozhodčího senátu dohodly na smírném řešení, jehož obsahem byl závazek žalující strany ukončit rozhodčí řízení, pokud žalovaná zaplatí žalovanou částku. Žalovaná strana tak učinila, ale žalobce nedostal svému závazku, zatajil smírné řešení a rozhodčí řízení skočilo vydáním rozhodčího nálezu ve prospěch žalobce, který následně zahájil řízení o výkonu rozhodčího nálezu v Německu. Německý soud výkon rozhodčího nálezu odepřel na základě článku V odst. 2 písm. b) NYC s odůvodněním, že zatajení smírné dohody je závažným porušením základních principů německého práva a výkon takového rozhodčího nálezu by byl v zásadním rozporu s principem dobré víry v závazkových vztazích, který nelze akceptovat. K porušení principu dobré víry se vyjádřil i rakouský nejvyšší soud když judikoval, že úrok ve výši 100 % p.a. je v rozporu s veřejným pořádkem, jelikož odporuje principu dobré víry²¹⁰. Zařazení principu dobré víry (bona fides, bona mores) do obsahu hmotněprávního veřejného pořádku je dle mého názoru správné. Nicméně je třeba trvat na opravdu závažném porušení tohoto principu, což je vždy na posouzení konkrétní skutkové situace soudem.

Jednou ze zásadních otázek, která je velmi často diskutovaná a jejíž řešení se různí, je soulad sankční náhrady škody (punitive damages) s veřejným pořádkem. Rozdíl pramení z různého

²⁰⁷ Idib, par. 44.

²⁰⁸ Ibid, par. 59.

²⁰⁹ Rozhodnutí německého Bayerisches Oberstes Landesgericht ze dne 20. listopadu 2003 ve věci 4 Z Sch 17/03.

²¹⁰ Rozhodnutí rakouského nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2005 ve věci OGH (A), sp. Zn. 3 Ob 221/04b, citováno v BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář*, supra 92, s. 526.

pojetí náhrady škody v právních systémech - některé země common law²¹¹ sankční náhradu škody přijímají, zatímco v zemích civil law je sankční náhrada škody obecně nepřípustná²¹². Otázku souladu sankční náhrady škody s veřejným pořádkem řešil americký soud ve státě Georgia v případě Laminoirs²¹³. V rozhodčím nálezu byl přiznán úrok ve výši 10,5 % a 9,5 % (závisející na splatnosti faktur za poskytnuté zboží), který se po dvou měsících od právní moci rozhodčího nálezu automaticky zvýšil o 5 %, což bylo v souladu s rozhodným francouzským právem. Přestože soud citoval restriktivní definici veřejného pořádku stanovenou v Parsons & Whittemore Overseas, dospěl k názoru, že „*zvýšení úroku o dalších 5 % v souladu s francouzským právem je spíše sankce než náhrada škody a nemá žádnou spojitost se škodou způsobenou zpožděním platby částky stanovené v rozhodčím nálezu. Z toho důvodu část rozhodčího nálezu přiznávající zvýšení úroků na 15,5 % a 14,5 % nebude tímto soudem uznána a vykonána v souladu s článkem V odst. 2 písm. b) NYC*“²¹⁴. Tento rozsudek je shodný s odůvodněním odepření domácího rozhodčího nálezu státu New York v případě Garrity, ve kterém soudce vysvětluje, že „*výkon rozhodčího nálezu přiznávajícího sankční náhradu škody v rámci soukromého práva by byl v rozporu s veřejným pořádkem. Rozhodčí nález přiznávající sankční náhradu škody by měl být (i v případě výslovné dohody stran) zrušen*“²¹⁵. Podobný názor zastává i nejvyšší soud Itálie v kontextu uznání a výkonu cizích soudních rozsudků, když

²¹¹ Velká Británie, většina států USA, Kanada, Austrálie, Nový Zéland – Uvedeno v: John Y. Gotanda, Punitive Damages: A Comparative Analysis, 42 Colum. J. Transnat'l L., 2004, s. 391.

²¹² GOTANDA, John Y., *Awarding Punitive Damages in International Commercial Arbitrations in the Wake of Mastrobuono v. Shearson Lehman Hutton, Inc.*, 38 Harv. Int'l L.J. 59, s. 66.

²¹³ Rozhodnutí federálního soudu ve státě Georgia, USA, ze dne 18. ledna 1980 ve věci LAMINOIRS, ETC. v. Southwire Co., 484 F. Supp. 1063 (N.D. Ga. 1980), dostupné z: <https://goo.gl/JPL1PX>.

²¹⁴ Ibid.

²¹⁵ Rozhodnutí odvolacího soudu ve státě New York ze dne 6. června 1976 ve věci Garrity v. Lyle Stuart, Inc., 40 N.Y.2d 354, 353 N.E.2d 793, 386, N.Y.S.2d 831 (1976), dostupné z: <https://goo.gl/Bix2uG>.

nejméně ve dvou případech²¹⁶ judikoval, že sankční náhrada škody není slučitelná s italskou koncepcí kompenzační funkce náhrady škody a je tedy v rozporu s veřejným pořádkem. Stejně se vyjádřil i německý nejvyšší soud, když judikoval, že část kalifornského rozsudku přiznávající sankční náhradu škody za sexuální obtěžování ve výši 400.000 amerických dolarů je v rozporu s německým veřejným pořádkem²¹⁷. Je tedy možné, že by podobnou argumentaci soud použil i při uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezů.

Přiznání sankční náhrady škody v systémech civil law je velmi kontroverzní téma. Obavy z výkonu rozhodnutí přiznávající takové odškodnění jasně formuloval italský nejvyšší soud, když zdůraznil důležitost kompenzační funkce náhrady škody, která je základním pravidlem snad všech zemí s kontinentálním systémem práva. Pokud by tento koncept byl narušen, automaticky by nastala řada dalších problémů, jmenovitě například rozpor s dalším základním kamenem kontinentálních právních řádů – principem *nulla poena sine lege*. V případě uznání cizích rozhodčích nálezů v režimu NYC však na druhé straně leží neopomenutelné principy konečnosti rozhodčích nálezů, povinnosti uznávat a vykonávat cizí rozhodčí nálezy a autonomie stran, které si zvolily jako rozhodné právo to, které sankční náhradu škody připouští. Domnívám se, že při posuzování možnosti uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezů by soud měl posoudit,

- zda je použití sankční náhrady škody v souladu s právem, na základě kterého byl rozhodčí nález vydán a
- zdali je přiznaná náhrada škody (kompenzační + sankční) přiměřená vzhledem k utrpěné škodě.

Pokud odpověď na obě otázky je ano, soud by dle mého názoru měl dát přednost konečnosti rozhodčích nálezů a smluvní autonomii stran a rozhodčí nález uznat a vykonat. Domnívám se, že pokud je přiznaná náhrada škody přiměřená – ve smyslu ne zcela nepřijatelná, měl by být

²¹⁶ Rozhodnutí nejvyššího soudu Itálie ze dne 19. ledna 2007 ve věci Parrott v. Soc Fimez, Corte Suprema di Cassazione, sp. zn. 1183/2007 a rozhodnutí nejvyššího soudu Itálie ze dne 8. února 2012 ve věci Soc Ruffinatti v. Oyola-Rosado, Corte Suprema di Cassazione sp. zn. 1781/2012.

²¹⁷ Rozhodnutí nejvyššího německého soudu ze dne 4. června 1992 ve věci 118 Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Zivilsachen [BGHZ] 312 (F.R.G.).

rozhodčí nález uznán a vykonán, i když by národní rozhodčí nález obsahující sankční náhradu škody soudy jinak vykonán nebyl.

Další nesmírně zajímavou otázkou týkající se základních právních principů je aplikování článku V odst. 2 písm. b) NYC v zemích jako je Omán či Saudská Arábie²¹⁸, ve kterých je základním právem islámské právo šaría. Zcela jistě by bylo nesmírně zajímavé zjistit, jak by se soudy těchto států vypořádaly například s otázkou souladu cizího rozhodčího nálezu s principem práva šaría zvaným *riba* (zákaz úroků), *gharar* (zákaz spekulativních / hazardních / riskantních dohod) či *maisir* (zákaz dohod závislých na štěstí / náhodě). Dalším potencionálním problémem, který zmiňuje například El-Ahdab, může být i skutečnost, že cizí rozhodci nebudou muslimové²¹⁹, či dokonce i skutečnost, že cizí rozhodci nejsou muži²²⁰. Bohužel však kromě výše zmíněných rozsudků egyptského soudu²²¹ není autorovi známa žádná judikatura, která by se týkala uznání cizích rozhodčích nálezů v rozporu s uvedenými principy práva šaría.

Stejně jako v případě procesního veřejného pořádku lze z výše uvedené analýzy rozhodnutí soudů posuzujících soulad rozhodčích nálezů s hmotněprávním pořádkem vyvodit dva závěry.

První závěr se týká zařazení imperativních (kogentních) norem do pojmu hmotněprávní veřejný pořádek. Lze s jistotou určit, že ne všechny imperativní normy jsou součástí veřejného pořádku. Výčet těch, které do hmotného veřejného pořádku lze zařadit, je pak odlišný stát od státu. Posouzení, zda je určitá imperativní norma součástí veřejného pořádku či ne, závisí na konkrétních okolnostech jednotlivých případů národními soudy.

²¹⁸ Dále např. Kuvajt, Jemen či Bahrajn.

²¹⁹ EL-AHDAB, Abdul Hamid, 'Saudi Arabia Accedes to the New York Convention' (1994) 11 Journal of International Arbitration, Issue 3, pp. 91.

²²⁰ Avšak problematika rozhodců-žen v islámských státech již s posledním vývojem není tak dramatická. První rozhodkyni má již i (jako poslední islámský stát) Saudská Arábie. O této problematice více např. ALMULHIM, Mulhim Hamad v příspěvku "The First Female Arbitrator in Saudi Arabia" publikovaném 29. srpna 2016 na platformě Kluwer Arbitration Blog, dostupné z: <https://goo.gl/rFip8o>.

²²¹ Supra 190 a 191. V tomto případě však soudy posuzovaly soulad rozhodčích nálezů s kogentní normou, ne s obecným principem *riba*.

Druhý se týká základních právních principů. Jak bylo ukázáno v oddíle 2.2.4.1., v definicích veřejného pořádku se často hovoří o „základních právních principech“. Do této obecné kategorie soudy řadí například svrchovanost moci zákonodárné, princip dobré víry či kompenzační funkci náhrady škody.

V následujícím oddíle se zaměřím na povahu veřejného pořádku ve smyslu čl. V odst. 2 písm. b) NYC z pohledu jeho národní a mezinárodní povahy. Přestože se ve zkoumaném článku lze dočíst, že se jedná o *veřejný pořádek této země* [pozn.: země výkonu], je toto ustanovení soudy a komentátory vykládáno v tom smyslu, že se jedná o mezinárodní veřejný pořádek. V následujícím oddíle popíši důvody a důsledky tohoto výkladu.

2.2.4.3. Národní vs. mezinárodní veřejný pořádek

V článku V odst. 2 písm. b) NYC je stanoveno, že uznání a výkon rozhodčího nálezu lze odepřít, pokud by „*byl v rozporu s veřejným pořádkem této země*“, myšleno v rozporu s veřejným pořádkem země, kde uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu předmětem soudního řízení. Na první pohled - ve smyslu pouze s využitím jazykového výkladu – je zřejmé, že jde o veřejný pořádek země výkonu, tedy na první pohled národní veřejný pořádek. Tento závěr je podpořen i historickým výkladem. Jak již bylo pojednáno v kapitole 2. 1. této diplomové práce, všechny návrhy od samého začátku legislativního procesu obsahovaly stejné formulace. Tento fakt je poměrně snadno vysvětlitelný. V době uzavírání NYC neexistovala vůle stran odkázat na jakýkoliv abstraktní koncept mezinárodního či transnacionálního veřejného pořádku a naopak se zúčastněné delegace zasazovaly o to, aby v NYC byla možnost odepřít uznání a výkon rozhodčího nálezu odporujícímu veřejnému pořádku každé jednotlivé země zachována jako pojistka sloužící k ochraně národních zájmů a základních právních principů každé země.

Přesto však většina komentátorů a soudů zastává názor, že standard veřejného pořádku v NYC je veřejný pořádek *mezinárodní*, či dokonce (již mnohem méně často a velmi kritizovaně) veřejný pořádek *nadnárodní*. Některé státy²²² dokonce v souladu s ust. čl. VIII

²²² Např. článek 1502 (5) francouzského občanského soudního řádu, dostupný z: <https://goo.gl/zOyFjU> či článek 1051 alžírského občanského a správního soudního řádu, dostupný z: <https://goo.gl/pKtrpg>.

NYC v národní legislativě upravují odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu, který je v rozporu s *mezinárodním* veřejným pořádkem.

Tento dlouholetý výkladový problém se nicméně ustálil na většinově přijímaném konstatování, že standard veřejného pořádku aplikovaný v řízení o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů by měl být vykládán restriktivněji než standard rozporu s veřejným pořádkem aplikovaný soudy v případě národních rozhodčích nálezů. Tento přístup popsal například nejvyšší soud Indie ve výše citovaném rozsudku Renusagar, když shrnuje, že „*soudy jsou obecně zdrženlivější při využívání výhrady veřejného pořádku v případech, ve kterých je zastoupen mezinárodní prvek než v čistě národních záležitostech*“²²³.

V následujících třech pododdílech analyzuji využití standardu čistě národního veřejného pořádku (2.2.4.3.1), mezinárodního veřejného pořádku (2.2.4.3.1) a nadnárodního veřejného pořádku (2.2.4.3.3) národními soudy v řízeních o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů a kriticky tyto koncepty zhodnotím.

2.2.4.3.1. Národní veřejný pořádek

Vzhledem ke zcela jasné formulaci článku V odst. 2 písm. b) NYC všechny soudy signatářských států NYC aplikují veřejný pořádek *země výkonu*. Jak již však bylo zmíněno výše, za dobu aplikace NYC se ustálilo mnoho pravidel výkladu článku V NYC, která vylučují použití běžného *národního* standardu veřejného pořádku, který by soudy použily v národních řízeních bez aplikace NYC. Mezi principy omezující extenzivní využití výhrady veřejného pořádku v režimu čl. V NYC patří zejména:

- princip závaznosti a konečnosti rozhodčího nálezu,
- restriktivní výklad článku V NYC,
- uzavřený výčet důvodů pro odepření v článku V NYC,
- tzv. pro-enforcement bias NYC a
- zákaz přezkumu merita rozhodčího nálezu.

Aplikování národního veřejného pořádku, v souladu s výkladovými pravidly NYC, se stalo mezi soudy signatářských států NYC univerzálně přijímanou praxí. Pokud občas dojde k excesu a soud odmítne uznat či vykonat rozhodčí nález z důvodů čistě protekcionistických či politických, nerespektuje základní principy vyjmenované výše a rozhodne se tedy aplikovat

²²³ Renusagar Power Co. Ltd. v. General Electric Company & anor., supra 175, par 85.

veřejný pořádek čistě *národní*, jsou taková rozhodnutí, jak uvádí Born, „*zajímavá ne proto, že jsou dobře argumentována, ale protože jsou zcela zjevně špatná. Odrážejí archaické postoje k mezinárodnímu rozhodčímu řízení, které jsou v přímém rozporu s cíli a účelem NYC*“²²⁴. Příkladem takového rozhodnutí může být rozhodnutí, ve kterém by soud státu výkonu odmítl vykonat cizí rozhodčí nález jen proto, že rozhodčí nález založen na cizím aplikovatelném rozhodném právu je v nějaké své části v rozporu s běžnými kogentními normami tohoto státu.

V tomto kontextu a pro účely této diplomové práce lze tedy *národní* veřejný pořádek definovat jako veřejný pořádek země výkonu, který je aplikován soudy bez ohledu na mezinárodní povahu řízení o uznání/výkonu cizího rozhodčího nálezu a bez ohledu na ustálená výkladová pravidla a zásadní principy řízení podléhajících NYC. Aplikaci takového *národního* veřejného pořádku je třeba odmítnout jakožto zcela nesystémovou a ve zřejmém rozporu s účelem přijetí NYC. Za dobu existence NYC se ale k tomuto tématu vytvořila tak obsáhlá judikatura a literatura, že si lze jen těžko představit, jak by soudy aplikující čistě *národní* veřejný pořádek své rozhodnutí v dnešní době odůvodnily.

Naopak se v praxi v podstatě ustálila aplikace tzv. *mezinárodního* veřejného pořádku. Co soudy pod tímto termínem chápou a jak je tento výklad slučitelný s textací článku V NYC popíší v následujícím pododdíle 2.2.4.3.2.

2.2.4.3.2. Mezinárodní veřejný pořádek

Na první pohled se může zdát, že aplikace *mezinárodního* veřejného pořádku by byla v přímém rozporu s textací článku V NYC. To by se ale týkalo situace, kdyby fráze *mezinárodní* veřejný pořádek byla vykládána jako jakýsi ucelený soubor mezinárodně uznávaných principů a hodnot sdílených všemi signatářskými státy NYC. Takový výklad by ale představoval značné problémy a výzvy a lze si jen těžko představit, jak by byl takový soubor univerzálně přijímaných principů definován a co vše by bylo jeho obsahem (viz 2.2.4.3.3). Je proto třeba nepodléhat prvním dojmům a zjistit, jakou definici přisuzují slovu *mezinárodní*, a potažmo celé frázi *mezinárodní veřejný pořádek* (anglicky international public policy) soudy a komentátoři, kteří tento pojem běžně používají.

²²⁴ BORN, Gary. International Commercial Arbitration , supra 10, s. 2860.

International Law Association ve svém reportu o veřejném pořádku, který se stal od jeho vydání v roce 2002 všeobecně uznávanou autoritou, chápe pojem mezinárodní veřejný pořádek jako „soubor pravidel a principů uznaných státem výkonu, které svou podstatou mohou zabránit uznání a výkonu rozhodčího nálezu vydaného v mezinárodním obchodním rozhodčím řízení v případě, kdyby tento nález s nimi byl v rozporu“²²⁵ a dále upřesňuje, že takto definovaný mezinárodní veřejný pořádek tvoří 3 hlavní pilíře²²⁶:

- zásady spravedlnosti a morálky, na kterých stát bez výhrad trvá,
- pravidla určená k zajištění základních politických, sociálních a ekonomických zájmů státu a
- závazky státu k ostatním státům a mezinárodním organizacím.

S touto definicí by zřejmě souhlasil i van Berg, který ve své zásadní publikaci o NYC uvádí, že „veřejný pořádek lze rozdělit na národní a mezinárodní s tím, že rozdíl spočívá v pravidlu, že ne vše co se dotýká veřejného pořádku v národních řízeních, se automaticky týká veřejného pořádku v mezinárodních řízeních. Z toho lze dovodit, že mezinárodní veřejný pořádek může být kategorií užší než národní veřejný pořádek“²²⁷. Z těchto poznatků o obsahu mezinárodního veřejného pořádku obsažených ve dvou vůdčích výkladových autoritách NYC lze vyvodit, že obsahem pojmu mezinárodní veřejný pořádek se (s určitým zjednodušením) chápe standard veřejného pořádku státu uznání/výkonu aplikovaný na *cizí* rozhodčí nálezy.

Takováto definice mezinárodního veřejného pořádku však předpokládá, že soudy při posuzování souladu rozhodčích nálezů s veřejným pořádkem uplatňují jiný obsah pojmu veřejný pořádek v i) řízení o uznání/výkonu cizích rozhodčího nálezů a v ii) řízení o zrušení/výkonu domácích rozhodčích nálezů. Jinými slovy, stěžejní otázka v diskuzi o charakteru veřejného pořádku země výkonu v čl. V NYC je, zda „veřejný pořádek [pozn. státu výkonu] rozlišuje mezi domácími a mezinárodními/cizími rozhodčími nálezy“²²⁸. Jak ukáží

²²⁵ *Final report on public policy as a bar to enforcement of international arbitral awards*, supra 120, recommendation 1(c), s. 5, dostupné z: <https://goo.gl/f0vxKG>.

²²⁶ *Ibid*, recommendation 1(d), s. 6.

²²⁷ BERG, Albert Jan van den. *The New York arbitration convention of 1958: towards a uniform judicial interpretation*, supra 29, s. 382.

²²⁸ BLACKABY, Nigel a Constantine PARTASIDES. *Redfern and Hunter on international arbitration*, supra 7, s. 658, par. 11.107.

v následujících odstavcích na vybraných příkladech judikatury, odpověď na tuto otázku se zdá být téměř univerzálně kladná.

V této souvislosti se nelze než opět vrátit k pravděpodobně nejcitovanějšímu rozhodčímu nálezu týkajícího se veřejného pořádku - Parsons & Whittemore Overseas. V tomto rozhodnutí soud sdělil, že „*při umístění rovnítka mezi národní veřejný pořádek a veřejný pořádek USA [pozn. v mezinárodním poli] žalobce jednoduše neobstojí. Chápat výhradu veřejného pořádku jako protekcionistické ustanovení chránící národní politické zájmy by ohrozilo samotný účel NYC. (...) Autoři NYC měli na mysli zjevně omezený obsah pojmu veřejný pořádek a vše nasvědčuje tomu, že USA přistoupením k NYC souhlasily s tímto mezinárodním duchem pojmu veřejný pořádek v NYC*“²²⁹ a vyzdvihl tak důležitost mezinárodního aspektu při posuzování obsahu pojmu veřejný pořádek v NYC. Ve stejném roce pak Nejvyšší soud USA uznal rozdíl mezi národním a mezinárodním veřejným pořádkem, když uznal rozhodčí doložku obsaženou ve smlouvě uzavřené mezi subjekty z rozdílných zemí, která by jinak byla nevykonatelná z důvodu rozporu s platným americkým právem v případě, kdyby subjekty byly oba z USA. Mimo jiné dal soud přednost funkčnosti mezinárodního rozhodčího řízení před národními zájmy vyjádřenými v platných zákonech²³⁰.

Stejně tak (jak již bylo citováno výše), Nejvyšší soud Indie v rozsudku Renusagar shrnuje, že „*soudy jsou obecně zdrženlivější při využívání výhrady veřejného pořádku v případech, ve kterých je zastoupen mezinárodní prvek než v čistě národních záležitostech*“²³¹, čímž přesně vystihuje situaci, která pravděpodobně vedla k rozšíření využívání pojmu mezinárodní veřejný pořádek, který se začal používat jako označení standardu veřejného pořádku státu výkonu, který je využíván soudy v řízení o uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů.

Z nejaktuálnější judikatury související s touto otázkou lze pak zmínit například rozsudek Nejvyššího soudu Rumunska, který došel k závěru, že „*veřejný pořádek v čl. V NYC znamená mezinárodní veřejný pořádek – veřejný pořádek ve smyslu rumunského mezinárodního práva*

²²⁹ Parsons & Whittemore Overseas Co., Inc., v. Societe Generale De L'industrie Du Papier (rakta), and Bankof America, supra 121.

²³⁰ Rozhodnutí soudu USA ve věci Scherk v. Alberto-Culver Co., 417 U.S. 506 (1974), citováno v Interim report on public policy as a bar to enforcement of international arbitral awards, s. 13, dostupné z: <https://goo.gl/CSU2py>.

²³¹ Renusagar Power Co. Ltd. v. General Electric Company & anor., supra 175, par 85.

soukromého – na rozdíl od mezinárodního pořádku národního. Tyto dva koncepty veřejného pořádku mají rozdílný rozsah – ne všechna ustanovení, která jsou součástí národního veřejného pořádku, jsou součástí mezinárodního veřejného pořádku – a slouží rozdílným účelům. (...) Mezinárodní pořádek slouží k zabránění aplikace takového cizího práva, které by bylo v rozporu se základními principy rumunského právního systému“²³². Ke stejnému závěru pak došly mnohé soudy - v posledních třech letech např. soudy Litvy²³³, Austrálie²³⁴, Jižní Koreji²³⁵, Kolumbie²³⁶ či Peru²³⁷.

Lze tak uzavřít, že mezinárodní veřejný pořádek, ve smyslu výše uvedené stručné definice (standard veřejného pořádku státu uznání/výkonu aplikovaný na cizí rozhodčí nálezy), je zmiňovaný mnoha komentátory a využívaný soudy. Je třeba zdůraznit, že se však stále (v souladu s textací čl. V NYC) jedná o mezinárodní pořádek státu výkonu rozhodčího nálezu, což zdůrazňuje také Bělohávek, když vysvětluje, že je „*nepřípustné zohledňování ordre public třetí země, které by nepředstavovalo zároveň základní zásady země uznání/výkonu*“²³⁸. Na akademickém poli již však delší dobu probíhá diskuze, zdali by bylo možné definovat opravdu

²³² Rozhodnutí nejvyššího soudu Rumunska ze dne 2. listopadu 2009 ve věci SC I.E. SA v. C.E.E.R.E.S. BV, No. 3181, citováno v Albert Jan van den Berg (ed), Yearbook Commercial Arbitration 2017 - Volume XLII, Yearbook Commercial Arbitration, Volume 42, Kluwer Law International 2017, s. 2.

²³³ Rozhodnutí nejvyššího soudu Litvy ze dne 25. září 2015 ve věci Interperformances Inc. v. R. J., 3K-3-483-421/2015, citováno v Albert Jan van den Berg (ed), Yearbook Commercial Arbitration 2016 - Volume XLI, Yearbook Commercial Arbitration, Volume 41, pp. 507 – 509.

²³⁴ Rozhodnutí australského soudu ve věci TCL Air Conditioner (Zhongshan) Co Ltd v. Castel Electronics Pty Ltd [2014] FCAFC 83.

²³⁵ Rozhodnutí vrchního soudu v Soulu ze dne 25. října 2016 ve věci LSF-KDIC Investment Company, Ltd. v. Korea Resolution & Collection, High Court of Seoul, 2015Na29277.

²³⁶ Rozhodnutí nejvyššího soudu Kolumbie ze dne 7. října 2016 ve věci Egesur S.A. v. Consorcio Pisco, SC12467-2016.

²³⁷ Rozhodnutí nejvyššího soudu Peru ze dne 20. ledna 2016 ve věci Plains Cotton Cooperative Association v. Corporación Textil SA (Cortesa), No. 13/2016.

²³⁸ BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář*, supra 92, s. 417.

čistě *mezinárodní* veřejný pořádek, ve smyslu odtržení tohoto konceptu od specifického národního právního řádu. Této kategorii veřejného pořádku, dnes již běžně nazývanou *nadnárodní* veřejný pořádek, se budu věnovat v následujícím pododdíle 2.2.4.3.3.

2.2.4.3.3. Nadnárodní veřejný pořádek

Pojem *nadnárodní* veřejný pořádek začal na poli mezinárodního rozhodčího řízení resonovat již před více než 30 lety, když v publikaci *Comparative Arbitration Practice and Public Policy in Arbitration* vyšel k této problematice článek Pierra Lalive²³⁹. Ve svém reportu Lalive uvádí, že obsah, funkce i samotná existence takového veřejného pořádku je nesmírně kontroverzní a obtížně uchopitelná. Přestože se definici transnacionálního pořádku komentátoři většinou vyhýbají, pro účely této diplomové práce je možné termín transnacionální veřejný pořádek definovat jako soubor zcela zásadních právních principů, na kterých je třeba bez výhrad trvat, který je společný právním řádům států tolika zemí světa, že jej lze považovat za společný základ veřejného pořádku společnému všem právním systémům.

Diskuze týkající se transnacionálního veřejného pořádku probíhají téměř výlučně na akademické úrovni. Lalive si však všímá několika faktorů, které by mohly v budoucnosti efektivně přispět k vytvoření v praxi použitelného nadnárodního veřejného pořádku. Konkrétně se zmiňuje o sblížení právních řádů některých zemí či výkladu veřejného pořádku ve smyslu NYC jako *mezinárodního* veřejného pořádku. Dále pak pozoruje, že některé základní právní principy, jako například dobrá víra v závazkových vztazích či princip *pacta sunt servanda* jsou základem většiny právních řádů zemí světa. Jako příklad principu, který by byl mezi prvními kandidáty na zařazení do transnacionálního pořádku v souvislosti s uznáním a výkonem rozhodčích nálezů, pak zmiňuje princip odsuzování a sankcionování korupce²⁴⁰.

Domnívám se, že při jakékoliv diskuzi o transnacionálním pořádku je potřeba si položit několik následujících základních otázek: Je využití transnacionálního pořádku *slučitelné* s NYC?; Jaká by byla *funkce* transnacionálního veřejného pořádku?; Co by bylo *obsahem* transnacionálního pořádku?

²³⁹LALIVE, Pierre, *Transnational (or Truly International) Public Policy and International Arbitration*, supra 152, s. 258 – 318.

²⁴⁰ Ibid, par. 62 a násl.

Výchozím bodem pro úvahy o vytváření systému transnacionálního veřejného pořádku by logicky měla být slučitelnost s platnou právní úpravou a tudíž jeho současná praktická funkce. Z důvodů vysvětlených výše čl. V NYC odkazuje na veřejný pořádek *státu výkonu*. Přímé použití transnacionálního veřejného pořádku tak bylo ve zjevném rozporu s textací čl. V NYC. Pokud by tedy soud chtěl při svém rozhodování zohlednit i veřejný pořádek transnacionální, musel by ho použít jakožto nedílnou součást mezinárodního veřejného pořádku země výkonu či na něj odkazovat jakožto na pomocný či výkladový právní zdroj, který pouze doplňuje či slouží jako pomůcka při interpretaci mezinárodního veřejného pořádku státu výkonu. Transnacionální veřejný pořádek by pak mohl sloužit jako určitý minimální standard obsahu veřejného pořádku, který by soudům sloužil jako vodítko při rozhodování sporů, ve kterých je třeba posoudit přednost aplikace jednoho obecného právního principu před druhým (jako např. ve výše citovaném případě *Westacre*²⁴¹). V takovém případě by soud mohl dát principu, který je součástí nadnárodního veřejného pořádku, vyšší váhu. Na první dvě položené otázky lze tedy odpovědět tak, že koncept nadnárodního veřejného pořádku by při zachování současné právní úpravy mohl sloučit pouze jako tzv. *soft law* a spolu s dalšími podobnými prameny (např. *lex mercatoria*) zejména působit pozitivně na kultivaci mezinárodního obchodního styku a s ním souvisejících společenských oblastí.

Zřejmě nejproblematictější místem celé úvahy o nadnárodním veřejném pořádku zůstává *obsah* tohoto pojmu. Najít totiž principy, zásady či pravidla, která jsou společná všem, či alespoň naprosté většině právních řádů zemí světa, se zdá na první pohled býti nemožné. Veškeré úvahy jsou tak čistě hypotetické a momentálně neexistuje mezi státy dostatečný konsensus byť na jediném opravdu univerzálně přijímaném principu. Domnívám se však, že vzhledem k postupující globalizaci, otevírání světových trhů a k pokusům o mezinárodní harmonizaci některých právních otázek lze předpokládat, že například následující principy či právní oblasti by mohly v budoucnosti tvořit obsah pojmu transnacionální veřejný pořádek: princip *pacta sunt servanda*, spravedlivý proces a rovnost stran, zákaz korupce, zákaz otroctví, zákaz podpory nelegálního obchodu s drogami a zbraněmi, zákaz podpory terorismu nebo ochrana životního prostředí a kulturních památek.

²⁴¹ Srovnej poznámka pod čarou č. 162. V tomto případě soud posuzoval přednost principu konečnosti a závaznosti rozhodčího nálezu proti principu zákazu korupce (přičemž oba jsou anglickými soudy považovány součástí veřejného pořádku).

I přes výše zmíněné závěry je nutno prozatím uzavřít, že transnacionální veřejný pořádek je neslučitelný se zněním NYC a jeho případná funkce při uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů je velmi omezená. Stejně tak v současné době nelze jasně definovat, co konkrétně by mělo obsah tohoto pojmu tvořit.

V 2. části této diplomové práce jsem v rámci možností rozsahu diplomové práce shrnul legislativní historii Čl. V odst. 2 písm. b) NYC a dále zejména analyzoval některé výkladové problémy a výzvy, které zkoumané ustanovení v praxi představuje. Účelem této části bylo zejména vyjasnění základních interpretačních pravidel, mezi které patří zejména důraz na uznávání a výkon cizích rozhodčích nálezů, restriktivní výklad tohoto ustanovení, konečný výčet důvodů pro odepření uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu, zákaz přezkumu merita cizího rozhodčího nálezu, určitá diskrece státu výkonu při aplikování výhrady veřejného pořádku či vysvětlení aplikace standardu *mezinárodního* veřejného pořádku v posouzení souladu cizího rozhodčího nálezu s veřejným pořádkem státu výkonu.

Druhá část této diplomové práce tak slouží jako stručný přehled hlavních východisek aplikace zkoumaného článku a jako nezbytný referenční rámec pro následující třetí část nazvaná česká zkušenost, ve které popíši a zhodnotím praxi českých soudů při aplikaci zkoumaného ustanovení NYC.

3. Česká zkušenost

NYC byla do tehdy ještě československého právního řádu zavedená Vyhláškou číslo 74/1959 Sb. ze dne 6. listopadu 1959 a do českého právního řádu byla přijata ústavním zákonem ČNR 4/1993 o opatřeních souvisejících se zánikem České a Slovenské Federativní Republiky, který obsahoval ustanovení zajišťující právní kontinuitu.

V této části se budu věnovat praxi českých soudů při aplikaci článku V odst. 2 písm. b) NYC a souvisejícím otázkám. Nejdříve se budu věnovat kritickému rozboru dostupných rozhodnutí českých soudů (3.1) a následně přístup českých soudů obecně zhodnotím (3.2.).

3.1. Kritický rozbor judikatury

Judikatura českých soudů ke zkoumanému tématu je velmi vzácná. Domnívám se, že důvodem je zejména relativně malé množství řízení o uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů a dále postoj soudů, které, jak se zdá z dostupných rozsudků, respektují režim NYC důsledně preferující uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů. V následujících podkapitolách stručně analyzuji dostupné rozsudky a stanoviska nejvyšších soudních instancí ČR.

3.1.1. Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR dne 27. srpna 1987, Cpjf 27/86

Jako první je důležité zmínit, že pojmu veřejný pořádek se věnoval již NS ČSSR, který ve svém stanovisku Cpjf 27/86, uveřejněném pod č. 26/1987 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, vyjádřil k pojmu veřejný pořádek. Je třeba zdůraznit, že NS ČSSR se v tomto stanovisku vyjadřoval zejména k aplikování výhrady veřejného pořádku při uznání cizích soudních rozhodnutí dle zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním. Na toto stanovisko však ve svých rozhodnutích týkajících se uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů dle NYC stále odkazují i soudy ČR a je dle mého názoru tedy správné ho do této diplomové práce zařadit.

V relevantní části tohoto stanoviska se NS ČSSR zabývá zejména vhodností aplikace výhrady veřejného pořádku, když vysvětluje, že tato výhrada by měla být použita pouze tehdy, pokud se „účinky právního předpisu cizího státu, který by měl být aplikován, příčí zásadám společenského a státního zřízení ČSSR. Závažnost tohoto rozporu pak je vyjádřena tím, že musí jít o takové zásady, na nichž je nutno bez výhrady trvat“. Tímto NS ČSSR vyjadřuje nutnost

aplikace výhrady veřejného pořádku opravdu v krajních situacích, kdy by použití cizích norem či rozhodnutí bylo zcela nepřijatelné. Konkrétně pak NS ČSSR uvádí, že by se mohlo jednat například o „úpravu diskriminující ženy, národnost, rasu apod., ale i normu, jež by obsahovala ustanovení o tom, že není třeba účastníku řízení doručovat návrh na zahájení řízení“ či v případech „uznání a výkonu cizích rozhodnutí, kdy bude zjištěno obcházení čs. zákona, tj. kdy ve snaze vyhnout se čs. kogentním předpisům, na nichž je třeba trvat“. Je tedy zřejmé, že NS ČSSR uvažoval o veřejném pořádku jak hmotněprávním, tak i procesním.

Toto stanovisko má zásadní význam zejména proto, že NS ČSSR se de facto přihlásil k výkladovému pravidlu NYC, které stanoví výjimečnost využití výhrady veřejného pořádku. Dále je také nesmírně důležité, že NS ČSSR vyjmenoval i některé principy, které považuje za zásady společenského a státního zřízení, na kterých je třeba bez výhrady trvat. Lze totiž téměř bezpečně předpokládat, že zásady zákazu diskriminace na základě pohlaví, rasy či národnosti a procesní podmínka doručení návrhu na zahájení řízení²⁴² tvoří základ společenského zřízení i v České republice a lze je i dnes tedy pokládat za součást veřejného pořádku.

3.1.2. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 3. 2001, sp. Zn. 21

Cdo 1511/2000

V tomto usnesení Nejvyšší soud rozhodoval o výkonu rozhodčího nálezu ICC, kterým bylo uloženo žalované straně zaplatit žalovanou částku. Okresní soud nařídil výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtů povinného u peněžního ústavu a zároveň žalovanému zakázal, aby s uvedenými účty do výše pohledávky žalobce nakládal. Žalovaný se proti rozsudku okresního soudu odvolal a namítal, že by výkon rozhodčího nálezu byl v rozporu s veřejným právem České republiky. Žádné konkrétní důvody takového rozporu však neuvedl.

Odvolací soud následně odvolání posoudil dle NYC a zamítl, když inter alia uvedl, že „se nelze zabývat věcnou správností exekučního titulu, (...) tyto otázky nesouvisí s veřejným pořádkem České republiky, ale s otázkou hmotného práva, jehož aplikaci si smluvní strany pro

²⁴² Toto například potvrdil i Nejvyšší soud ČR ve svém usnesení ze dne 16. prosince 2014, sp.zn. 30 Cdo 3200/2013, ve kterém rozhodl, že v situaci, „kdy žalovanému nebylo předvolání k soudu doručeno s dostatečným předstihem, nebylo mu umožněno se před soudem řádně bránit či na jeho obranu není reagováno (...) lze o rozporu s veřejným pořádkem uvažovat“.

nalézací řízení zvolily v licenční smlouvě. Žalovaný následně podal dovolání k NS ČR, ve kterém již konkrétně namítal rozpor rozhodčího nálezu s veřejným pořádkem ve smyslu čl. V NYC z toho důvodu, že rozhodčí senát špatně aplikoval rozhodné (rakouské) právo.

NS ČR nejdříve odůvodnil aplikaci ustanovení NYC a následně uvedl, že „*při výkonu rozhodnutí soud není oprávněn přezkoumávat věcnou správnost vykonávaného rozhodnutí nebo jiného titulu; obsahem rozhodnutí (jiného titulu), jehož výkon se navrhuje, tj. jeho výrokem, je soud vázán a je povinen z něj vycházet*“ a následně uzavřel, že žalovaný nezpochybňuje předpoklady, za nichž byl výkon rozhodnutí nařízen (a jen ty mohou být důvodem přezkumu²⁴³), ale věcnou správnost navrženého rozhodčího nálezu, kterou nelze v řízení o uznání a výkonu přezkoumávat. Dovolání tak NS ČR zamítnul.

NS ČR se tímto rozhodnutím přihlásil k aplikaci univerzálně přijímaného pravidla zákazu přezkumu merita věci v řízení o uznání a výkonu cizího rozhodčího nálezu dle NYC, které je bez pochyby jedním z pilířů NYC. Postup českého soudu v tomto případě je tak prakticky jediným možným přijatelným stanoviskem²⁴⁴. V opačném případě by byla prolomena zásada jednoinstančnosti rozhodčího řízení, jež je často důležitým argumentem při zvažování uzavření rozhodčí smlouvy a zcela základní charakteristikou rozhodčího řízení.

3.1.3. Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 20

Cdo 3989/2007

V tomto řízení NS rozhodoval o výkonu švédského rozhodčího nálezu, kterým bylo žalovanému v úpadku uloženo i) vydat úplný soupis majetku, včetně majetku, který již byl prodán, vyměněn, zastaven, zatížen břemenem či jinak zcizen, ii) poskytnout žalobci právo

²⁴³ NS pak přímo uvádí i co konkrétně by mohl akceptovat jakožto předpoklady, za nichž byl výkon rozhodnutí nařízen: *zda rozhodnutí (jiný způsobilý titul), jehož výkon je navrhován, bylo vydáno orgánem, který k tomu měl pravomoc, zda je vykonatelné po stránce formální a materiální, zda oprávněný a povinný jsou věcně legitimováni, zda je výkon rozhodnutí navrhován v takovém rozsahu, který stačí k uspokojení oprávněného, zda k vydobytí pohledávky nepostačuje výkon rozhodnutí nařízený nebo navržený jiným způsobem, zda vymáhané právo není prekludováno a zda navržený způsob výkonu rozhodnutí není zřejmě nevhodný.*

²⁴⁴ Potvrzen dále např. v usnesení Nejvyššího soudu ze 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98, uveřejněné ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek č. 1, ročník 2000 pod poř. č. 4.

přednostního zajišťovacího nároku k aktivům společnosti a k veškerému dalšímu jmění, tj. k vymožení povinnosti uzavřít zástavní smlouvy na movitý a nemovitý majetek, iii) uhradit úroky z jistiny, náklady rozhodčího řízení a další specifikované částky.

Soud prvního stupně dospěl k názoru, že rozhodčí nález, ačkoliv již konečný, je po materiální stránce nevykonatelný a že v části i) petitu navíc žalovaný není pasivně legitimován k nařízení exekuce pro vymožení této povinnosti. Odvolací soud následně potvrdil rozsudek nižšího stupně co do části i) a ii) rozsudku a v části iii) změnil rozhodnutí okresního soudu tak, že nařídil exekuci na majetek žalovaného k uhrazení úroků z jistiny, nákladů rozhodčího řízení a dalších specifikovaných částek. Navíc odvolací soud rozhodl, že žalovaný nesmí nakládat se svým majetkem, aby nedošlo k jeho zúžení. Dále odvolací soud dovedl (v souvislosti s žádostí o nařízení povinnosti uzavřít zástavní smlouvy na majetek žalovaného), že *„by bylo v rozporu s právním řádem i s veřejným pořádkem České republiky, Ústavou i se všemi normami platnými nejen v ČR, ale i v dalších signatářských zemích Úmluvy [pozn. NYC], aby někomu byla nařizována povinnost v rozporu s jeho právy a povinnostmi a v rozporu s právním a veřejným pořádkem země, kde má být exekuce provedena“*. Na majetek žalovaného byl totiž vyhlášen konkurs a dle tehdy platného ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání²⁴⁵ nebylo možné provést exekuci na majetek patřící do majetkové podstaty společnosti v konkurzu ani nabýt právo na oddělené či dokonce prioritní uspokojení pohledávky. Odvolací soud shrnuje, že rozhodčí nález *„nerespektuje kogentní normy českého právního řádu, má tendenci nepřípustným způsobem zasahovat do pravomoci, kompetence a nezávislosti konkursního soudu a snaží se mu vnutit kroky, které jsou v rozporu s českým právním řádem, principem spravedlnosti a rovnosti stran v soudním řízení“*. Z těchto důvodů soud odmítl s odkazem na čl. V odst. 2. písm. b) NYC rozhodčí nález vykonat.

V následném dovolání k NS ČR žalobce uvedl, že soud nesprávně vyložil rozpor s veřejným pořádkem v čl. V NYC a navíc argumentoval, že povinnosti uvedené v petitu rozhodčího nálezu jsou pouze konstatováním dříve uzavřené dohody mezi stranami. Navíc se žalobce domníval, že výkonem rozhodčího nálezu nemohlo k narušení veřejného pořádku dojít. NS ČR pak v řízení o dovolání dospěl k názoru, že dovolání není přípustné z důvodu chybějícího zásadního významu po právní stránce. Inter alia se ale vyjádřil k tomu, že nižší

²⁴⁵ Ustanovení § 14 odst. 1 písm. e) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů.

soudy správě rozhodly v částech i) a ii), jelikož takové povinnosti (vydání soupisu a zajištění přednostního zajišťovacího nároku) jsou materiálně nevykonatelné. NS ČR následně také odmítl argument žalobce, že uvedené povinnosti vznikly již na základě předchozí dohody stran, když uvádí, že žalobce nenavrhuje exekuci na základě uvedené smlouvy, ale na základě rozhodčího nálezu. Otázku výhrady veřejného pořádku NS ČR neřešil, jelikož našel jiné důvody pro odmítnutí dovolání.

Fakticky NS ČR potvrdil postup odvolacího soudu, který považoval předmětný rozhodčí nález za odporující veřejnému pořádku ČR, který jako odůvodnění uvedl řadu faktorů: rozpor s kogentními normami, zásah do pravomoci obecného soudu, princip spravedlnosti a rovnosti stran. Všechny zaslouží důkladnější rozbor.

Co se týče rozporu s kogentními normami, je velmi důležité opět zdůraznit, že ne každý rozpor s kogentní normou zakládá rozpor s veřejným pořádkem. Je potřeba, aby se jednalo o rozpor, jehož důsledek je tak závažný, že ho nelze v zájmu zachování základních hodnot státu akceptovat. Z toho pak vyplývá, že zjištění rozporu s kogentní normou zdaleka nesplňuje velmi vysokou laťku pro využití výhrady veřejného pořádku ve smyslu článku V NYC. Jak bylo citováno výše²⁴⁶, pokud je zjištěno porušení veřejného pořádku, jedná se zpravidla o porušení kogentní normy. Lze tedy považovat za správný takový postup soudu, kdy tento nejprve zjistí povahu porušené normy a pokud se jedná o normu kogentní, tak postupuje v této úvaze dále. Dalším krokem je pak identifikace základního principu státu, který kogentní norma reprezentuje (a cizí rozhodčí nález porušuje) a na kterém je třeba za všech okolností trvat. Rozhodnutí odvolacího soudu bohužel nelze dohledat a není tedy možné objektivně posoudit odůvodnění rozhodnutí, ale ze shrnutí NS ČR se dá nejméně usuzovat, že tak soud postupoval a dále se věnoval porušení základních principů veřejného pořádku ČR.

Odvolací soud za tyto základní principy zřejmě považoval zákaz zásahu do soudní pravomoci, princip spravedlnosti a princip rovnosti stran, které spolu v tomto konkrétním případě nedělitelně souvisí.

Na začátek úvahy je na místě jinými slovy zrekapitulovat situaci, kterou odvolací soud posuzoval. Na základě konečného a závazného rozhodčího nálezu měl žalobce právo na splnění výše specifikovaného výroku rozhodčího nálezu, který dle žalobce pouze vymáhal splnění smluvních závazků žalovaným. Žalovaný se však v době řízení o výkonu rozhodčího nálezu

²⁴⁶ Více pododdíl v 2.2.4.2.2 – hmotněprávní veřejný pořádek.

nacházel v úpadku, který byl řešen konkursem, jehož prohlášením pak přechází na insolvenčního správce oprávnění nakládat s majetkovou podstatou²⁴⁷ a insolvenčnímu soudu v řízení přísluší dohlédací činnost²⁴⁸. Insolvenční řízení je pak ovládáno základními zásadami rovnosti věřitelů a zákazu zvýhodnění či poškození věřitelů²⁴⁹, což jsou zásady vyjádřené i v úpadkové legislativě EU²⁵⁰ a nejobecněji v ústavním pořádku ČR²⁵¹.

Výkonem předmětného nálezu by tedy došlo zřejmě k porušení kogentních norem, které jsou odrazem zcela zásadního ústavního principu rovnosti stran v řízení, jelikož by žalobce získal nerovné postavení vzhledem k ostatním věřitelům a konkurzní soud by byl nucen učinit kroky, které nejsou v jeho zákonné pravomoci, což by dále bylo porušením principu zákonné licence, jelikož by konkurzní soud byl nucen vykonat něco, k čemu nebyl dle tehdy platného zákona o konkurzu a vyrovnání zásadně oprávněn. Výkonem rozhodčího nálezu by také zřejmě byl porušen princip spravedlnosti, jelikož by byli ostatní věřitelé v konkurzním řízení bezdůvodně zkráceni na svých zákonných právech.

Lze tedy uzavřít, že odvolací soud rozhodl správně, jelikož důsledky výkonu předmětného rozhodčího nálezu by porušovaly zmíněné základní principy, na kterých je třeba v tomto konkrétním případě zcela jednoznačně trvat. Tento případ také dle mého názoru velmi dobře ilustruje, že nesoulad s veřejným pořádkem je tak složitá koncepce, že je nutné jej vždy posuzovat ad hoc v závislosti na veškerých okolnostech případu. Lze si totiž reálně představit, že pokud by žalovaný nebyl v době řízení o výkonu rozhodčího nálezu v konkurzu a výrok rozhodčího nálezu pouze nařizoval výkon sjednaných povinností žalovaného, obecné soudy by rozhodly opačně, tedy o vykonání rozhodčího nálezu.

²⁴⁷ Ust. § 14 Zákona č. 328/1991 Sb. o konkurzu a vyrovnání.

²⁴⁸ Ibid, § 12.

²⁴⁹ Ibid, § 2.

²⁵⁰ Čl. 21 Preambule, čl. 20 Nařízení Rady (ES) č. 1346/2000 ze dne 29. května 2000 o úpadkovém řízení.

²⁵¹ Článek 96 odst. 1 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky, článek 37 odst. 3 Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky.

3.1.4. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 10. května 2010, sp. zn. IV.

ÚS 189/10

Tento náález je ve zkoumané problematice zcela zásadní, jelikož poprvé v české judikatuře přináší ucelenou definici veřejného pořádku použitou v řízení o výkonu cizího rozhodčího nálezu dle NYC. Jak již bylo citováno v kapitole 2.2.4.1 (definice veřejného pořádku), ÚS ČR převzal definici prof. Bělohlávka²⁵². Co je velmi důležité, ÚS ČR dále potvrdil přístup NS ČSSR vyjádřený ve stanovisku uvedeném v oddíle 3.1.1, když připomenul, že „*pojem veřejného pořádku by měl být vykládán poměrně restriktivně, přičemž pouhé odlišnosti v procesních předpisech zahraničního rozhodčího soudu a uznávajícího státu rozpor s veřejným pořádkem nezakládají; jestliže soud státu původu postupoval v souladu s procesními předpisy, bude rozpor s veřejným pořádkem přicházet v úvahu naprosto výjimečně*“²⁵³. Tímto nálezem ÚS ČR potvrdil, že vykládá relevantní usnesení NYC v souladu s výše popsáním světovým standardem, tedy restriktivně, s důrazem na povinnost uznávat a vykonávat cizí rozhodčí nálezy stanovenou v čl. III NYC (jak bylo popsáno výše).

Přestože ÚS ČR v tomto řízení ústavní stížnost odmítl jako zcela neopodstatněnou, vyjádřil se okrajově k tvrzením žalobce, který se domáhal zrušení rozhodnutí obecných soudů tím, že jimi bylo porušeno žalobcovovo právo na spravedlivý proces. Žalobce tvrdil porušení tohoto práva z důvodu údajně nedostatečného odůvodnění rozhodčího nálezu, neopatření rozhodčího nálezu doložkou právní moci a z důvodu neodůvodněného přiznání vysokých nákladů na právní zastoupení protistraně. ÚS ČR dovedl, že k porušení práva na spravedlivý proces nedošlo, jelikož „*rozhodčí náález je řádně odůvodněn, taktéž rozhodnutí o nákladech řízení nepostrádá stručné odůvodnění*“ a „*námítka kritizující doručení rozhodčího nálezu prostřednictvím kurýrní služby je formalistická a neopodstatněná, jelikož rozhodující je, že se rozhodčí náález dostal do*

²⁵² „*Obecně však lze říci, že rozpor s veřejným pořádkem je shledáván tehdy, jestliže by přiznání účinku vykonatelnosti rozhodčího nálezu odporovalo základním principům ústavního a právního řádu, společenského zřízení a veřejného pořádku vůbec, přičemž by se jednalo o porušení takového zájmu, na kterém je třeba zcela jednoznačně a v každém ohledu trvat.*“ In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení, ordre public a trestní právo: komentář*, supra 92, s. 415.

²⁵³ ÚS ČR v této části citoval publikaci VAŠKE, V. *Uznání a výkon cizích rozhodnutí v České republice*. C. H. Beck, Praha 2007, s. 44.

sféry stěžovatele, resp. jeho právního zástupce, a to v souladu s Rozhodčím řádem UNCITRAL“. ÚS ČR zhodnotil také námitku nedostatku doložky právní moci jako neopodstatněnou, jelikož čl. IV NYC (který má přednost před zákonem) takovou podmínku nestanoví²⁵⁴.

Přesto, že jsou závěry ÚS ČR nepochybně správné, zejména část, kde se ÚS ČR vyjadřuje k odůvodnění rozhodčího nálezu, zasluží bližší pozornost. Jak již bylo zmíněno výše v kapitole 2.2.4.2.1. (Procesní veřejný pořádek, 1) Právo na spravedlivý proces) v otázce nutnosti odůvodnění rozhodčího nálezu nepanuje zcela jednotný názor. Většinová pozice však je, že neodůvodněný rozhodčí nález není v rozporu s veřejným pořádkem. Co se týče české úpravy odůvodnění rozhodčích nálezů, je třeba vzít v úvahu následující ustanovení. V § 25 odst. 2 zákona č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů je stanoveno, že *„Rozhodčí nález musí obsahovat odůvodnění, ledaže se strany dohodly, že odůvodnění není třeba (...)“*. Obsahem odůvodnění by zřejmě mělo být – s analogickým použitím ustanovení § 157 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád²⁵⁵ - uvedení čeho se žalobce domáhal a z jakých důvodů a jak se ve věci vyjádřil žalovaný. Dále by odůvodnění mělo obsahovat stručné shrnutí skutečností, které má soud za prokázané a které nikoliv, o které důkazy soud opřel svá skutková zjištění a jakými úvahami se při hodnocení důkazů řídil, proč neprovedl i další důkazy, jaký učinil závěr o skutkovém stavu a jak věc posoudil po právní stránce. Soud by měl také dbát o to, aby odůvodnění rozsudku bylo přesvědčivé.

Otázkou je, zdali je možné považovat případné chybějící odůvodnění cizího rozhodčího nálezu za rozpor s veřejným pořádkem ČR. Z výše citovaného § 25 zákona o rozhodčím řízení je zřejmé, že pokud se strany dohodnou na vydání neodůvodněného rozhodčího nálezu, nepřipadá úvaha o rozporu s veřejným pořádkem v úvahu, jelikož přednost dostává princip smluvní autonomie. Zajímavé je až posouzení situace, pokud taková dohoda neexistuje a rozhodčí senát vydá neodůvodněný rozhodčí nález, a to i přesto, že odůvodnění rozhodnutí vyžaduje i příslušné rozhodné právo. Pokud se takový rozhodčí nález stane předmětem řízení o

²⁵⁴ Stejně rozhodl i NS ČR ve svém usnesení ze dne 20. prosince 2011, sp. zn. 20 Cdo 2214/2009, když správně uvádí, že NYC *„v žádném svém ustanovení povinnost předložit rozhodčí nález opatřený doložkou právní moci ani vykonatelnosti nepředepisuje“*.

²⁵⁵ Na základě ustanovení § 30 zákona č. 216/1994 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, který stanoví, že *„Nestanoví-li zákon jinak, užijí se na řízení před rozhodci přiměřeně ustanovení občanského soudního řádu“*.

uznání a výkonu v České republice, příslušný soud na základě čl. V NYC může z moci soudní přezkoumat, zdali není v rozporu s veřejným pořádkem ČR. Prvním krokem by pravděpodobně měla být úvaha, jaké povahy je ustanovení § 25 zákona o rozhodčím řízení. Vzhledem k výslovné autorizaci pro odlišnou úpravu je pak možné učinit závěr, že jde o ustanovení dispozitivní a zákonodárce tak výslovně umožňuje stranám rozhodčí doložky využít flexibilitu rozhodčího řízení a odchýlit se od obecné úpravy civilního procesu. Je tedy téměř vyloučeno, že by soud mohl považovat neodůvodněný cizí rozhodčí nález za odporující českému veřejnému pořádku, když samotný český zákon o rozhodčím řízení neodůvodnění rozhodčího nálezu připouští. Stejně tomu je i v případě, že právo rozhodné pro původní rozhodčí řízení odůvodnění vyžaduje, jelikož vykonávajícímu soudu nepřísluší posuzovat správnost aplikace rozhodného práva. Domnívám se proto, že i ÚS by, postaven před otázku souladu neodůvodněného cizího rozhodčího s českým veřejným pořádkem, měl toto tvrzení důrazně odmítnout jako neopodstatněné.

3.1.5. Nález Ústavního soudu ČR ze dne 28. 6. 2010, sp. zn. IV. ÚS 332/10

Ve výše nadepsaném nálezu Ústavní soud ČR posuzoval ústavní stížnost proti usnesení obecných soudů, které rozhodly o výkonu ICC rozhodčího nálezu a o uhrazení příslušné částky. Žalobce v tomto řízení namítal, že prostřednictvím napadených rozhodnutí došlo k neoprávněnému zásahu do jeho ústavně zaručeného práva na soudní ochranu a spravedlivý proces, zakotveného v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 90 Ústavy České republiky. Žalobce se tak domáhal zrušení rozhodnutí obecných soudů o vykonání rozhodčího nálezu na základě – mimo jiné - čl. V odst. 2 písm. b) NYC pro rozpor s veřejným pořádkem. Žalobce konkrétně namítal, že rozhodčí nález nebyl způsobilým exekučním titulem, jelikož švýcarský spolkový soud vydal předběžné rozhodnutí o zákazu provádění opatření směřujících k výkonu rozhodčího nálezu z důvodu probíhajícího řízení o zrušení rozhodčího nálezu. Dále žalobce namítal existenci pochybností o nepodjatosti rozhodců, nerespektování pravidel ICC pro rozhodčí řízení a nedostatečnost odůvodnění rozhodčího nálezu. Nakonec žalobce sděluje, že rozhodčí nález porušuje základní zásady českého právního řádu – zásadu pacta sunt servanda, ochranu dobré víry a právo na spravedlivý proces.

Co se týče tvrzeného rozporu s českým veřejným pořádkem, ÚS ČR bohužel pouze obecně uvádí, že obecné soudy správně posoudily možnost a dovolenost plnění určeného v rozhodčím nálezu, správně dovodily arbitrabilitu předmětu sporu a důsledně posoudily, zdali nedošlo v rozhodčím řízení k porušení zásad spravedlivého procesu, na kterých je třeba bezvýhradně trvat. Co se týče námitky nezpůsobilosti rozhodčího nálezu být exekučním titulem, ÚS ČR uvádí, že předběžné rozhodnutí švýcarského soudu o zákazu provádění opatření směřujících k výkonu rozhodčího nálezu nemá na rozhodnutí českých soudů vliv, jelikož tohoto předběžné rozhodnutí pozbylo platnosti v okamžiku ukončení řízení (zamítnutím návrhu) o odkladu vykonatelnosti rozhodčího nálezu, v rámci kterého švýcarský soud toto předběžné rozhodnutí vydal. V části věnující se námitce podjatosti a nezávislosti rozhodců pak ÚS ČR uvádí, že tato námitka již byla řádně posuzována v předmětném rozhodčím řízení, ve kterém řádně konstituovaný senát rozhodl v souladu s aplikovatelnými pravidly a ÚS ČR nepřísluší materiálně posuzovat záležitosti řádně rozhodnuté rozhodčím senátem.

Postup obecných soudů i ÚS ČR považují za téměř příkladný postup posuzování aplikace výhrady veřejného pořádku ve smyslu čl. V odst. 2 písm. b) NYC. Soudy zjevně respektovaly princip výjimečnosti aplikace výhrady veřejného pořádku a dalších základních zásad NYC, když kategoricky odmítly meritorní přezkum rozhodčího nálezu a věnovaly se pouze otázkám možnosti a dovolenosti plnění a zkoumání, zdali rozhodčí senát umožnil žalobci v rozhodčím řízení uplatnit své námitky a zdali se s nimi dle pravidel vypořádal. Když ÚS ČR zjistil, že rozhodčí senát v souladu s pravidly veškeré námitky žalobce posoudil a umožnil stranám prezentovat svůj případ, předkládat tvrzení a důkazy (tedy dostal základním pravidlům spravedlivého procesu), dále neposuzoval závěry učiněné rozhodčím senátem a potvrdil rozhodnutí obecných soudů nařizující výkon rozhodčího nálezu, jelikož neshledal jeho výkon jako porušující základní zásady České republiky, na kterých je nutno bezvýhradně trvat.

3.2. Zhodnocení přístupu českých soudů

Z výše analyzovaných rozsudků českých soudů lze usuzovat, že se Česká republika staví po bok většiny signatářských států NYC, jelikož soudy při posuzování aplikace výhrady veřejného pořádku v řízení o uznání a výkon cizích rozhodčích nálezů postupují v souladu s většinově přijímaným výkladem a aplikačními pravidly NYC popsány v této diplomové práci. Zejména uznávají: povinnost států uznat a vykonat cizí rozhodčí nálezy a s ní související výjimečnost využití výhrady veřejného pořádku; zákaz přezkumu merita rozhodčího nálezu;

aplikaci standardu mezinárodního veřejného pořádku v řízení o uznání a výkon cizího rozhodčího nálezu dle NYC.

Co se týče obsahu veřejného pořádku, české soudy do něj zařadily zásady spravedlivého procesu, rovnosti stran, spravedlnosti a dobré víry. Definici veřejného pořádku využívanou českými soudy lze považovat za zcela dostatečnou a souladnou s definicemi veřejného pořádku, které lze nalézt ve světové literatuře i zahraniční judikatuře. Domnívám se, že je navíc kvalitnější než některé zahraniční definice veřejného pořádku, jelikož nezmiňuje mravní a sociální principy jako součást veřejného pořádku. Tyto principy jsou z historického hlediska velmi nestabilní a podléhají častým změnám ve společnosti. Naopak stabilní a předvídatelná aplikace veřejného pořádku, jež je zcela nezbytná pro právní jistotu v mezinárodním obchodním styku a pro vedení mezinárodních rozhodčích řízení, vyžaduje maximální důraz na stabilitu a předvídatelnost rozhodování státních soudů.

Z předchozích řádků by čtenář mohl usuzovat, že by bylo vhodné vytvořit jakýsi přehled ustanovení a zásad, jež jsou českými soudy považovány za součást českého mezinárodního pořádku (což byl i autorův původní záměr při zpracování této diplomové práce) a poskytnout tak senátům v mezinárodním rozhodčím řízení vodítko k rozhodování sporů tak, aby nedošlo při výkonu rozhodčího nálezu k rozporu s českým veřejným pořádkem. Bohužel je však tato myšlenka nerealizovatelná, a to hned ze dvou hlavních důvodů. *Za prvé* je počet zveřejněných rozsudků českých soudů v řízeních o uznání a výkon rozhodčího nálezu dle NYC zcela nedostatečný. K poskytnutí takového uceleného katalogu by bylo třeba disponovat nejméně desítkami rozhodnutí nejvyšších soudních instancí ČR. *Za druhé* je třeba každý případ, ve kterém je vznášena námitka rozporu s veřejným pořádkem, posuzovat individuálně s přihlédnutím ke všem skutkovým a právním okolnostem případu. I kdyby takový katalog existoval, vykonávající soud by stejně musel pečlivě zvážit okolnosti konkrétního případu a musel se spolehnout zejména na všeobecně přijímaná výkladová a aplikační pravidla. Stejnému účelu tedy slouží i přehled výkladu a aplikace čl. V odst. 2 písm. b) NYC, který jsem v rámci možnosti rozsahu diplomové práce zpracoval v části 2 této diplomové práce a který zajišťuje dostatečnou míru předvídatelnosti a jednotnosti aplikace výhrady veřejného pořádku jak soudy českými, tak soudy ostatních signatářských států NYC.

V závěru této části lze uzavřít, že pro strany mezinárodního rozhodčího řízení je Česká republika zemí, ve které by uznání a výkon mezinárodního rozhodčího nálezu neměl být problematický. Bude jistě do budoucna nesmírně zajímavé, vzhledem k současnému až téměř

nepřátelskému postoji obecných soudů k tuzemskému rozhodčímu řízení, sledovat, jak se bude postoj českých soudů vyvíjet. Osobně se však domnívám, že by české soudy měly rozvíjet současný příznivý postoj k uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů a nadále ctít všeobecně přijímaná výkladová a aplikační pravidla NYC na poli mezinárodního rozhodčího řízení, bez kterých by NYC ztratila svůj význam jakožto prostředek propagace a ulehčení řešení sporů v mezinárodním obchodu.

Závěr

V předložené diplomové práci jsem se zabýval analýzou článku V odst. 2 písm. b) NYC, se zaměřením především jeho výklad a následnou aplikaci soudy členských států. Z průběžného rozboru judikatury jsem pak vyvozoval dílčí závěry týkající se ustálené aplikační praxe.

Před zpracováním této diplomové práce jsem měl pouze obecné povědomí o charakteru a problémech výhrady veřejného pořádku v kontextu řešení sporů vyplývajících z mezinárodního obchodního styku. Musím podotknout, že ze zahraniční literatury o mezinárodním rozhodčím řízení, kterou jsem před zadáním tématu této diplomové práce studoval, jsem nabyl dojmu, že aplikace předmětného ustanovení je velmi problematická a mezi soudy jednotlivých signatářských států panují značné rozdíly. Výhrada veřejného pořádku je totiž velmi často zmiňována jako nejproblematictější ustanovení NYC a téměř démonizována jakožto Achillova pata celého systému, která je často zneužívána k podkopávání efektivního fungování systému přeshraničního uznávání a výkonu cizích rozhodčích nálezů. Tato moje původní hypotéza či spíše přesvědčení se však nepotvrdilo, jelikož jsem během zpracování této diplomové práce zjistil, že aplikační praxe a výkladová pravidla jsou (alespoň co se týče většiny signatářských zemí NYC) spíše sjednocená, a státní soudy přispívají svým předvídatelným rozhodováním k právní jistotě účastníků mezinárodního obchodu a k celkové posilující důvěře v rozhodčí řízení jakožto nejefektivnějšímu prostředku řešení přeshraničních sporů. Samozřejmě se lze setkat i s výjimkami, kdy soudy využívají zkoumané ustanovení k výhradní paternalistické ochraně zájmů státu a ignorují zavedenou mezinárodní praxi, nebo jen zcela nesprávně předmětné ustanovení vykládají - zejména pak aplikují stejný standard veřejného pořádku jako v případě výkonu národních rozhodčích nálezů. Ve většině případů odmítnutí výkonu rozhodčího nálezu z důvodu rozporu s veřejným pořádkem však toto ustanovení slouží přesně k účelu, ke kterému bylo do NYC zařazeno a který státům zaručuje, že cizí rozhodčí nálezy nebudou v hrubém rozporu s těmi právními principy, které soudy považují za naprostý základ svého právního řádu a na kterých je dle jejich názoru ve všech případech a bezpodmínečně trvat. Lze tedy uzavřít, že článek V odst. 2 písm. b) NYC je nepostradatelnou součástí NYC a pravděpodobně i jedním z důvodů, že se již k NYC připojilo tolik států. Lze si jednoduše představit, že pokud by NYC podobnou pojistku (která je v mezinárodních právních instrumentech zcela běžná) neobsahovala, státy by byly v otázce její ratifikace mnohem zdrženlivější.

Co se týče aplikace zkoumaného ustanovení českými soudy, předpokládal jsem (za současného stavu, kdy je rozhodčí řízení v České republice silně veřejně kritizováno až

démonizováno), že soudy budou tíhnout k extenzivnímu přezkumu cizích rozhodčích nálezů a třeba až k nepřiměřenému použití čl. V odst. 2 písm. b) NYC. Bohužel jsem však zjistil, že veřejně přístupných je jen velmi omezené množství rozhodnutí nejvyšších českých soudů a že tedy nemám k formulaci některých závěrů reprezentativní vstupní data. Z dostupných rozhodnutí však lze usuzovat, že se moje představa opět ukázala jako nepodložená, jelikož je postup českých soudů v souladu s celosvětově uznávanou výkladovou i aplikační praxí. Bude jistě nesmírně zajímavé sledovat vývoj rozhodování českých soudů v budoucnosti. Nepředpokládám však, že by se jejich přístup nějak zásadně změnil, a to zejména proto, že již existuje celá řada materiálů, které mohou být pro soudce vhodnou pomůckou a vodítkem při posuzování jednotlivých případů.

Na úplný závěr práce bych rád vyjádřil přání, aby se tato diplomová práce stala pro mé kolegy zajímavým zdrojem informací ve studiu NYC a potažmo celého systému mezinárodního rozhodčího řízení.

Použité zdroje

Knižní prameny

- BERG, Albert Jan van den. *The New York arbitration convention of 1958: towards a uniform judicial interpretation*. The Hague: T.M.C. Asser Institute, 1981. ISBN 90-6544-035-6.
- BĚLOHLÁVEK, Alexander J. *Rozhodčí řízení v zemích Evropy: (včetně překladů předpisů o rozhodčím řízení a pravidel stálých rozhodčích soudů)*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck, 2012. ISBN 978-80-7400-452-0.
- BLACKABY, Nigel a Constantine PARTASIDES. *Redfern and Hunter on international arbitration*. 5th ed. Oxford: Oxford University Press, 2009. ISBN 978-0-19-955719-6.
- BORN, Gary. *International Commercial Arbitration (Second Edition)*, Kluwer Law International, 2014, ISBN 9789041152190.
- *Enforcing arbitration awards under the New York Convention: experience and prospects*. New York: United Nations, 1999. ISBN 9211336090.
- HARRISON, William, EDELEN, Georges (ed.). *The description of England: the classic contemporary account of Tudor social life*. New York: Dover, c1994. Dover books on history, political and social science. ISBN 0-486-28275-9, s. 170.
- International Council for Commercial Arbitration a Peace Palace with the Assistance of the Permanent Court Of Arbitration. *ICCA's guide to the interpretation of the 1958 New York Convention: a handbook for judges*. The Hague: International Council for Commercial Arbitration, 2011, ISBN 9789081725118.
- KOCINA, Jan a Bohumil POLÁČEK. *Aktuální otázky rozhodčího řízení*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-349-0.
- MAURER G. Anton. *The public policy exception under the New York Convention: history, interpretation and application*. Rev. ed. Huntington: Juris, 2013. ISBN 9781937518226.
- NORTH, P. M., J. J. FAWCETT a G. C. CHESHIRE. *Cheshire and North's private international law*. 13th ed. London: Butterworths, 1999. ISBN 0406905967.
- SANDERS, Pieter. *Comparative arbitration practice and public policy in arbitration*. Boston: Kluwer Law and Taxation Publishers, c1987. ISBN 9065442960.

Další publikace, zejména vědecké články

- BALKAYA Bennar, *IBA Sub-Committee on Recognition and Enforcement of Awards, COUNTRY REPORT (TURKEY)*.
- BERG, Albert Jan van den, *Hypothetical Draft Convention on the International Enforcement of Arbitration Agreement and Awards*, Explanatory Note, AJB/Rev06/29-May-2008.
- BERG, Albert Jan van den, *The New York Convention of 1958: An Overview*, 04/06/2008, Brusel.
- BERG, Albert Jan van den, 'Enforcement of Arbitral Awards Annulled in Russia – Case Comment on Court of Appeal of Amsterdam, April 28, 2009' (2010) 27 *Journal of International Arbitration*, Issue 2, pp. 179–198.
- BERG, Albert Jan van den, *Should the Setting Aside of the Arbitral Award be Abolished?*, *ICSID Review*, (2014), pp. 1–26.
- BERG, Albert Van Jan, "Hypothetical Draft Convention on the International Enforcement of Arbitration Agreements and Awards".
- BLESSING, Marc, 'Mandatory Rules of Law versus Party Autonomy in International Arbitration' (1997) 14 *Journal of International Arbitration*, Issue 4.
- FOUCHARD, Philippe, *Suggestions pour accroître l'efficacité internationale des sentences arbitrales*, 1998 REV. ARB. 653.
- GILLIS, Wetter, J., 1990. "The present status of the International Court of Arbitration of the ICC: an appraisal". *American Review of International Arbitration* 11: 91-107.
- GOTANDA, John Y., *Awarding Punitive Damages in International Commercial Arbitrations in the Wake of Mastrobuono v. Shearson Lehman Hutton, Inc.*, 38 *Harv. Int'l L.J.* 59.
- INTERNATIONAL LAW ASSOCIATION, Committee on International Commercial Arbitration, New Delhi Conference 2002, *Final report on public policy as a bar to enforcement of international arbitral awards*.
- LALIVE, Pierre, *Transnational (or Truly International) Public Policy and International Arbitration*, v SANDERS, Pieter. *Comparative arbitration practice and public policy in arbitration*. Boston: Kluwer Law and Taxation Publishers, c1987. ISBN 9065442960.
- MUSTILL, J Michael. 'Arbitration: History and Background' (1989) 6 *Journal of International Arbitration*, Issue 2, pp. 43–56.

- MANGAN, Marc, “*With the globalisation of arbitral disputes, is it time for a new Convention*”, (2008) Int. A.L.R, 137-138.
- MAYER, P. a A. SHEPPARD. *Final ILA Report on Public Policy as a Bar to Enforcement of International Arbitral Awards*. Arbitration International [online]. 2003, 19(2), 249-263 DOI: 10.1093/arbitration/19.2.249. ISSN 0957-0411.
- MEIJER, Gerard J., *Country Report – The Netherlands*.
- *Enforcing arbitration awards under the New York Convention: experience and prospects*. New York: United Nations, 1999. ISBN 9211336090.
- OKEKEIFERE, Andrew I., 'The Enforcement and Challenge of Foreign Arbitral Awards in Nigeria' (1997) 14 Journal of International Arbitration, Issue 3, pp. 223–242.
- PAULSSON, Jan, *May or Must Under the New York Convention: An Exercise in Syntax and Linguistics*, 2 Arb. Int’l 1998.
- PAULSSON, Marike R. P., *The Miami Draft: the Good Twin of the NYC*, University of Miami School of Law, October 7, 2010, Kluwer arbitration blog [online].
- PITKOWITZ, Nikolaus, *Supreme Court sets aside arbitral award for defective reasoning*, 19.1.2017 [online].
- SCHERER, Maxi, *The Public Policy Exception under Article V(2)(b) – Methodological Approaches Country Report Germany*.
- VEEDER, V. V. *Is there a Need to Revise the New York Convention?* *Journal of International Dispute Settlement*. 2010, 1(2), 499-506 [cit. 2016-11-07]. DOI: 10.1093/jnlids/idq007. ISSN 2040-3585.
- WINARTA, Frans H., *INDONESIA COUNTRY REPORT ON PUBLIC POLICY FOR IBA APAG*.

Soudní rozhodnutí a Rozhodčí nálezy

- Rozhodnutí Federálního okresního soudu v New Yorku ve věci *Oriental Commercial & Shipping v. ROSSEEL, NV*, 702 F. Supp. 1005 (S.D.N.Y. 1988)
- Rozhodnutí vrchního soudu v Singapuru ze dne 10. dubna 2006 ve věci *Aloe Vera of America, Inc v Asianic Food (S) Pte Ltd and Another* [2006] 3 SLR 174; [2006] SGHC 78
- Rozhodnutí odvolacího soudu USA ze dne 17. června 1983 ve věci 710 F.2d 928, *Sigval BERGESEN, as Owners of the M/T SYDFONN, FROSTFONN and NORDFONN*,

Petitioner-Appellee, v. JOSEPH MULLER CORPORATION, Respondent-Appellant.,
No. 951, Docket 82-7880

- Rozhodnutí anglického odvolacího soudu ze dne 24. dubna 1999 ve věci *Omnium de Traitement et de Valorisation SA v. Hilmarton Ltd* [1999] 2 QB 222
- Rozhodnutí nizozemského odvolacího soudu v Amsterdamu ze dne 28. Dubna 2009 ve věci *Yukos Capital SARL v OAO Rosneft, Gerecht-shof Amsterdam* (Amsterdam Court of Appeal) LJN: BI 2451, 200.005.269 (28 April 2009)
- Rozhodnutí federálního soudu USA ze dne 31. července 1996 ve věci *Chromalloy Gas Turbine Corp v The Arab Republic of Egypt*, 939 F Supp 907 (DDC 1996)
- Rozhodnutí federálního soudu USA ze dne 20. listopadu 2014 ve věci *Corporacion Mexicana De Mantenimiento Integral v. Pemex-Exploracion*, No. 13-4022 (2d Cir. 2016)
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Francie ze dne 29. června 2007 ve věci *Société PT Putrabali Adyamulia c/ SA Rena Holdings*
- Rozhodnutí odvolacího soudu USA ze dne 23. října 2003 ve věci *Gulf Petro Trading Company Inc (US), Petrec International Inc (USA) and others v Nigerian National Petroleum Corporation (Nigeria), and others*, F3d 2008 WL 62546 (5th Cir 2008)
- Rozhodnutí odvolacího soudu USA ze dne 18. června 2006 ve věci *KARAHYA BODAS COMPANY, L.L.C. v. Perusahaan Pertambangan Minyak Dan Gas Bumi Negara*, 335 F.3d 357, No. 02-20550
- Rozhodnutí SDEU ze dne 1. června 1997 ve věci C-126/97, *Eco Swiss China Time Ltd v Benetton International NV*
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Hong Kongu ze dne 9. Února 1999 ve věci *Hebei Import & Export Corp [China] v. Polytek Engineering Co Ltd [HK] / FACV No. 10 of 1998 (Civil)*
- Rozhodnutí anglického soudu ze dne 2. července 1824 ve věci *Richardson v. Mellish*, 2 Bing.229,252 (1824)
- Rozhodnutí odvolacího soudu USA ze dne 23. prosince 1974 ve věci *Parsons & Whittemore Overseas Co., Inc., v. Societe Generale De L'industrie Du Papier (rakta), and Bankof America*, 508 F.2d 969 (2d Cir. 1974)
- Rozhodnutí okresního soudu Southern District of New York v případě *MGM PRODUCTIONS v. Aeroflot Russian Airlines*, 573 F. Supp. 2d 772 (S.D.N.Y. 2003)

- Rozhodnutí německého nejvyššího soudu ve věci BGH NJW 1986, 3027, 3028.
- Nález Ústavního soudu ČR sp. zn. IV.ÚS 189/10 ze dne 10.5.2010
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Švýcarska ze dne 3. března 2006 ve věci X S.p.A. v. Y S.r.l., Arrêts du Tribunal Fédéral (2006), 4P.278/2005
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Francie ze dne 10. dubna 1971 ve věci Compagnie de Saint - Gobain - Pont - à - Mousson v The Fertilizer Corporation of India Limited
- Rozhodnutí federálního soudu Švýcarska ze dne 28. července 2010 ve věci ref. 4A_233/2010
- Rozhodnutí francouzského odvolacího soudu ze dne 7. ledna 1992 ve věci Siemens AG and BKMI Industrienlagen GmbH v. Dutco Construction Company, zveřejněné v XV Yearbook Com. Arb. (1992)
- Rozhodnutí nizozemského okresního soudu v Zutphen ze dne 7. listopadu 2011 ve věci ECLI: NL:RBZUT:2011:BT7213
- Rozhodnutí indonéského nejvyššího soudu ze dne 4.4.1998 ve věci č. 4231 K/Pdt/1986
- Rozhodnutí nejvyššího soudu v Québecu ze dne 12. prosince 2008 ve věci Louis Dreyfus S.A.S. v. Holding Tusculum B. V.
- Rozhodnutí nejvyššího soudu v Québecu ze dne 11. března 2008 ve věci Smart Systems Technologies Inc. v. Domotique Secant Inc.
- Rozhodnutí rakouského nejvyššího soudu ze dne 8. září 2016 ve věci Docket 18 OCg 3/16i
- Rozhodnutí švýcarského federálního soudu ze dne 28. července 2010 ve věci ref. 4A_233/2010
- Rozhodnutí švýcarského soudu ze dne 26. dubna 1994 ve věci No. 30. Bezirksgericht, Affoltern am Albis, (Not indicated v. Not indicated), Yearbook Commercial Arbitration 1998 - Volume XXIII
- Rozhodnutí německého nejvyššího soudu ve věci BGH NJW-RR 2001, 1059
- Rozhodnutí ICSID ze dne 4. září 2006 ve věci World Duty Free Company Limited v. the Republic of Kenya, ARB/00/7
- Rozhodčí nález ICC číslo 1110
- Rozhodčí nález ICC číslo 3916
- Rozhodnutí v UNCITRAL Ad Hoc rozhodčím řízení ze dne 4- dubna 1999 ve věci Himpurna California Energy Ltd. v PT. (Persero) Perusahaan Listrik Negara

- Rozhodnutí francouzského odvolacího soudu ze dne 13. října 1993 ve věci European Gas Turbines SA v. Westman International Ltd.
- Rozhodnutí anglického vrchního soudu ze dne 30. dubna 2014 ve věci Honeywell International Middle East Limited v. Meydan Group LLC [2014] EWHC 1344
- Rozhodnutí odvolacího soudu USA ve věci Mitsubishi Motors Corp. v. Soler-Chrysler-Plymouth Inc., 473 U.S. 614 (U.S. 1985)
- Rozhodnutí švýcarského soudu ze dne 22. ledna 2009 ve věci X. v. International Hockey Federation, 4A_424/2008 (2009)
- Rozhodnutí švýcarského soudu ze dne 17. ledna 2013 ve věci X v. Y, 4A_538/2012
- Rozhodnutí nejvyššího soudu USA z roku 1954 ve věci Burchel v. Marsh, 58 U.S. 344
- Rozhodnutí francouzského odvolacího soudu ze dne 18. listopadu 2004 ve věci SA Thalès Air Défence v GIE Euromissile, 2002/19606
- Rozhodnutí singapurského odvolacího soudu ze dne 22. září 2011 ve věci AJU v. AJT [2011] 4 SLR
- Rozhodnutí odvolacího soudu USA ze dne 27. dubna 1987 ve věci Northrop Corp v. Triad International Marketing S.A., 811 F.2d. 1265 (9th Cir. Cal. 1987)
- Rozhodnutí anglického soudu ze dne 12. dubna 1999 ve věci Westacre Investments v. Jugoimport-SPDR Holding Co Ltd and others, QBCMI 1998/0485/3
- Rozsudek soudce Colmana ve věci Westacre Investments v. Jugoimport-SPDR Holding Co Ltd and others [1998] 4 All ER 570
- Rozsudek Nejvyššího švýcarského soudu ze dne 6. 10. 2009 ve věci 4A.596/2008
- Rozhodnutí anglického soudu ve věci INTERDESCO S.A. v. NULLIFIRE LTD. [1992]
- Rozsudek odvolacího soudu USA ze dne 22. ledna 1988 ve věci 835 F. 2d 1378 - Bonar v. Dean Witter Reynolds Inc S Mc.
- Rozhodnutí odvolacího soudu USA ze dne 18. června 1984 ve věci 737 F. 2d 150 - Waterside Ocean Navigation Co Inc International Navigation Ltd
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Číny ze dne 2. června 2008 ve věci Hemofarm DD, MAG International Trade Holding DD, Suram Media Ltd. v. Jinan Yongning Pharmaceutical Co. Ltd. / [2008] Min Si Ta Zi No. 11 ([2008] 民四他字第 11)
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Indie ze dne 7. října 1993 ve věci Renusagar Power Co. Ltd. v. General Electric Company & anor.

- Rozhodnutí anglických soudů ve věci *Vervaeke -v- Smith* [1983] 1 AC 145 a ve věci *E.D. & F. Man (Sugar) Ltd -v- Haryanto (No. 2)*[1991]
- Rozhodnutí Nejvyššího indonéskeho soudu z 24. února 2010 ve věci 01 K/Pdt.Sus/2010
- Rozsudek odvolacího francouzského soudu ze dne 27. října 1994 ve věci *Lebanese Traders Distributors et Consultants LTDC v Reynolds*, Rev Arb 709 (1994).
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Švýcarska ze dne 9. ledna 1995 ve věci *Inter Maritime Management S.A. v. Russin & Vecchi*, XXII Y.B. COM. ARB. 789 (1997)
- Rozhodnutí nejvyššího soudu ze dne 1. července 2003 ve věci *ED & F Man (Hong Kong) Co., Ltd. v. China National Sugar & Wines Group Corp.*, Min Si Ta Zi No. 3
- Rozhodnutí nejvyššího rakouského soudu ze dne 31. srpna 1995 ve věci OGH (A), sp. Zn. 3 Ob 566/95
- Rozhodnutí nejvyššího rakouského soudu ze dne 5. května 1998 ve věci OGH (A), sp. zn. 3 Ob 2372/96m
- Rozhodnutí okresního soudu v Kolíně ze dne 15. února 2000 ve věci 9 Sch 13/99
- Rozhodnutí odvolacího soudu v Cairo ze dne 23. dubna 2000 ve věci *Ahmed Mostapha Shawky v. Andersen Worldwide & Wahid El Din Abdel Ghaffar Megahed & Emad Hafez Ragheb & Nabil Istanbuly Akram Istanbuly / 25/116*
- Rozhodnutí nejvyššího rakouského soudu ze dne 15. září 1998 ve věci OGH (A), sp. Zn. Ob 221/98w
- Rozhodnutí kanadského soudu v Albertě ze dne 2. července 2008 ve věci *Bad Ass Coffee Company of Hawaii Inc. v. Bad Ass Enterprises Inc.*
- Rozsudek SDEU ze dne 1. června 1999 ve věci C-126/97, *Eco Swiss China Time Ltd (Hong Kong) v. Benetton International NV*, Court of Justice of the European Union
- Rozsudek SDEU ze dne 13. července 2006 ve spojených věcech C-295/04 až C-298/04, *Vincenzo Manfredi proti Lloyd Adriatico Assicurazioni SpA (C-295/04)*, *Antonio Cannito proti Fondiaria Sai SpA (C-296/04)* a *Nicolò Tricarico (C-297/04)* a *Pasqualina Murgolo (C-298/04) proti Assitalia SpA*, ECLI:EU:C:2006:461
- Rozsudek SDEU ze dne 6. října 2009 ve věci C-40/08, *Asturcom Telecomunicaciones v. Cristina Rodríguez Nogueira*
- Rozsudek SDEU ze dne 4. června 2009 ve věci C 8/08, *T-Mobile Netherlands BV, KPN Mobile NV, Orange Nederland NV, Vodafone Libertel NV v. Raad van bestuur van de Nederlandse Mededingingsautoriteit*

- Rozsudek SDEU ze dne 4. října 2007 ve věci C-429/05, Max Rampion, Marie-Jeanne Godard, provdaná Rampion v. Franfinance SA, K par K SAS
- Rozsudek SDEU ze dne 4. června 2009 ve věci C 243/08, Pannon GSM Zrt. v. Erzsébet Sustikné Győrfi
- Rozsudek SDEU ze dne 17. prosince 2009 ve věci C 227/08, Eva Martín Martín v. EDP Editores SL
- Rozsudek SDEU ze dne 28. března 2000 ve věci C 7/98, Dieterem Krombachem v. Andrém Bamberskim
- Rozhodnutí karibského soudu ze dne 26. července 2013 ve věci BCB Holdings Limited and The Belize Bank Limited v. The Attorney General of Belize
- Rozhodnutí německého Bayerisches Oberstes Landesgericht ze dne 20. listopadu 2003 ve věci 4 Z Sch 17/03
- Rozhodnutí rakouského nejvyššího soudu ze dne 26. ledna 2005 ve věci OGH (A), sp. Zn. 3 Ob 221/04b
- Rozhodnutí federálního soudu ve státě Georgia, USA, ze dne 18. ledna 1980 ve věci LAMINOIRS, ETC. v. Southwire Co., 484 F. Supp. 1063 (N.D. Ga. 1980)
- Rozhodnutí odvolacího soudu ve státě New York ze dne 6. června 1976 ve věci Garrity v. Lyle Stuart, Inc., 40 N.Y.2d 354, 353 N.E.2d 793, 386, N.Y.S.2d 831 (1976)
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Itálie ze dne 19. ledna 2007 ve věci Parrott v. Soc Fimez, Corte Suprema di Cassazione, sp. zn. 1183/2007
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Itálie ze dne 8. února 2012 ve věci Soc Ruffinatti v. Oyola-Rosado, Corte Suprema di Cassazione sp. zn. 1781/2012
- Rozhodnutí nejvyššího německého soudu ze dne 4. června 1992 ve věci 118 Entscheidungen des Bundesgerichtshofes in Zivilsachen [BGHZ] 312 (F.R.G.)
- Rozhodnutí soudu USA ve věci Scherk v. Alberto-Culver Co., 417 U.S. 506 (1974)
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Rumunska ze dne 2. listopadu 2009 ve věci SC I.E. SA v. C.E.E.R.E.S. BV, No. 3181
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Litvy ze dne 25. září 2015 ve věci Interperformances Inc. v. R. J., 3K-3-483-421/2015
- Rozhodnutí australského soudu ve věci TCL Air Conditioner (Zhongshan) Co Ltd v. Castel Electronics Pty Ltd [2014] FCAFC 83

- Rozhodnutí vrchního soudu v Soulu ze dne 25. října 2016 ve věci LSF-KDIC Investment Company, Ltd. v. Korea Resolution & Collection, High Court of Seoul, 2015Na29277
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Kolumbie ze dne 7. října 2016 ve věci Egesur S.A. v. Consorcio Pisco, SC12467-2016
- Rozhodnutí nejvyššího soudu Peru ze dne 20. ledna 2016 ve věci Plains Cotton Cooperative Association v. Corporación Textil SA (Cortesa), No. 13/2016
- Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR dne 27. srpna 1987, Cpjf 27/86
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29. 3. 2001, sp. Zn. 21 Cdo 1511/2000
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. 12. 2009, sp. Zn. 20 Cdo 3989/2007
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 10. května 2010, sp. zn. IV. ÚS 189/10
- Nález Ústavního soudu ČR ze dne 28. 6. 2010, sp. zn. IV. ÚS 332/10
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. prosince 2011, sp.zn. 20 Cdo 2214/2009
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze 14. 4. 1999, sp. zn. 21 Cdo 2020/98
- Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 16. prosince 2014, sp..zn. 30 Cdo 3200/2013

ABSTRACT (CZ)

Odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezů dle článku V odstavce 2 písm. b) Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958

Výhrada veřejného pořádku je silně zakořeněný institut hojně využívaný v mezinárodních instrumentech upravujících uznání a výkon rozhodnutí zahraničních institucí. Do New Yorské Úmluvy o uznání a výkonu rozhodčích nálezů z roku 1958 byl zařazen již od prvního návrhu jejího znění, který byl zejména reformou dosavadního systému uznání a výkonu rozhodčích nálezů na základě Ženevského protokolu a Ženevské úmluvy. Ustanovení článku V odstavce 2 písmena b) New Yorské úmluvy, které upravuje výhradu veřejného pořádku, je již od začátku popisováno jako slabina celého systému NYC. Autor se v předložené diplomové práci zabývá rozborem tohoto ustanovení a zkoumá, zdali a proč působí jeho aplikace v soudní praxi problémy.

V první části diplomové práce se autor zabývá genezí zkoumaného ustanovení. Ve druhé části autor analyzuje výkladové a aplikační problémy zkoumaného ustanovení, přičemž klade důraz zejména na komplexní studium rozhodnutí soudů významných signatářských států. Ve třetí, poslední části se autor zaměřuje na kritický rozbor judikatury českých soudů aplikujících zkoumané ustanovení, přičemž praxi českých soudů porovnává se závěry učiněnými v druhé části diplomové práce.

ABSTRACT (ENG)

Refusal to recognize and enforce arbitral award under Article V, paragraph 2 (b) of the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards of 1958

Public policy exception is a deeply rooted instrument used in international documents governing the recognition and enforcement of foreign dispute resolution decisions. It was included in the New York Convention on Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards of 1958 since its very first draft, which actually aimed to reform the system of recognition and enforcement of foreign arbitral awards at the time governed by Geneva Protocol and Geneva Convention. Article V section 2 b) of the New York Convention which embodies the public policy exception is quite commonly described as the weakest and the most problematic part of the Convention. In the thesis at hand, the author analyses this provision and conducts a research to find out whether and why the provision is problematic in the practice of the courts.

In the first part of the thesis, the author describes the legislative process of the scrutinized provision. In the second part, author describes and analyses interpretation and application difficulties of the scrutinized provision using mainly various court decisions rendered by the relevant states' courts. In the last third part of the thesis, the author provides a critical analysis of the decisions of Czech courts that applied the scrutinized provision and compares the practice of Czech courts with the common practice among other foreign Courts.

Název práce a jeho překlad do anglického jazyka

Odepření uznání a výkonu rozhodčího nálezu dle článku V odstavce 2 písm. b) Úmluvy o uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů z roku 1958

Refusal to recognize and enforce arbitral award under Article V, paragraph 2 (b) of the Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards of 1958

Klíčová slova

Newyorská úmluva, veřejný pořádek, výhrada veřejného pořádku, uznání a výkon rozhodčího nálezu, rozhodčí řízení

New York Convention, public policy, public policy exception, recognition and enforcement of arbitral award, arbitration